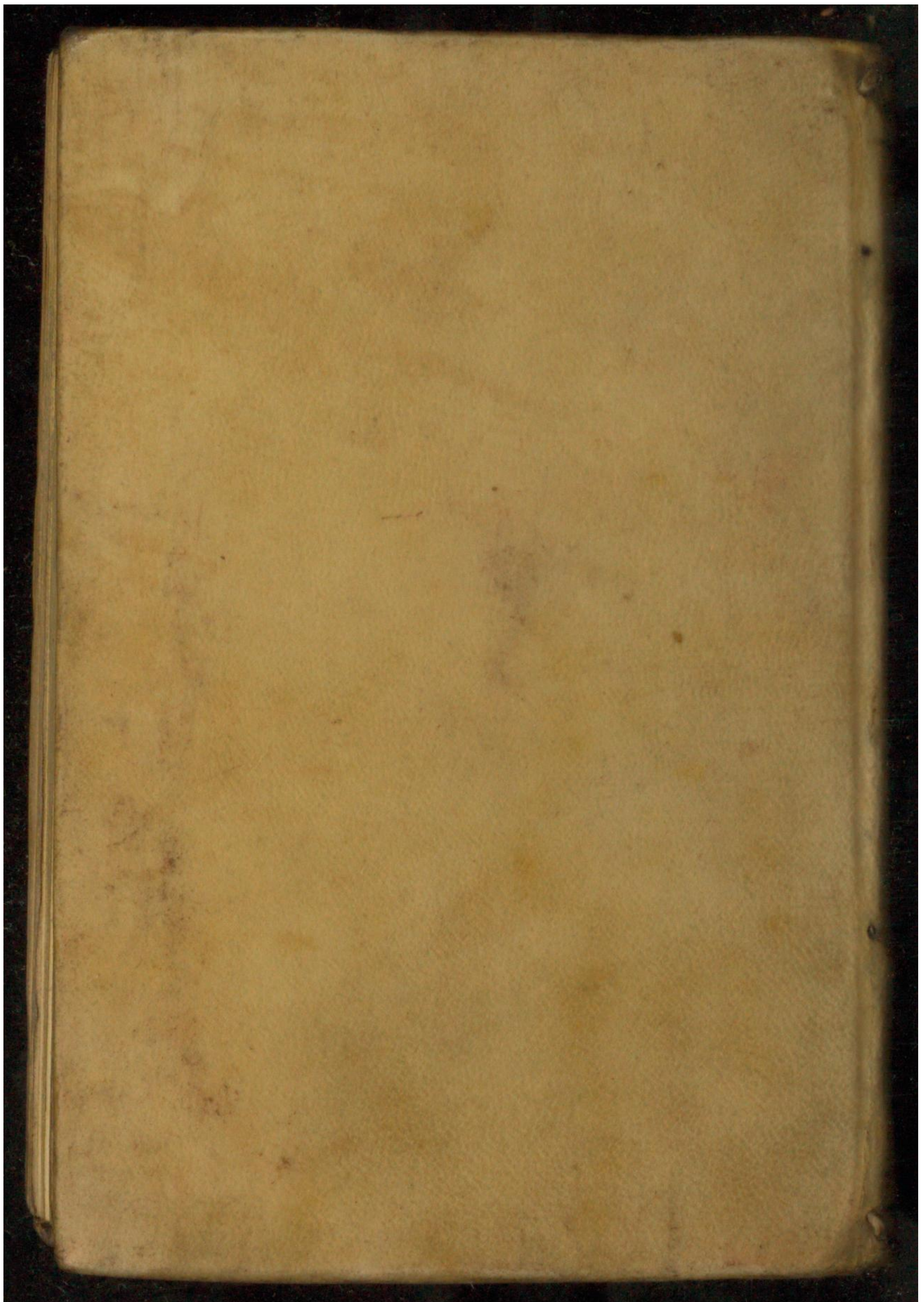
04

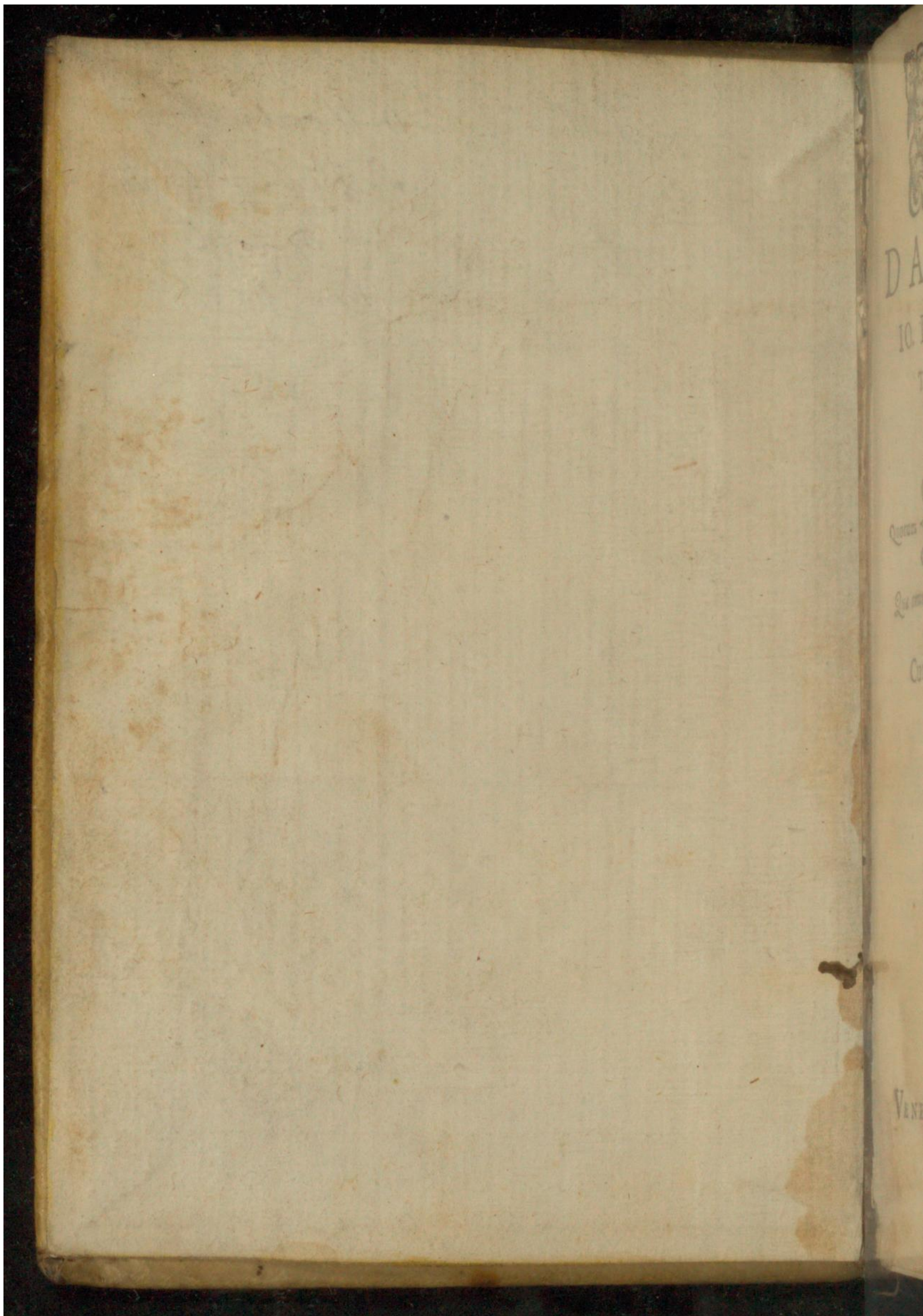

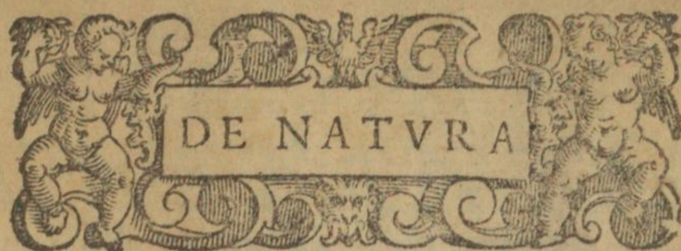

J. H. Woods
S. Johns Coll:
Oxford
Nov. 1878.

DAEMONVM

IO. LAVRENTII ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI,

Libri Quatuor.

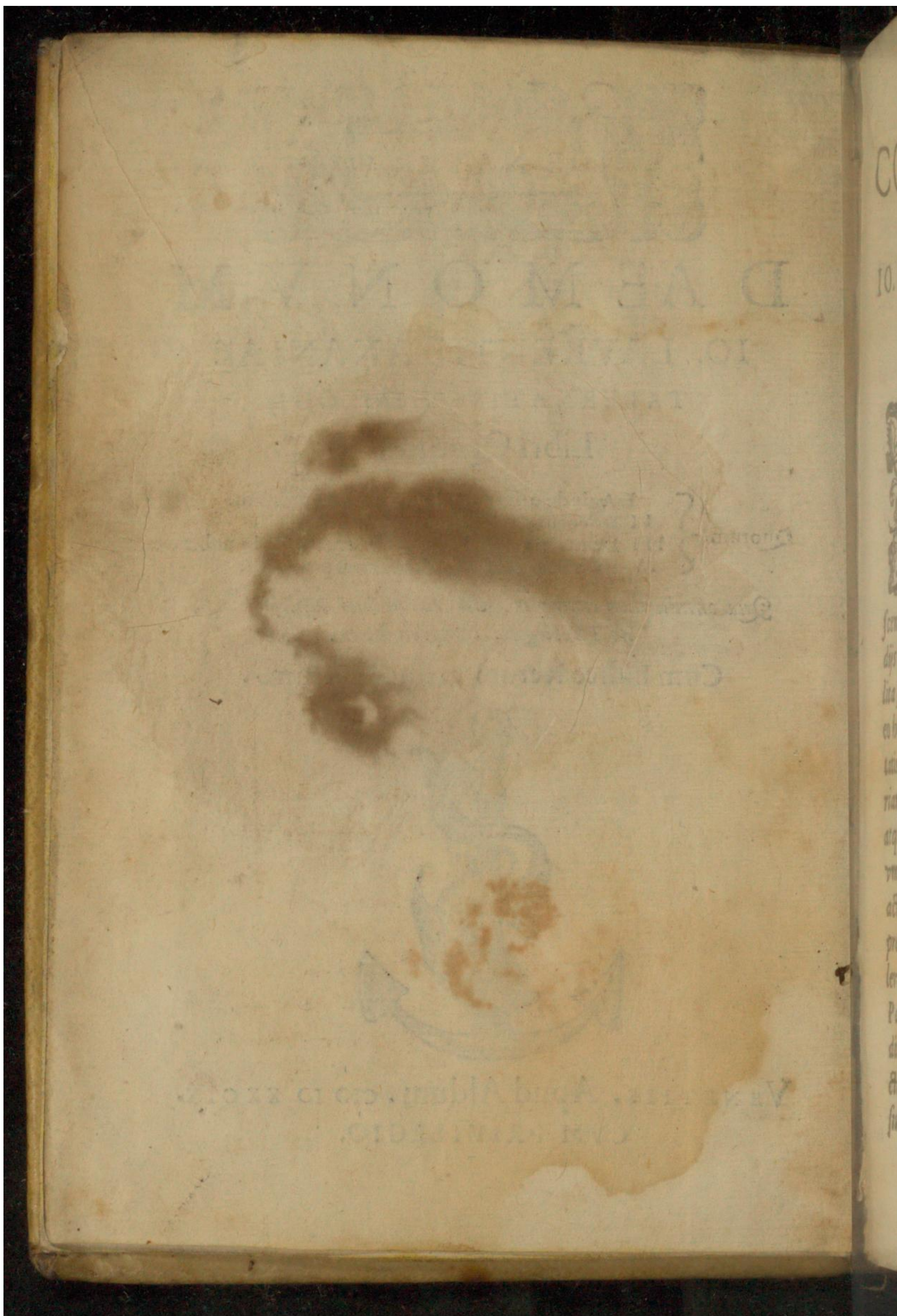
Quorum {
I Agit de origine & differentia dæmonum.
II De eorundem in homines potestate.
III De his, quę dæmones per se operantur in nobis.
IV De his, quæ hominum auxilio peragunt.

Quæ omnia tum exemplis, tum rationibus Philosophicis, ac Theologicis comprobantur.

Cum Indice Rerum memorabilium.

VENETIIS. Apud Aldum. CIƆ IƆ XXCIX.
CVM PRIVILEGIO.

ILLVSTR.^{mæ}

CONSTANTIAE CARRECTE

IO. LAVRENTIVS ANANIA TABERNAS

S. D.

TSI *Pericles Athenienſis, Illuſtriß. Domina, ne laudes quidem feminarum domo efferri oportere aiebat; tamen eam ſententiam popularibus, non autem principibus, conuenire, vetus ſcena argumento eſt, quæ plebeias virgines in comœdijs loqui non paſſa, Regias in tragœdijs oſtentare ſolita fuit. Virtus enim, & laudis, & gloriæ parens, eo honeſtior eſt, atq. ſplendidior, quo altioris dignitatis gradu locata eſt, tantoq. ad hominum memoriam latius emanat, quanto exemplum ad plures, atq. excellentiores tranſire poteſt. Quod ſi vllius vmquam primariæ feminæ, aut heroines vita, atq. acta in ore hominum cum laude verſata ſunt; tua profecto ita florent, vt nulla umquam obliuione deleri poſſe videantur. Etenim, vt genus conſideretur; Paternum tibi a Germanis Imperatoribus deſcendit; Maternum cum Romanis Pontificibus coniunctum eſt. Nam M. Antonius Carrectus, Melphicenſium Princeps, Regiæ Claſſis præfectus, pater tuus,*

† 2 *à Mar-*

à Marchionibus Finalis, Cæuæ, Sauonæq. Dominis longa ſerie ortus eſt, qui a Saxonica Imperatoria familia originem ducunt. Mater vero e gente Piccolhominea Pios Pontifices arctiſſima attingit neceſſitudine. Eſt igitur tua in familia præter plerosq. Principes, & Maieſtas Imperatorum, qui Regibus præſtant, & Pontificum Sanctitas, qui ipſis Imperatoribus antecellunt. Quod ſi hæ dignitates, duo lumina rerum humanarum exiſtimantur, quantus tandem in te erit ſplendor, quæ vtraq. claritate illuſtrata es? Verum enimuero, vt hiſce ornamentis fulges, ita parua præ te eadem putans, tuis ipſa viribus ad gloriam niteris. Nam cum tibi abunde omnia, quæ a fortuna proficiſcuntur, bona contigiſſent, quaſi tua illa non eſſent, virtutem ſolam amplexata es, quæ certa poſſeſſio, æternaq. habetur. Iam primum Carolo Anoniæ Sulmonenſium Principi nuptui tradita, clariſsimo, ac fortiſſimo viro, antiquiſſimam familiam ad ſummam ſpem, & maiorem gloriam tua virtute, atq. ope excitaſti, a qua ſummi viri interitu tantiſper diſcluſa, ita in totius familiæ beneuolentia perſeueraſti, vt nec magis eam diſiunctam doleãt, quam amore coniunctam perpetuo gaudeant. Et cum liberi abs te ſuſcepti nõ eſſent, Chriſti pauperes, recteq. facta tuos liberos eſſe exiſtimans, pietate, ac beneuolentia innumerabilem, nulloq. tempore perituram prolem, tibi in cœlis paraſti, atque quotidie paras. Omitto Sanctarum Aedium peregrinationes, ac cõtinuas uiſitationes pro pietate ſuſceptas. Omitto Virgines loca-

tas nuptijs. Omitto templa restituta, ornata, posita; quæ etsi ita facis, vt sciri, inane mundi nomen spernens, nolis, ceu vere Christum, dictis, factisq. sectans; magnificentia tamen sese produnt, & stylo æterno in Christi lapide ab Angelis scribuntur. Vita vero pure honesteq. acta, qui cum comparetur? an cum aliqua Romana? non inquam. at cum ijsdem diuinis Nuntijs, qui vt te ad bene agendum excitant, ita ab insidijs dæmonum semper defendunt, ac tuentur. Quod cum ita foret, cogitanti mihi hos de natura Dæmonum libellos, a me tantum ob Dei laudem, ac gloriam compositos, cui potissimum nuncuparem; Tu ipsa in primis vere virtutum exemplar in hac vrbe, quæ inter alias vsque adeo caput extulit, facile occurristi, quæ illorum artes, astutias, perpetua continentia, vitæ integritate, ingenij solertia, beneficiorum munere, Angelorum præsidio, summa denique Dei Opt. Max. gratia, ac benignitate perpetuo eluseras. vt lætandum tibi potius esset, tot, tantisq. dotibus auctæ, cum tibi imponere non potuerint, quam verendum, ne illorum technæ, aut doli noti non essent. Sed tibi inscripsimus, quod alijs scripsimus, vt tibi oblectamento, reliquis documento esse possent. Paruum munus omnino quis est, qui neget? Sed neque diuiti opes, nec ornamenta omnibus rebus ornatissima addenda fuerũt. Lætare igitur, proprijs bonis, uel Deo gratias age, quod, in altissima fortuna posita, supra altissimam fortunam uirtute emineas. Vale. Neap. Kal. Mart. M. D. LXXXI.

INDEX RERUM MEMORABILIVM.

CA-

Ima-

Na-

FINIS.

DE NATVRA

DAEMONVM

IO. LAVRENTII ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI

Liber Primus.

AEMONVM *naturam, eorumq. vim nosse, rem summè arduam ac difficilem semper extitisse, cum apud Philosophos, qui de his nonnulla verè aliquantum scripta reliquerunt, tum ipsos etiam Theologos, quibus horum facultatem, non nihil altius scrutari, cœlitus datum est, neminem esse uel in literis mediocriter tinctum, qui ignoret, pro comperto habeo. Proinde, nec mirum cui quam videri debet, si de eorum potestate, operandiq. modo, ne dicam simplici natura, nec dum hodie, ulla scientia, suis numeris absoluta, ac undiq. perfecta, haberi potuit; cum & de Astrologia, quam ante alias omnes ingenuas artes, ac scientias, mortales & colere & profiteri cœperunt, cuius materia tamen oculorum obtutui patet, adhuc exacta cognitio haberi, minimè creditur; licet hanc non pauci,*

vel ante ipſum etiam diluuium, cognouerint, poſteriſq. temporibus ipſi Chaldæi, Hebræi, & Aegyptij, paſſim obſeruarint, quos ſimili ſtudio exinde Græci, Latini, demum Arabes, Perſæ, Indi, & Seres ſubſecuti ſunt. Huius etenim rei cauſa fuit, eorum natura adeò abſtruſa, & a noſtro intellectu magis remota, immò, cùm ſenſilis haud ſit, penitus occulta: de quorum tamen ſpirituum ſubſtantia ac facultate, gentium ſacerdotes, cùm non pauca olfecerint, multa ſcriptis prodiderunt, & ſiminus veriora, vt noſtri, cùm Syri, & Græci, tum Latini Theologi ſcripſerint: de quibus profectò Spiritibus, haud cum eo (vt res ipſa poſtulare videbatur, atq. in cæteris contingit ſcientijs) dicendi lumine, aut ordine, hiſce omnibus pertractatũ fuit. Videre enim eſt, cunctos gentium peritos, & ſi de his eleganter admodum diſſeruerint, nihilominus tamen, ob eorum (qua ſunt) difficiliorem cognitu, naturam, deluſos forſitan, vel à propria eorundem ſpirituum aſtutia, plurimum à rei veritate declinaſſe: noſtri uero Catholici ſapientes, licet magis vera ſcripſerint, nullo tamen Latinitatis ſtylo, nec elegantiæ alicuius ſplendore, ob temporum illorum iniuriam, vſi ſunt. Hinc factum, vt non omnino ab re, operæq. pretium fore exiſtimaui, ſi quæ magis conſona, atq. ſparſim hinc inde, de natura, & poteſtate illorum, ſcripta reperi, cùm à Platonicis, alijſq. gentium ſcriptoribus, tum etiam à noſtris Theologis, ea, pro virili noſtra, ex ordine,

ne, ſingula ſuo loco, in unum collata, pijs animis, ob oculos legenda proponam. In quorum equidem uarijs atq. diuerſis, uariorum multorumq. auctorum, quos præmanibus habere potui, colligendis opinionibus, ita elaboraui, ut diu multumq. inſudauerim ſimul, & alſerim; apum ipſarum naturalem ſagacitatem & ſolertiam inſecutus, quæ, & ſi diuerſos peruolitant floſculos, ex ijs tamen duntaxat ſuccos excerpunt, quos ſuis in ſtipandis fauis, naturæ inſtinctu, utiles eſſe, cognoſcunt deprehenduntque.. Cunctæ enim Platonicorum ſententiæ, quæ ab Aegyptijs & Chaldæis, de dæmonibus, relatæ, hisq. acceptæ fuerunt, ſi veritati, nullo pacto, mibi conſentire poſſe, uiderentur, eas, ut erroneas, reieci, & exploſi. At, ubi quid ueri, ſub cortice continere, apparerent, eas concordes (quo ad eius fieri potuit) noſtris cum Theologis, reddendas curaui; ea uero, quæ noſtri omnes, uel abſurda uocabulorum barbarie, uel abditis uerborum ambagibus, ob Latinæ Phraſis penuriam, temporumq. iniuriam inuoluerunt, nulloq. diſpoſitionis ordine collocarunt; hac (inquam) puriori Latini ſermonis phraſi efferre, ſuisq. ſingula locis diſponere ſic enodate, quantum licuit, ſtudui. Tuum itaque erit, (benigne lector, hunc noſtrum laborem, eo, quo nos in publicum damus, animo, bono nimirum & candido, accipere, hilariq. & alacri fronte legendum aggredi. in ſpe ſum enim non dubia, quicquid in hiſce perlegendis, temporis otijq. poſue-

ris, eius te, (instar agri non ita sterilis) inde fructum uberrimum, abunde, relaturum.

Dæmones, ergo, iam diu certatum est inter Philosophos, aliosq. antiquorũ peritos, sintne, quos Deus in rerũ natura fecit, an quos solummodo hominum intellectus atque ingenium, sibi effinxit. nec ulla inter eos concordia esse potuit: quoniam, & si horum sectæ plures fuerint, nihilominus hi omnes, hac in re, tantùm in duas diuisi sententias, maior horum pars, Epicureorum ac Peripateticorum opinionibus, inhæsere: quiquidem nihil, quod non ualidis argumentis, demonstrationibusq. consequi ualuerunt, approbando, hos, in rerum uniuersitate Spiritus, ceù superfluos, ac superuacaneos, à natura prorsus exterminarunt; eosq. duntaxat Poetarum figmentis, uetularum fabulis, ac prudentum legibus, effictos eße, asseuerando, ut & inferorum pœnas, quò mortales, à malo perpetrando horum terrore, abstinerent, ac iustè, humaneq. uiuere, consuescerent; idcircò hos Spiritus, in hominum opinionibus, nomine tantùm uagari, re ipsa autem nihil omninò esse, autumarunt. Quibus omnibus obnixè refragando Stoici, qui Socrati, hos esse, acceptum referunt, ac etiam Platonici, qui uarijs proborum sapientumq. narrationibus freti, atque antiquis oraculis, plerisq. historijs, quæ cuncta, hos apertè ostenderunt, innixi ferè omnes, Dæmones in rerum natura, & existere, & multarum rerum causam esse, proculdubio, aßerere non dubitarunt.

Itaque

Itaque Peripateticis, & alijs quibuscunque, multi enim, vt dixi, fuerunt, diuersum hac in re sentientes, aqua (ut aiunt) & igni, quasi profanis, ac religioni, quæ nobis natura, vt existat, comparatum est, penitus aduersarijs, atque ab eo non consuetudine renitentibus, optimo iure interdixere; in quorum sanè opinione ac sententia, quod nostris cum Theologis hac in re, pedibus iuerunt: his enim, fidei afflatis lumine, vera de eis, vt dictum est, supernè concessum manifestare fuit, sanæ doctrinæ neminem unquàm discrepasse, in confesso est. Ea itaque de causa hi, tanquàm omnino à veritate aberrantes, immò prorsus eam respuentes, omnes posthabendi, in minimisq. ponendi sunt, qui, cunctis, hac in re Epicureis, Peripateticis, ac nonnullis etiam suffragantur hæreticis, qui vno cum ipsis ore, impudenti tamen, vel animæ immortalitatem, ne dicam corporis (cum Saducæis) resurrectionem, omninò abnuunt & abijciunt: nobis enim satis est, horum naturam ac facultatem, Stoicorum, atque Platonicorum opinione probari, nullamq. esse legem, in qua horum substantia ac potestas, verè abnegetur; verùm etiam Arabibus, eorum secta, & Hebræis, Moysis lege, nobisq. fide, omni demonstratione longè meliori, firmiter credi & amplecti. Quod nimirum patet, tum ex veterì testamento, Gen. Sub metaphoris, ac Serpentis, Euam alloquentis, forma, & sine uelamine, in eodem, penès Iob, cùm etiam ex nouo, apud Matth. ubi legitur; Discedite à

me maledicti, in ignem æternũ, qui paratus est diabolo, & angelis eius, idemq. alibi sæpius: ex quo fit, vt Dæmones, in naturæ statu existere, lippis (uti paroemia fert) & tonsoribus liqueat. De quibus profectò spiritibus, quoniam, & nomine, & substantia adde etiam facultate, haud parum a Platonicis, nostri discrepant Theologi, quæ horum sit differentia, dicere, nunc animus est. Aiunt namque Philosophi, hoc nomine, Dæmon, cùm sciens Græcis sonet, & bonos, & malos angelos, vbi id vtrosque non dedeceat, crebrò innui: vnde & εὐδαίμωνες καὶ κακοδαίμονες, frequẽs apud eos mentio reperitur: ex quorum sententia nostri Theologi, quibus hæc semper nomenclatura infensa ac odiosa habita est, omnes valdè dissentiunt; inquiunt enim, hoc uocabulum, licet eorum creationis principio, his, & Angelis cunctis simul, ob communem inditam, propriæ naturæ scientiam, conuenerit; nunquàm tamen hos beatos Spiritus, nec apud Hebræos, nec penes nostros Theologos, demõstrasse: etenim hac voce, non quod eis natura dedit, sed quod sibi, & ob propriam eorum malitiam, ob prætensamq. nostros in protoparentes, calumniam, obuenit, qua etiam & Diaboli nuncupantur, utique nec iniuria, ut inferius manifestabitur, omnes nostri periti intellexere. Quapropter nusquam non malum hoc nomen pijs auribus resonuisse inuentum est. neque mira res; cum scientiam, & iniquos, & prauos consecutos, reperiri, nihil

ob-

obstat: unum enim ex his donum est, quod haud quicquam, quo mereat, perficit habētem, neque hoc duntaxat nomine, hi nequam Spiritus nuncupati sunt; at diuersas, ut uarias in nos struxere calumnias, appellationes, sortiti fuere. Omnia tamen hæc, uel propriora eis, uel metaphorica sint, eos, vt & opera eorum aduersantur nos, prauos, iniquos, impios, ac crudeles nobis ostendere altius euenit. Hinc fit, ut, uel exorcismo constricti, eorum sic nomina spernant: sic aufugiant: de quibus singulis, suis in locis, dicendum restat. Verùm, de dæmonibus, quòd ad eorum naturam spectat, haud modò, omnibus in rebus, ubi à nostris, antiqui gentilium Theologi dissenserunt, cunctorum referam errores, cùm hoc obiter omnes, opportunius referendi, offeret occasio. At solùm (inquam) quidnam maior nostrorum, de his scribentium pars, opinata sit, quibus, tum ex eorum operatione, tum etiam ex fide, circa multa de his, omnis penè ueritas illuxit; quorum quidem opinio, neotericorum præsertim, non enim omnes sic una concordant, ut secum nihil discrepent, hæc est. Dæmones scilicet spiritus esse, substantia bonos, quippè à Deo Opt. Max. creatos, intellectu præpollentes, incorporeos omnes, & immortales, sua uoluntate malos, quibus furor, rationis expers, inest, demens concupiscentia, cogitatio præceps, atque proterua. Qua in re, quantùm errauerit Plato, eiusq. imitator Porphyrius, ex hoc cernere licet; cùm alter apertè, hos spiritus, ae-

reo, prætenuiq. ac uti aſtra, rotundo corpore tegi, alter uerò, inter eius aſſeclas doctrinæ haud uulgaris, eoſdem dicit, genus eſſe, natura fallax, uniforme, Deos ſimulans: quandoquidem, quod Plato ſentit, falſum demonſtratur, uel ex eorum actione, quæ (ut Philoſophis placet) formam ſequitur; nihil enim ipſi, licèt appareant, quod ſenſus habet, uerius operantur: Cæterùm, quicquid faciunt, ſolùm ab intellectu, ut ſuo in loco clarius apparebit, totum procedit, ac proficiſcitur; atque quod al ter maximum eſſe errorem, uel ob id oſtenditur; cùm hi ſpiritus è tenebris, ut ſibi nonnulli hæretici finxerunt, mali non exurrexerint, quoniam nullum in mundo principium malum eſſe quiuit, ne duo cuncti potentes, (quod abſurdum eſt) dari cogantur; quando certè omnia, quæ uidentur; aut, quæ oculorum acie comprehendi non poſſunt, ex uno tantum bono emanant initio: Cunctarum etenim rerum una eſt cauſa, a qua, cum ſit ſummè bona, nihil uitij proficiſci ualet. Quamobrem, haud ullum datur, ut autumauit Manes, ſummum in rerum natura malum: uidit enim Deus cuncta, quæ fecerat, & erant ualde bona. Reliquum eſt igitur, ut dæmon, alio ſit, quàm natura malus, uoluntate ſcilicet, cuius quidem firmam ac ſtabilem, poſt ſuum ipſius errorem, malitiam atque perfidiam, Aegyptij, qui hieroglyphicis quibuſdam, pleraque arcana abſconderunt. Scaleno, imperfectum quid continente, pingebant. Ex his habes

(candide, pieque lector) dæmonum naturam spiritalem eße initio perfectam a Deo creatam, dehinc hos omnes in eorum cogitatione, ut satis in sequentibus patebit, corruptos, lapsosq. quò tempus nos admonet, ne ordinem, cunctis in rebus, apprimè necessarium, uel hilum quidem transgrediamur, ut de eorum creatione, quid nostri existimarint Theologi, quàm exactißimè referamus. Hanc igitur, & si per simplicem emanationem, absque ulla temporis inter capedine, motusue interstitio, extitiße uolunt; Deo tamen haud coæternam, quòd ab æterna Dei substantia, quasi a Sole radij effluxerint, ut arbitratus de mundi productione Philosophus, cogitare tantum, abest, dicere, fas est; cum ut ij extiterint, quia opera sunt propria, extra Dei substantiam, sola diuina uoluntas in causa fuit, quæ eos, ut & Angelos, ubi sibi placuit, omnes una produxit, ac effinxit; non enim unus alterum genuit, quemadmodum Cabalistæ nonnulli sibi somniarunt: quorum opinioni satis Auicenna, haud profectò postremæ inter Arabes eruditionis, tractans de intelligentijs, firmius adhæsisse uidetur. Creatio namque ipsa, cum infinitam sibi potestatem exigat, creaturæ certè finitæ, nullo pacto impartiri ualuit: sic enim & propria eius natura destrueretur, & Deum, quem esse necesse est, alijs cunctipotentia impertita, existere possibile esset: quod, ut absurdissimum, eße minimè potest. Nec creati ex sinistro massæ latere, ut Thalmutistæ sibi fingunt,

quo-

quodammodo mali, quaſi ranæ ac muſcæ, ex ſubiecto putri; intellectiles enim ſunt, omniſq. vt oſtendetur, materiæ expertes: hinc ne mori quidem unquàm eos contingit, quemadmodum falsò nonnulli Philoſophi ac etiam Arabes, vt dicetur inferius, ab ipſis ſpiritibus deluſi crediderunt; nec etiam malorum animæ, ut Plotinus ſenſit philoſophus, exiſtunt, cuius opinioni Tertullianus adhærere uidetur: cuncti enim ſimul, ex nihilo, Dei præpotentis imperio producti ſunt, quando, (ut ex ſuperioribus uidere eſt) ſibi placitum fuit, ab animis quæ corpora vt informent opus habent ſatis diuerſi: at non ante hanc mundi conſtitutionem, vt plerique ex Græcis opinati ſunt, qui ſpiritalem hanc naturam, multis iam ſæculis corpoream, quò ſeipſos Deumq. ſupernè, ut ſui contemplaretur, principium, præſtitiſſe aſſerunt; cùm uerisimile id non eſt; quandoquidem Deus, cuius perfecta ſunt opera, ſi ſeorſum à corporea, Angelicam creaſſet naturam; cùm hæc pars mundi exiſtat, hanc mundi ſubſtantiam imperfectè feciſſet; quod uel opinari, ne dum dicere, ſatis abſurdum eſt, atque profanum. Sed creatos(inquam, ut quamplurimi Latini ſaniores aſſeuerant (ſub cæli nomine, prima die; quod quidem uerius eſſe, ipſa Scriptura ſacra teſtis eſt locupletißimus, vbi Deum dixiſſe legitur: Quando facta ſunt ſydera, laudauerunt me Angeli mei. Quis enim eße poteſt, in lectione ſacrarum literarum uel mediocriter uerſatus, qui adeò cæcutiat,

vt quarta die, ſydera creata fuiſſe, penitus non uideat? An ergo, ſi tunc ſydera facta ſunt, & Angelos ipſos, tum ſimul factos fuiſſe, non oportuit? At oportuit profectò; alioquin, quomodo, (cum ni forent quidem) Deum ipſi laudauiſſent. Nec dicere ſatis eſt, eos ſecunda, aut tertia die creatos fuiße, cùm horum mentio hiſce diebus, ſacra in pagina, nulla omnino reperiatur. Reſtat ergò, conſequiturq. ex dictis ſuperius, ut prima die, ſub Cæli nomine facti ſint, maximè cùm & Propheta dicat: Fecit cœlos in intellectu; quod quidem, de intelligentijs multi non vulgares exponunt, quas initio cum cœlis, ut eos mouerent, ac virtutes influerent, creari neceſſe fuit. Ex his itaque ſatis intelligi, breuiſſimè quidem, non dubito, quidnam, de creationis eorum æuo, plerique ferè Latinorum Theologorum cætus meditati ſunt; quinimò, & ipſa Eccleſia, æterna veritate confirmata, aſſerere videtur. Nunc uerò reliquum eſt, ordine rerum attento, vtpote in rebus enarrandis maximè neceſſario, vt, quonam pacto creati fuerint, apertius, quo ad fieri poteſt, à nobis explicetur. Facti ſunt ergo, vt & cæteri Angeli boni, ac perfecti omnes; at illi, non ex æquo, hanc ſuſceperunt perfectionem; licet hac de re, nihil inter eos, inuidiæ ortum fuerit; uerùm, cuncti, pro naturæ eorum captu, contenti fuerunt: quam quidem naturam, inter ſe differentem his omnibus, à materia, Hebræi, ac Platonici, obueniſſe, aſſerunt: non enim abnegant, hos

Spi-

Spiritus, omni prorſus materia carere; tametſi, quā eos donent, haud ſit, ſicuti noſtra, diuerſarum formarum, ob contrarias ſcilicet, quas habet, qualitates, auidiſſima: uerùm continuæ corruptioni minimè, ut cœleſtis, obnoxia. Quod cùm procul à rei ueritate remotum, repertum ſit, tum ex eorum ſubſtantia, atque operatione, quorum altera, omni corpore caret, altera tantùm intellectilis exiſtit, ut inferius copiosè demonſtrabitur; tum etiam ex Dionyſii autoritate, omnem ab eis, materiam amouentis; mirum non eſt, ſi multi, haud quidem ſpernendi Theologi, hos, qui ſecus aſſeuerant, & ſentiunt, ceù prorſus ignaros, ab eorum claſſe, omnes eijciunt, expelluntq. nec tamen eſt, quin & ipſi ſecum, haud diſsentiant, ac diſceptent, quandoquidem in duas diuerſas, ſeparati animi ſententias, qui a Diuo Thoma ſunt, eos tantummodo forma inter ſë differre dicunt, a quorum profecto opinione, iterum atque iterum diſcrepant, quicunque Scotum ſectantur; ſectantur enim eum multi, ijq. minimè contemnendi Theologi, qui haudquaquàm temerè, ſibi ſentire uidentur, aſſerentes nimirum, nihil omninò incōcinnum ac abſurdum eſſe, horum Spirituum, plurimos, ſub una forma exiſtentes, propria, qua ſunt, indiuidua natura, mutuò, unumquemque, ſua differre; ubi, & animæ unius formæ omnes, abſque tanta formarum uarietate, ſpecierumue multiplicatione, in primo, ut inquiunt, naturæ inſtanti, quibuſdam internis, propriæ eſſentiæ gradibus, inuicem

inter se distent, ac differant. Cui quidem rei, quò opinio eorum reddatur probabilior, libenti addunt, annectuntq. animo, præter talentorum, quæ initio ipsis data sunt, varietatem, satis naturæ ordinem dedecere, tot Angelorum species, intellectili ac glorioso in mundo, Dæmones cùm æternum apud Tartara damnentur, deeße; quando, si una quidem species desiisset, hoc ne corporeo ne sensibili orbe, quem illius instar ac similitudinem creatum, aiunt, imperfectus meritò dici poßet, eoq. magis, quòd, omnibus ex nationibus, linguis, ac artibus, quàmplurimi apud homines, ab æterno cruciatu, Dei tamen ope adiuti, incolumes reddantur. Qui profectò dæmones, quàmuis creati fuerint omnes, quòd Spiritus, quòd indissolubiles, quodque immortales, æquales, vt Angeli, ac similes cuncti: non tamen est, cùm ex omnibus ceciderint, (vt infra ostenditur) Angelorum ordinibus, vbi complurium formarum existit varietas, qui mutuò sibi, & specie nonnulli, & potestate, quamplurimi distent, differantq. Quorum quidem differentia, quæ, & quanta inter eos sit, Deum solummodo, qui cuncta, numero, pondere, ac mensura fecit, & stellas, vnamquamque illarum, suo nomine vocans, minimè latere potest; nobis verò, hoc tantùm diuina reuelatione patefactum est, quòd, licet tres essent Angelorum claßes, nihilo tamen secius, nec excellentioris naturæ vigor, quin hi spiritus starent, nullam infirmitatem adduxit, nec minor sapientiæ

virtus,

virtus, ne intelligerent, vllam ignorantiam ingesſit, nec etiam inferior libertas, arbitrio, aliquam, vt caderent, neceſſitatem impoſuit: Quinimmò ex hac eorum varietate, quæ in mundo intellectili facta ſunt, admirabile ac ſtupendum, vt in hoc præſenti, ob rerum ſenſibilium diuerſitatem, decorum, ornamentumq. emanauit: Nec ex tanta horum variatione, quicquàm eis imperfectius euenit, quò de ſuo creatore, iuſtè conqueri poſſent; quamquàm natura, quantò quis ſuperior eſset, tantò ſe inferiore, per pauciores rerum ſpecies intelligit, & ampliori virtute valet. Cunctorum ſiquidem, propria, cuiuſq. virtus tanta fuit, vt eis, nihil aliud perfectionis, quod natura capere poſſent, abſque propriarum, vniuſcuiuſque formarum mutatione, vnquàm addi potuiſſet; quod ob eius propriam deſtructionem, vnuſquiſque renuit, ac recuſat. Hoc ergò modo producti fuerunt dæmones omnes, vt reliqui Angeli, quoquo pacto, vt eis par erat, natura felices. Tanta namque eis naturæ indita fuit perfectio, in qua ſic omnino perdurare ac conſiſtere poterant, ſi quidem ipſi vellent; (vt quamquàm flexibilem, tum quo animo ducerent, arbitrij libertatem ſortiti eſsent) nullo, ſi id intenderent, pacto, cadere poſſent. Suo igitur ipſorum, crimine, culpaq. cecidere omnes, cùm ipſi proprio, quod facere noluerunt, Marte, ſtare valebant; ex quo tandem tali ac tanta deſuper, ſi modo conſtitiſſent, omnes gratia obumbrati donatiq. fuiſſent, ut hanc ul-

timam felicitatem, quæ haud naturæ, ſed eiuſdem finis eſt, conſecuti, inſtar Angelorum, diuina ſemper eſſentia, conſpectuq. fauentes, eſſent; & ſi non ex æquo, ob præſtantiorem eorum naturæ gradum, diuerſamq. quam habuiſſent, gratiam, vt nec Angeli, nacti forent. At illorum, qua fuerant, animi inſtabilitate, vt prælium in ipſo cælo, inter eos magnum exortum ſit, effectum eſt: quoniam Lucifer (ita, à præſtantiore, qua donatus erat natura, nuncupatus) quem reliqui eius complices, proteruiæ ſuæ conſentientes, ultrò hunc, in tam funeſtiſſimum errorem, duci adhæſerunt, tanta inflatus ſuperbia, venenata prorſus rabie ac veſania tumens fremensq. dum ſuam pro ſe eo quod Angelus in qualibet rerum, ſpecie intuenda naturam, quam ea de re continenter intuebatur, aliorum omnium ſubſtantia, pulchriorem atque excellentiorem conſpicatus: vt corrupto ſibi animi intellectu, non vlla quidem perturbatione ſenſibili, cùm nulla ei talis ineße potuerit, ſed iniqua ſua ipſius voluntate, dicere non erubuerit: Ponam ſedem meam in Aquilonem, & ero ſimilis Altiſſimo. Quod quidem omnium grauiſſimum peccatum, maximeq. omnium execrandum ſcelus, nefas, horribiliſq. blaſphemiæ nulla unquàm ratione, vt falsò Origenes cenſuit) expiandum, alio enim nullo ſuggerente, ab ipſomet ſpontè, patratum fuit; quod non verè extiterit, mirum in modum Theologi certant, & adhuc ſub iudice (vt fertur vulgò) lis eſt.

Quan-

Quandoquidem nõnulli fuiſſe aiunt, quod dæmon, natura contentus, qua donatus erat, vltimam, ad quam duntaxat, gratia conſequendam, procreatus fuerat, diù, felicitatem reſpuit. Aliqui, volunt fuiſſe, quod fortitudinem ſuam, non ab ipſo Deo, à quo cuncta bona, tanquàm fonte perenni, promanant, ſed à ſe ipſo proficiſci, ſibi perſuaſit, pro certoq. habuit; hinc factum eſſe, inquiunt, vt cûm mutabilis foret, natura; immutabilis culpa; malo tamen liberè ſemper adhærendo, vtique efficeretur. Quidam uerò exiſtimant, quod, vel omittens, vel proprijs viribus innixus, id quod gratis conſecutum eſſet, vltrò tentaſſet. Nec etiam deſunt, qui hoc peccatum fuiſſe dicant, quod ſibi Meſſiæ locum vendicare, ſtatuiſſet; propterea, quod, cùm ſe videret, cæteris omnibus (vt relatum eſt) natura præſtantiorem, ſatis, diuq. optauit, ut eius cauſa, reliqui omnes, ſua ipſius, quò penes Deum, conſequerentur gloriam, opera uterentur. Verùm alij, hanc tanti piaculi anſam fuiſſe, affirmant, varijsq. argumentis corroborant; quod Dei ſplendorem, quem altiſſimi voluntate, diuini quadam luminis reuelatione, incarnandum præuiderat, (veniret enim hic ſanctiſſimus Dei character, niſi, nos vt redimeret; cum opus tum non eſſet, ut ſua humanitate, maiori gloria nos afficeret) adorare, ut cæteri Angeli, ob ſuæ naturæ ſuperbiam, iterum atque iterum detractauit ac renuit. Solum, qui Scotum ſectantur, a litera minus recedunt. id enim

peccatum

peccatum fuiße aſſerunt, quod Dei, verè æqualitatem ac omnipotentiam, quod litem ſonat, quæ tamen nullo vnquàm pacto, ulli creaturæ communicabilis eſt, perturbato, peruerſoq. appetijt animo: quod profectò haud aliunde, quàm ſuaipſius peruerſa prouenit voluntate: cum ob eſſentiæ præſtantiam, maiori potius, Deum proſequi amore, debuiſſet, cæteris omnibus ſubmiſſis ſe gerendo, Deoq. gratias immortales habendo, id quod hic in terra, apud nos, dum illius proprium cultum tantopere expetit, apertè præſeferre uidetur. Quorum quidem opinioni, vtpote veritati ipſi, haud parum conſentaneæ, multi ex Theologis facilius adhærent: qua de cauſa, hoc ſcelus crimenq. nefandum & abominabile, haud exiguos belli apparatus inter eos, ob diſparem nimirum, eorum, ab Angelis, voluntatem, excitaſſe, credere par eſt; Vbi Michael bonorum dux, tanta fortitudine, Draconi pugnanti reſtitit, (hoc enim nomine Luciferum, malorum principem nuncupari, ob lethiferum, in cæteros effuſum virus) vt magno eis, vltrò citroq. prælio certatum ſit, non corporeis quidem armis, cùm ipſi ſpiritus ſint, omniſq. corporeæ molis, (ut ſuo docebitur loco) expertes, nec cœli ob eorum naturam ſcindi, queunt, at ſola animi voluntate, quæ omnium actuum ſibi clarior reddita, non ſecus, ac Solis radij, uaria pertranſeuntes ſpecula, Draconis, vt peruerſa atque impia; ſic ingratis ſuperbiſque hanc intus eis ſimul ortam, ac deforis

B *oſten-*

ostensam, omnibus approbantibus, ita renuitur, ac incusatur cunctis bonis, vt vtrinque obnixè certantibus, postremò, ipsius factio, proprijs freta viribus, adeò debilitata est, ob gratiam Angelis, viua fide, desuper infusam, quam in Messiam forsan, vt aliquibus placet, futurum, aut magnam, veramq. summi Dei bonitatem habuere, vt vel à bonorum minimo quoque de cœlis omnes deturbari ac deijci potuerunt, vsque adeo natura superatur a gratia. Veruntamen, vbinam cœlorum, id certamen peractum, & quamdiu huius certaminis acies durauerit, magna inter Theologos, cùm diuersa plerique hac in re sentiant, controuersia, etiam num est. Thomistæ namque cum multis alijs Ezechielis auctoritate moti, qui Diabolum, in Dei delicijs fuisse inquit, atque ob similitudinem terrestris Adæ peccantis, in Paradiso persuasi, tradunt hoc prælium commissum, in cælo Empyreo, vbi beatorum spirituum, ac deliciarum locus est: Alij, quorum primus Diuus Augustinus non exigui momenti fuiße videtur, apertè aiunt, hanc Angelorum pugnam, in suprema aeris extitisse regione, quam cœlum, interdum nominari, consuetum est. Ego verò, si hoc mihi dicere fas est, neutrobique hoc prælium factum, apertius referre, ausus fuerim: quandoquidem, nisi prorsus conniuentibus (ut fertur) oculis prætercam, vbi hanc rem, vt Aquila in suos pullos, firmius Solem inspicere enitor, perspicuè mihi videre videor; nullo Angelis pacto, qua sunt

incorru-

incorruptibili natura, hunc aeris tractum, ob eius corruptibilitatem ac mutationem, initio conuenisse, qui postea eis non nulli pœnarum generi, ac ignobili exercitationi datus ac conceßus est; nec etiam cœlum Empyreum, gloriæ, ac non naturæ locum, ob supernaturalem, superq. eminentem eius excellentiam; neque illud Ezechielis dictum, nobis quicquam aduersatur, cùm id verbum, non loci qualitatem innuere videatur, sicut, nec nostri etiam Saluatoris, in cruce pendentis, ad latronem facta promissio: Hodie mecum eris in Paradiso; at eius conditionem, ac status qualitatem, qua Lucifer altius aliquanto, quàm cæteræ tum omnes creaturæ, Deum, vt totius naturæ auctorem & principium, magna cum eius delectatione, ob propriæ essentiæ præstantiam, cum alijs contemplari potuit. Quodquidem verosimilius esse, haud parum ad hanc nostram sententiam facit, quod Diabolus inflatus, & elatus superbia dixit: In cœlum ascendam, & super astra ponam solium meum. Nam si in cœlo Empyreo hæc pugna facta, quorsum hæc verba? cùm locus, hoc, nullus superior; an allegoricè tantùm interpretandum? haud certè. cùm ex litera sensus, vbi id fieri potest, eliciendus sit; non ergo is locus hoc certamen, at firmamentum sustinuit. quod Ioannis auctoritati innixus, conuenienter dici posse, mihi videor, qui in Apocalypsi sua Draconem, nostrum antiquum hostem, tertiam, secum stellarum partem traxisse ait, quod eos, vt pro-

pria eorum mobilis, ac incorrupta natura oſtenderetur, nihil magis decuit, quàm hoc cælum, quod mouendo, abſque ſui mouetur corruptione. quo peractum eſt, vt alibi de more Angelorum, triumphus fuerit, & alibi, quàm ubi diſceptando obtenta eſt victoria, dæmonum atrociſſima pæna æternumq. ſine fine ſupplicium; atque vt Angeli, vel loco Paradiſum: ita dæmones inferna eodem tempore, non iniuria ſenſerint. Verùmtamen, quanto hi Spiritus tempore, in cælo, ab hac eorum ruina ſteterunt, ac quandiu cum Angelis mutuò concertauere, nondum apud Theologos decretum eſt. Nam, qui D. Thomæ (qui non minus apud Theologos, quàm ipſos etiam Philoſophos, tanquàm alter Ariſtoteles celebratur) ſic addicti ſunt, vt ne unquàm ab eius opinione vel ſententia, tranſuerſum etiam (vt aiunt) vnguem recedant; duo tantum inſtantia ab eorum creatione ad ruinam uſque interceſſiße tradunt, vnum ſcilicet, quo puris naturæ dotibus duntaxat omnes extitere; alterum, quo peccato obnoxij, à cælo, Angelorum miniſterio, qui gratia confirmati ſunt, excluſi & expulſi fuerunt; At eorum, qui non ita in uerba ſui magiſtri iurarunt, quaſi, vt ſeſe ſui animi omni iudicio ac opinione peruenit, non omnes eiuſdem omnino ſunt ſententiæ; ſed bifariam inter ſe diuiſi aliqui, qui Scotum ſuum ducem agnoſcunt, (qui & non ſine cauſa, Subtilis, nomen meruit) ij quatuor ab eorum productione, ad caſum

ſum

ſum vſque moras interueniſſe aſſerunt, nonnulli ue-ròmultis argumentis tres tantùm affirmare conantur; Et primam quidem, quam cunctos naturæ muneribus contentos fuiſſe, aſſeuerant, ſecundam, quæ tantum naturæ Angelicæ ualuit, quantùm nobis totius, quo viuimus temporis interuallum; qua quidem ſecunda mora, ſic eos à ueritate declinaſſe, nonnulli affirmant, vt primo ab ipſis commiſſo crimine, & ſi nimia inflati fuerint Philautia, poterat tamen eos, modo vellent, cùm adhuc eſſent in uia, ſatis pœnitere, ac facile miſericordiam, ueniamq. à Deo, qua utitur in opus ſuum clementia, aclonganimitate propenſus, conſequerentur. Quãuis huic contradicant plerique Theologorum, qui omnibus viribus contendunt, nullum omnino in hoc innocentiæ ſtatu, errorem, venia vlla dignum eſſe potuiſſe. adhuc enim nulla creatura corrupta erat; ex qua quidem corruptione, peccatum, tanquàm ex Epimethei pixide, cumulatum in mundum inuolauit, quod haud negari poteſt; At ſic, quod nihil tum uenia dignum fuerit, cùm vel propter liberam Angelorum voluntatem, ita fuiſſe, certè decuit, quod vſque ad ultimam ipſorum damnationis moram duraſſe, non pauci perhibuere Theologi, ne ſcilicet adeò nobilis ſpiritalis creatura, uel exiguo temporis momento, erroreq. modico obſtinationis inquam ratione, cui obnoxius ſtetit, præſertim cùm mutabilis ſuomet principio omnis creatura extiterit, tam repentè, æternis cruciatibus,

paulò postquàm esset producta, manciparetur, eò maximè, quod in suis, vt Scriptura inquit, Angelis reperit mutationem. Verumtamen Dæmones (libet enim inceptum ordinem prosequi) plus iusto et æquo diutius, à voluntate sui Creatoris sese abstrahendo, vsque adeò omnes, sui ipsorũ amore immoderati, stulti, & ebrij, in hac secunda mora processere, vt tandem iustißimo Dei iudicio, honorem suum alteri non dantis, in ea præfracta ceruice, in odium Dei obstinati perseuerantes, ad unum omnes in tertia damnarentur mora, nulla prorsus iusta excusatione ipsos releuante: siquidem hoc iudicio & sententia non præcipitatione quadam, sed potius æquissima Dei longanimitate, iustitia, nempe, ipsa misericordia temperata, contra ipsos processum est. Adde, quòd non vnius, vt nonnulli opinantur, tantùm criminis rei peracti fuerint, sed & diuersorum, quibus omnes simul, sua tamẽ quisque peculiari malitia, ineffabili cum cupidigine agitabatur. Hi enim varijs flagitijs sceleribus implicití a minoribus ad maiora & atrociora, semper adeò progreßi sunt, ut, & si non ex æquo cuncti, suæ naturæ præstantia; at voluntatis certè imperio, frenum sceleratißimis cupiditatibus laxando, in infinitum peccauerint, adeò ut in Dei extremum contemptum & odium (horribile dictu) sic prolapsi & demersi sunt, quod inde pedem referre, retrocedereque, tandem ipsis integrum minimè fuerit. Hinc factum, vt hac tandem sua postrema & fune-

funesta mora, ipsi dæmones è Cœlo, non secus, ac plumbum, in aquam, Angelorum, vt dictum est, ministerio, eiecti præcipitatiq. fuerint, non sine summa extremaq. suorum ignominia, sic interni, verminis numquàm morientis, arrosionis dolore, & ad inferna plerumque relegati; eorum enim plurimi adhuc, (Diuo Iacobo innuente) huic caliginoso frigidoq. aeri inhærent; quem quidem ipse Deus, pro sua miranda & infinita prouidentia, vt nos in cautos exerceant, & ad timorem Dei somnolentos exuscitent, vsque ad diem magnum Domini, ne & ipsi penitus sine causa ibi relicti viderentur, ipsis ita concessit permisitq. quibus etiam interdum in executione suæ diuinæ iustitiæ in nos homines vtitur, vt suo loco dicetur. Atque hos omnes, qui huic inclusi sunt aeri, inferiores fuisse tradunt: magnates enim ob eorum nobilitatem, propriæq. voluntatis a Deo se auertentis furorem & impetum atrocius alijs in creatorem suum peccando, iustißima Dei trutina rem examinantes, ad infima Tartara detrusi sunt, vnà cùm eorum principe Dracone. Hic enim cùm suę ipsius stolidæ superbiæ ueneno, plus cæteris inflatus, nobiliores suæ eßentiæ a Deo concessis donis ad id elatus, reliquisq. tam turpißimæ, æternisq. doloribus expiandæ apostasiæ, ansam præbuisset; haud iniuria qui amisit mēsuram, qua summo torquetur opere, & Dei iure opimo, pœnas delictis commensurantis, acerbiores quoque luit, sustinetq. Cæterùm, quanta pars

lapſu illo ceciderit, & an ij omnes vnius, vel diuerſorum ordinum fuerint: non minima inter Theologos, ea de re diſſenſio eſt. Quidnam enim conſiderantes, multò maiorem hominum turbam, ad inferos, cum diabolis ibi cruciandam detrudi, quàm ad cæleſtia gaudia cum Angelis perfruenda, euehi: huius quiddam inſtar ac ſimile in ipſis etiam Angelis, vſu veniſſe, opinati ſunt: qua de re, maiori eos etiam numero ad inferos detruſos, hinc colligunt. Alij verò, ſanioris aliquantò hac in re (ut mea fert opinio) iudicij, oculis defixis in bonum illud, quod ſpiritibus, vt intellectus purioris capacibus, inerat, ideò minorem eorum partem, hoc lapſu corruiſſe, voluerunt; quorum quidem opinio, vt vero magis conſentanea, ita magis amplectenda, mihi videtur. Quotus tamen quiſque eorum ſic præcipitatus è Cœlis fuerit, a diuerſis in diuerſas opiniones, itum eſt. Nam quidam, partem decimam, huius flagitij ream peractam fuiße, referunt; alij vero, nonam his æternis pœnis deſtinatam. nec pauciores reperire eſt, numero, qui tertium duntaxat Angelorum agmen, damnatum aſſerunt; quorum ſententiæ aut opinioni, vtputa D. Ioannis ſuffultæ auctoritati, ex ipſa veritate hæc uerba depromentis: Draconem, ſua ipſius cauda tertiam partem ſtellarum, ſecùm traxiſſe, plerique tutius inhærendum prædicant. Verùm, à quotis quibuſve ordinibus, pars hæc deiecta fuerit, quod non ſecundum gloriæ ſtatumi ntelligendum, cùm nec etiã

in meriti, vt multi volunt, conditiones vnquàm steterunt: at, vt in puris fuerint naturæ dotibus, inferioribus, nempe, an superioribus ordinibus, an mixtim ex omnibus, satis superque inter Græcos ac Latinos Theologos contenditur. Illi enim spirituum pronitatem, ut materiæ magis appropinquantium solummodo considerando, retulerunt, vnà cum nonnullis Platonicis, qui Cacodæmones, ut Ioui rebellarent, materiam in causa fuiße, produnt, vel omnes, cùm eorum principe diabolo, quem Ophineũ, veritati alludendo, vocant, de inferiori sede deturbatos. Nostri autem cùm nihil eis materiæ adscribant, de cunctis eiectos fuisse ordinibus, meditati sunt; licet propter horum minus nobilem, minusq. quàm superiorum, præstantem naturam plures, ex inferioribus deturbatos fuisse, asserant, negando prorsus, Diabolum, cum aliquibus, qui excellentioris essentiæ fuerunt, de inferiori classe extitiße; quem profectò longè omnium pessimum, non temerè, cunctorum supremum, haud pauci Theologi asseuerant, præsertim, cùm nihil, quod nonnulli obijciunt, de Ezechielis dicto obstare inquiunt: In Cherub extentus, & protegens, posui te in monte Sancto Dei: vbi multi Theologorum sunt, qui apertè confitentur, sic Draconem: a Sancto Propheta nuncupari, ob præstantiorem eius scientiam, qua propriam, quam habuit, ob naturam, reliquos omnes facile superauit: cæterùm qui alio nomine, quod ei immensus Dei ardor indidisset, ni propriæ

ipsi-

ipſiuſmet peruerſa voluntate, Deo reluctando, perdidiſſet, vtique appellandus foret: etenim capitali charitatem peccato, quòd ipſi omninò aduerſa, & ex diametro contraria ſit, nec perſiſtere, nec exhiberi, in confeßo eſt. quo agitur. vt eius nobilem eſſentiæ gradum exprobrando, alio nomine vocari non potuerit. Nec quicquàm impedimento eſt, quòd hanc firmam eorum ſententiam, Draconem ſcilicet, bonis omnibus, ab initio aduerſantem, æternamq. oppugnantem ueritatem, de Seraphico ordine, apertè expreßèq. in ſacris literis non repe- riant; cùm id ſatis elici per eos poſſit, qui non oſcitanter ſacram Scripturam ſcrutantur, vel ex eodem etiam Propheta, haud perperam intellecto, qui eius ruinam enarrans, ait: Quomodo enim mane oriebaris Lucifer, & reliqua. ex quibus profectò verbis, ſi ſaniori iudicio examinantur, penſanturque, clarè admodum liquet, peſſimum hoc caput, ad aliud quicquàm, quam ſupremum omnium ordinem, in quo primũ Dei voluntate conditum eſt, referri minime poſſe; tum ex ſtellæ magnitudine, ac perlucido eius fulgore, tum ex diei, potiori ac nobiliori parte, cuius tanti criminis, nunquàm eũ, ſicut nec cæteros dæmones, immenſa, & infanda malitia, perfidia, & obſtinatione prohibente, vel minima etiam ex parte pænituit; quamuis ob tam execrandum facinus, ex cœlo ipſo, partim in hanc (vt ſupra dictum eſt, tenebroſi, algidiq. aeris regionem, partim, & ad infima tartara, extrema

cum

cum eorum pernicie, ſumma omnium turpitudine, æternis denique cruciatibus afficiendi, deturbati ſunt. in qua tamen humanum omnem captum excedente ſummè miſerrima conditione & ſtatu, longè nihilominus quotidiè eis miſeriora metuenda, formidanda, expectandaq. ſunt, denique adeò peccato ſeſe manciparunt, eoque, ut ſus luto delectantur, occallueruntq. ut non niſi malum, & uelint & agãt: id, quod non hinc ſolùm euenit, quòd Dæmones omnia intellectu percipiunt, quo per prima, ut & nos, principia mouentur; Verùm inde multò magis, quòd hoc modo diuinæ iuſtitiæ ordini placitum eſt confirmari, horrẽdæ nempe a Deo defectionis crimine non aliter promerente, ita vt nulla dehinc amplius uenia gratiaq. qua rurſus ſubleuentur, digni videantur, immò potius in omne æternùm grauioribus indies, magismagiſque pœnis meritò miſeri ſubijciantur.

DE NATVRA
DAEMONVM
IO. LAVRENTII ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI

Liber Secundus.

X his itaque, quàm breuissimè id potuit fieri, præmissis, cùm de nomine ac natura, tùm etiam miserrimo dæmonum lapsu, eiusque causis, unicuique facile rem constare posse, arbitror. Ex quo autem, sæpius dicto modo, pars eorum ad infimos tartarorum abyssos præcipitati, pars uerò altera eaque potior, huic nos circundanti obscuro, ac gelido aeri, inhæsere, uariam quoque tentandi uoluntatem, atque potestatem nacti, pro varijs ab ipsis commissis criminibus, quorum quidem causa, ne uel minima ducuntur pœnitentia; immò, quod in ipso cœlo sese assequi potuisse desperarunt, id hic in terris, omnibus neruis uelis remisque (quod dicitur) freti sua astutia, perficere contenderunt. Hinc & factum, ut cùm primum Adamum iam factum formatumq. conspicarentur, nihil omninò intentatum

certè

certè reliquere , Acheronta etiam ipſum mouendo, donec, cæterorum conſpiratione facta, ipſe Lucifer, ceu Vertumnus in uaria rerum miracula ſeſe animo transformans, tum autem ſpeciem ſerpentis ſimulans , ipſius ſociam uenenata ſua aſtutia circumueniens, ſocium ſuæ à Deo, creationis auctore, defectionis (proh dolor) faceret. Dracopeta enim Græcè ſerpens eſt, qui Euæ cauſa ſeductionis fuit: nullum enim aliud animal, quam ipſum anguem, ita horribilem aſpectu , ei ut , ſubiret permiſſum fuit, nec ut alio vllo ſigno, quàm, ut loquendo ſuæ uoluntatis ſenſum clarè exprimeret, conceßum; ea maximè de cauſa, quò noſtri primi parentes, id conſpicati, quaſi præmoniti, tam ſibi, quàm ſuis poſteris, eo cautius proſpicerent, malumq. id omnium maximum declinarent, id quod & ipſe Dominus, ſi ex contumacia, ſui obliuiſcerentur præcepti, ſibi euenturum prædixerat. Ipſi, porrò, Dæmones , hanc eorum non tàm duram, quàm magis miſeram & horrendam prouinciam, non ſolum, ut Deo aduerſarentur, ſed etiam ob eã, qua laborant, inuidiam ſuſceperunt, cùm hoſce in præſenti ſtatu innocentiæ creatos uiderent, ac in futuræ gloriæ, ſi ſtabiles permanſiſſent, perſtitiſſentque, conditione, quæ gratia dehinc confirmati auctiq. conſequerentur, qua ipſi Dæmones, ab hominibus, uera & perpetua felicitate honoreq. ſuperarentur æterno: uerùm & hoc inſuper metuentes & ueriti, ne & homines, in eorum ſedibus, ex qui-

bus

bus ſumma & perpetua cum ignominia, gementes & fremebundos deturbatos ſe minimè obliti eſſent, ſumma, viceuerſa, & perpetua, cum gloria, & honore coronandi, collocarentur, ſubſtituerenturq. Cuius quidem rei cogitatio, quantum dolorem æmulationemq. in eis concitarit, dictu haud facile eſt. in ijs præſertim Spiritibus, quibus nihil unquam ſtolida ſuperbia, magis elatum, &, vſque dum rumperentur, inflatum, auditum eſt. Inde, tantum in odium, tantumq. furorem & rabiem, contra Deum, eiuſq. denuo formatum opus acti, ex proprijs ſecundæ moræ actibus concepta inſania inflammati ardent horrendum in modum, vt omnia, nunc eorum conſilia, acta & facta ſceleſtiſſima, in eum ſolum ſcopum, quaſi colliment, tendantq. v,t ſi, ullo pacto, foret poſſibile, Deum honore ſuo diuino, exuere & ſpoliare, eundemq. ſibi falsò uendicare, omnibus neruis contendant. Cumq. id uirulentum odium in ipſum Deum ſine ullo ſucceſſu & fruſtra quidem ſe euomiturum Lucifer uideret; at in eius creaturam hoc facere, tentandum duxit, cum in terreſtri Paradiſo, ad Euam primam noſtram matrem, utpote figmentum imbecillius, phaleratis uerbis, mira aſtutia, uiam affectauit, porrigendo, & ad guſtandum imitando, pomum illud, vt aſpectu pulcherrimum, ita guſtatum, ac comeſtum, omnium in mundo rerum, infeliciſſimũ, cauſam nempe primam, ac præcipuam, omnium, quorum terra & mare, plenum eſt, malorum,

lorum, mortis denique uniuersæ carnis sempiternæ & perpetuæ. Veruntamen, & si hinc potissimum appareat ipsum Diabolum, hac sua prima seductione, & in posterum, quoque perpetuum, & ἄσπονδον bellum toti hominum generi indixisse, adeò vt omnibus pijs perpetuò magisq. quàm alijs, cum eo decertandum sit: simul tamen nihilominus, Dei omnipotentis in suum figmentum, hinc insignis & paterna elucet pietas & prouidentia non adeò Diabolo laxantis frenum, vt, sua quam animo cōceperat, sibiq. certo promiserat, perfecta potiretur victoria, siquidem, ipsum Adamum, (& si postea non minus peccantem) aggredi primum dubitauit, quod tamen in Eua, vtpote imbecilliori creatura Dei, ipsi magis (proh dolor) successit. Adam enim nobilioris naturæ, totius generis humani principium, magnum mundi miraculum, non primum à serpente, sed persuasu potius mulieris suæ, delusus legitur, vnius tamen & eiusdem pœnæ socius iustissimo Dei iudicio factus, misericordia tamen Dei ineffabili, qua quodammodo se ipso maior est, semperq. iustitia diuina temperata, hoc tantum inflictum malum, alijs æterna morte piandum, remedio & antidoto longè efficaciori ipso morbo, haud multò post (prolatis primis promissionibus ex sinu æterni Patris,) ostēso, verus Samaritanus, sanare non destitit, adeò, vt nemo unquàm, nisi hoc malo pueris Dei uisione in Lymbo orbari, suaq. ipsius quisq. culpa ad Tartara cū ijs affligendos detrudi, æternumq.

perire

perire necesse habebāt. Neque hoc tam scelestissimū facinus ipse Dæmon cū suis complicibus, tulit inultum, cùm longè atrocissimis pœnis, in omnem æternitatem afficiendus, dehinc à Deo, condemnatus sit. dictumq. serpenti semen ipsius mulieris contriturum caput eius, Quod & signo diuino vnicæ pellis mysterio obumbratum est, qua parentes nostri, sese exterius nudos cooperire tegereq. iussi. interius animo crimen vulnusq. tandem tegendum, sanandumq. fore, non sine maxima animorum lætitia perceperunt. vel tum etiam, cum destituti omni spe, præ dolore animi infando, in æternam desperationem, præcipites fuißent acti, peculiaris Angeli illuminatione subleuati, quem secretiores Theologi, Raziel fuisse asserunt, pelle illa ouina, verùm & immaculatum agnum ipsis præfigurante. Hinc, cum, & quod hac via aggressus erat, non sibi ex animi sententia, succedere, uideret dæmon, non potuit non maiorem in modum tristari ac dolere; cùm tamen ob nostram præuaricationem, ab ipso, tanquàm auctore, profectam, nonnullam, neque eam minimā in nos potestatem sibi accessisse, haud ignoraret, eam in nos exercendi, occasionem nullam prætermittit, diuersis technis retia tendens, nunc nostris corporibus, nunc verò bonis, vtinam non insuper, pelle tectis, & sanguine agni conspersis, multorum animabus, hinc & Satanas, quod perpetuò nobis aduersetur, alio nomine dicitur, vnum adhoc, alterum ad aliud flagitium perpetrandum,

trandum, in quod ſcilicet, cuiuslibet naturam pronam per ſe eſſe, videt, incitando. Varia autem atque diuerſa dæmonum, nocendi facultas, non tam a præſtantiori horum (vt aliquibus placet) forma, unde omnis noſtra operatio, quàm, ut alijs, & fortaſſe rectius, ex ultimo eorum uario nixu, magnoq. conatu procedit, quo cum adhuc in cælo exiſterent, magis procliues ad hæc, quam illa flagitia, criminaq. vltrò in diuinam ad peccandum rapiebantur iuſtitiam, quod nempe æquo etiam Dei euenit arbitrio, vt, quanto uehementiori, propriæ uoluntatis cupiditate in facinus aliquod, aduerſus Deum ferebantur: tantò ardentius, eiſdem nos oppugnare delictis pertentando, pluſquam ingrati in eorum creatorem, atrociori ſupplicio, æternoq. cruciatu ad tartara detruſi, mille tormentorum pœnarumq. generibus, afficiendi. Verùm & hæc dæmonum in nos quæſita poteſtas, noſq. ſine fine ſeducendi ſtudium, ſuis etiam finibus & carceribus a Deo, & miſericorde & iuſto, incluſum eſt. Ipſe enim, qui nullum ſibi fidelem, dictoq. audientem, vltra uires tentare permittit, Angelos ſingulos, ſingulis, ſeu plures omnibus, pro uaria eorum, diuerſaq. dignitate attribuit, quibus, etſi ante lapſum, non abſimiles erant; tamen nunc, vt viliſſima mancipia, (maxima certè capitis diminutione minuti) velint, nolint, ſubiecti ſunt diaboli. Quamquam autem, veteris ſuæ ſuperbiæ fermento in dies magis magisq. inflati, non ſecus, ac ſimia hominum facta, ita dæmones Angelorum, imi-

tari ſtudent, in eo tamen vtpote re impoſſibili, ſeſe antea plus ſatis turpes, turpiſſimos tamen magis dant. quod uel ex Pharaonis magorum tertio ſigno ipſa meridiana luce, clarius oſtenditur. At quænam hæ res ſint propriæ, & quando eueniant, humani ingenij imbecillitatem fugit: id nobis ſufficiat ſcire, ſæpenumero dæmones, cum antea maiora feciſſent, minora tamen multò facere, fuiſſe prohibitos. Ii dæmones ipſi a prima ſtatim hora atque in lucem ſumus editi, immò in ipſo utero materno, nobis ſummè aduerſantur. hic & malos genios, nuncupauere Latini Poetæ, quòd eos falsò nobiſcum naſci cenſerent. ob peccatum enim originis, uariam ſibi nobis nocendi anſam datam arbitrantur, minori aut maiori malitia præpollẽtibus, quibus ſæpenumerò Angelorum non adiuti præſidio, dubio procul, ſuccumberemus. Si quam autem uictoriam inde reportamus, (quam quidem frequentiſsimam ſanctos Dei reportaſſe ſcimus) id diuinæ gratiæ auxilio, caſtorumq. Angelorum præſidio, non immeritò, adſcribẽdum eſt. Nobis certè, qui nec aſtu, nec per nos ipſos armis, pares vnquam eſſe poſſumus hoſti antiquo Draconi, ſemper ſuccumbendum eſſet, diuino auxilio deſtitutis. & ſi ex vltimo & infimo Angelorum ordine defecerint Spiritus hi nequam; excepto eo, qui primos parentes, in terreſtri Paradiſo, & in deſerto, Chriſtum tentationibus aggreſſus eſt, quem quidem ſupremum certè, reſpectu præſtantiæ ſubiecti, quod tentauit, eſſe oportuit. Duo quinenim

prin-

principia, ſtatus innoxij unum, gratiæ alterum, quorum neutri ſeruitus inerat, ubi alter ſic in gratia conſtitutus fuit, ut poßet, quamquàm deliquit, non delinquere, alter autem eiuſmodi naturæ, ut in eum nullum omnino peccatum cadere potuerit. Nec mirum, quòd hi ſpiritus ſæpenumero unius ſint formæ, tentatum accedentes; minimè tamen habeant inter ſe tentandi æquam poteſtatem, cùm & inter cunctas animas, unius formæ, magna tamen reperiatur uarietas, ex internis propriæ eſſentiæ gradibus promanans, ex quibus etiam gradibus, uaria ſpiritibus in peccando, conatuum obuenit magnitudo, ac diuerſitas. Quod eò magis affirmandum uidetur, quòd, præterquàm, quòd nihil prorſus inde abſurdi procedere poteſt, rerum etiam ordo, id expoſcere, ac requirere apparet; quo ſcilicet, uti, qui maiori gloriæ prædeſtinantur, ut plerique beati ac ſancti fuere, angelos etiam ipſos uirtute præpollentes, licet haud diuerſæ formæ, niſi ob officium ſuſcipiant, ſic & qui grauiori miſeriæ præſciuntur, ut plurimi fuere, ac indies ſunt apoſtatæ, hæreſiarchæ, pedicones, cæteriq. hoc genus flagitijs nobilitati, dæmones quoque eiuſdem ſpeciei, impensè malos, ſibi accerſant, cum contrariorum, ut alibi docetur, eadem ſit ratio & doctrina. Hinc euenit, ut qui officij, præſtantiorem, præter cuſtodem, angelum, ſortiti ſunt: ijdem, & dæmonem, aliquo uitio eorum, in quod natura propenſior fertur, qui plus defatigentur, elatum ac ſuperbum, quò armis æqualibus contendere

queant, accipiant: qui quidem impuri ſpiritus haud inuiti, quæ ſunt aſtutia, ſeſe aßociant, vt eo facilius voti ſui compotes fieri poſſint, iam a primo noſtro ortu ſtatim, (vt multis placet) corporibus, ni prohibeantur, nocituri, animæ verò non ante, quàm liberi arbitrij voluntate nos regi, contingit, quod vtplurimum ſeptimo ætatis anno fieri aßolet, nec etiam ſine conſilio, vtpote ſpiritus maxima calliditate præditi & vaferrimi, temerè nobiſcum congrediuntur, ſed qui victoriam quaſi certam iam ante ſibi promittant, conſcij noſtræ imbecillitatis, & quã in peccata, propter vitium originis, proni ruamus. eo ſtratagemate uſi, quod noſtrorum omnium animi qualitates ac paſſiones, tum ex parentum conſtitutione, noſtraq. conſuetudine, tum etiam ex propria cuiuſque geneſi, perſpectiſſimos habere ſolent; facillimo quippe negocio, hos fore Saturninos, hos uerò maligno & crudeli Martis influxui, obnoxios. Illos, Venerem aſpexiſſe retrogradam, nec Lunam, neque Solem, in eorum horoſcopo benignè fauiße. Omnium enim hominum, Aſtrologicarum aliarumq. rerum, longè ſunt peritiſſimi, perſpicuitate ingenij, diuturnoq. tot mille annorum vſu, qui ſolus facit artifices, maximè edocti. Qua de re fit, vt & quæ natura eueniant, immò quò ſua cuique inclinatio feratur, vſque adeò exactè calleant, vt ſolum ij religione, quò quiſque ducitur, decipi videantur. Proinde, quò minore negotio nos circumueniant, laqueisq. ſuis irretiant, eò maiori aſtutia ordinis, nobis imponunt:

Quos

Quos enim natura magis in furorem iramq. præcipites ferri, intelligunt, ijs, ætherei ſpiritus, huic rei magis perficiendæ accommodati, negocium faceſſunt. Sic enim quidam nominantur, non ob id, quòd cum elemẽtis habeant cognationem, quid enim Spiritui, cum materia elementari? nihil certè, alioquin, corpus in Spiritum, idemq. in alterum, natura ageret, quo nihil abſurdius, cùm in nullo, quo natura mutuò pati poßint, conueniant. non itaque ob elementorum analogiam dicti ſunt ſic hi ſpiritus, vt multi ſibi ex philoſophis perſuaſerunt, ſed potius a locis elementorum, quæ inhabitant, hoc ipſis nomen obuenit; nec tamen ita caliginoſi huic alligati ſunt aeri, ut omnis quoquo locorum obambulandis, eis præcluſa ſit poteſtas, cùm ſæpenumero diuerſiſſima Elementorum interſtitia peruolitent, nec vllus repe riatur locus, in quo non mille ſuis nocendi artibus occaſionem captent, ac inſtar Harpyarum infernalium, ferali ſuo contactu, (vt Poetæ uerbis vtar) omnia fœdent ac polluant. Quos verò ambitionis vitio natura, præ cæteris laborare, perſpectum habẽt, hos pituita aerei aggrediuntur, diuexantq. Oſcitantia torpentes ac libidine inſtigatos, aquei ſanguine ſatis exercent. Auaritia, diraq. habendi cupidine infectos atrabili terrei defatigant, qui quidem inter cæteros principatum obtinere, dicuntur, qui & alias vt a ſerpentibus nomen ſortiti, ob diuerſum, quo circumaguntur, ſitum ac poſitum. Ex quo fit, vt, qui nos, ad omnimodam a Deo, creatore noſtro, defectio

nem apostasiamq. solicitent, ab Aquilone, qui semper pro malo & ominoso Cabalistis habitus est, denominationem acquisierint, non tamen ab illo cœlesti, quò quidem Lucifer, princeps eorum, propria stoliditate ascendere, præsumpserat, sed a terrestri potius, ad quem, merita suorum scelerum præmia referens, cum alijs suæ farinæ principibus, repẽtino ictu, fulguris instar, cœlo exclusus, corruit. Atq; hos Hebræorum, Mechubales, præcipue potestatis, insignisq. nequitiæ, esse affirmant. A meridie uerò ij dicuntur, qui nobis blanditijs suis imponunt, quo ad optatis, contra nos potiantur: genus & hoc dæmonum, non minus, quàm terrestre, pessimum, quodque in eo, quod perficere intendit, nullum non mouens lapidem, solet esse potentissimum, Dauidis exemplo docemur, qui Deum assiduis uotis & compellare, & exorare iubet, vt ab huius astu & insidijs, vmbra alarum suarum, nos protegat. inquit enim: A dæmone meridiano, &c. Qui verò diuinationibus, quarum humanas mentes natura curiosas, auidißimasque, vti & ipsius Adami, haud ignorant, nos adoriri tentant, quod cùm Dei magis proprium sit, scire futura, omnes his curiositatibus frenum laxantes, peccatum incurrisse, palàm est, ij Eoi nominantur, cæteris plus vafritia, iactantia, ac mille dolis, præcellentes. At qui nos sæpenumero in mæstitiam inducunt, animiq. desperationibus succũbere, moliuntur, rationi rectæ, mendaciorum tenebras obtendentes, Occidui vocantur. his omnibus, mirãdo Dei, no-

bisq. occulto iudicio, quotidie, uel singulis etiam horis, nos vt infestent, potestas data est, non tamen ex æquo vnumquemque. In quibus quidem continuis tentationum pugnis, quid mirum? si vel decies, in dies victi, ab hoste callidissimo prosterneremur, ni diuina ope, suffulti, erigeremur. Paterna enim sua in nos affectione, sic rem moderatus est, ne spiritus hi semper propria essentia, ac pro voluntatis malignæ libitu, animi nostri affectibus incommodare possint, vt vt, omnibus conatibus, nihil intentatum relinquentes, & extrinsecus & internè, id sedulò operam dent, hac enim uia itaque peccato nos contaminatos, ijs aggredi potestas a Deo facta est. quo fit, vt crebrò in nobis varias animorum perturbationes concitent, imaginationes corrumpant, phantasiasq. ad eorum peruersum libitum accommodent, diuerso quod faciunt phantasmatum motu, interiori ue concupiscentiæ accensu, nihil tamen, vel parum ijs omnibus adhibitis machinis, promouent, si modò nobismet ipsis deesse nolimus, nostro appetitui deprauato indulgendo; sed potius gratia omnipotentis, sanctorumq. Angelorum, pro nobis perpetuò excubias agentium, auxilio adiuti, militis Christiani, ab Apostolo luculenter depicti, modo, fortiter illi resistamus. Neminem enim his præsidijs munitum, reluctantem, uiolenter trahere, sed spontè peccatis indulgentem, ipsosq. sequentem, ducere possunt. Quod uerò non semper ex æquo, unis, ijsdemq. peccatis, nos solicitent, vt paulo ante dictum est, hinc factũ,

quod (physicè tamen in hoc loquendo) ipsius cœli magis propitiam in nostra corpora sentientes virtutem, ex parte impediantur, adde non postremo, sed priori loco, quod sanctorum Angelorum excubijs arceantur, præsertim cùm nos gratia diuina corroboratos sentiunt, quod vel ex Balaam ariolo non obscurè deprehendere est, qui, vt populo Dei omnia infausta diraq. precaretur, propriæ Israelis intelligentiæ oppositum influxum, is, quo, quæ imprecaturus erat, vt reperiret, solicitè quæsiuit. quod apparet uel hinc, dum per montes varios ascenderet, nunc hæc, nunc illa expectans tempora, & hinc vsu venit, vt magis hoc, quàm illo loco, frequentiusq. nocte, quam interdiu nos infestent, maximè vero ante intempestam, quando more Hebræorum mane diei incipit, & diu דין *vt ipsi aiũt, viget, durum dixeris iudicium. Nec ita mirum cuiquam videri potest, quòd eo potius, quàm alio tempore maior dæmonum sit potestas facta qui enim non si in ipsis tenebris, Spiritus tenebrarũ, tanquam in suo regno potẽtiores? a quibus & suos sortiti sunt titulos (vt vocant) vt nempe, potestates tenebrarum, in sacris literis, uocitentur. Iis autem ob eorum peculiarem, ab alijsq. distinctam perfidiam, & nequitiam, non semper ex æquo, pro eorum, ut dictum est, rabie, uno tentationum genere nos aggredi, datum est; cùm magis, hoc, quam illo tempore, ac die (quod & de superioribus dictum) hac uel illa vigilia, hora, & momento viribus præualeant; tum ob diuersam Angelo-*

rum mutationem. mutuis enim vicissitudinibus, pro ratione temporum ac vigiliarum, non secus ac milites excubitores, in specula collocati, sibi succedunt. Hanc autem rem sic sese habere, patet vel ex eo, ad oculum, quod Angelus cum Iacob Patriarcha, noctu multum diuq. luctatus, ob has diuersas vigilias instanter ab eo, vt dimitteretur, quæsiuit. Porrò, & propter diuersum cœli influxum, variumq. situm, sub vno, magis, quàm alio possunt ac præualent. hi enim situm, suis institutis malignis nacti idoneum, loci mutatione, (vt post dicetur) maximè in suis rationibus turbantur, eamq. nobis magni esse momenti, ad præcauenda auertendaq. mala nobis, ab illis imminentia, vel ex Angelis patet, qui diuinum iussum exequuturi, deq. Sodomæis supplicium sumpturi essent, pium Deoq. dilectum Loth, vt inde fuga sibi consuleret, locumq. mutaret, fideliter monuerunt. Temporis etiam diuersi, diuersa ratio, ipsis vel secunda, vel magis aduersa accidere solet. hinc, non sine causa sancta Ecclesia Catholica, ritum populi Israelitici piè æmulans, consueuit vt septies in die, statis tamen horis, ad Deum Optimum Maximum, preces effundantur, forsan, quod his ipsis, astutissimus ille hostis, in nullas non occasiones intentissimus, maiores insidias animabus nostris struat, & si alioquin, ne vel exiguo temporis momento, (inæqualiter tamen) in nobis oppugnandis, ferietur. Circuit enim, haud secus, ac Leo rugiens, quærens semper, quem deuoret. Hoc autem conuenientis-

simo

ſimo epitheto diabolus a Spiritus Sancto depingitur, cum aperto Marte quaſi nos aggreßurus eſt, quod aſſiduè facit. Quod autem in tenebris magis quàm in luce, potentiuſq. uires ſuas contra nos exerat; hinc Saluator noſter, æterna veritas, æterni patris, nos dũ lucem habemus, operari iubet, paterniſq. monitionibus hortari, non deſtitit. ex quo & mos ille introductus eſt, vt morituris, (his enim crebrò tum temporis omnibus dæmon conſpiciendum, ſeſe exhibere ſolet, maximisq. tentationibus, eos concutit) candelæ accendantur, ueram lucem, de qua Simon canit, lumen de lumine nobis præfigurantes. Ipſæ quoque Romanorum leges tenebras, non immeritò tam ſuſpectas infenſasq. habent, vt nullam ſententiam legitimam noctu, niſi tribus, quatuorve, accenſis luminibus, proferri ſinant. Quare vt præſentia huius luminis, fallaces dæmonum inſidiæ, quas nobis ſtruunt, retunduntur, retardanturque: ita eius abſentia maiores uires in nos ſumere, omnium ferè antiquorum Thalmudiſtarum doctrinis traditum legimus; quod tamen non ita accipiendum, quod hoc elementari lumine haud ſecus, vt ægrorum oculis, radijs ſolaribus, offendantur, & a ſuo cœpto repellantur; Spiritus enim ſunt, & ſic ab omnibus corporis tactuſq. affectionibus, immunes. nam ſi ab hac luce pœna aliqua eis reformidanda foret, vt nonnulli Hebræorum Mechubales, ſomniarunt, quod & Arabes hac earum falſa religione imbuti ſequuntur, hoc abſurdum inde euenire, neceſſum eßet, Dæmones, quacunque

loco-

locorum sese recipiant, inferorum pœnas, minimè semper subsequi, quin potius caliginosi aeris subterfugio, ac specuum causa cùm hanc lucem omnem, siue a Sole, cæteris astris, ipsoq. igne profectam, declinare, vitareq. poßint. neque tamen hinc affirmandum, dæmones, nihil prorsus angoris & cruciatus, ab his Solaribus, reliquorumq. Planetarum radijs, sentire, aut etiam ignis elementari splendore affici, cùm id fieri possit, non tamen, quòd sensu, aut aliquo virtutis contactu, sed potius intellectui sibi aduersari, intelligant, vt eis accidit ad campanarum sonitum, facesq. accensas, ad quas quidem sacerdotum Christianorum, cæterorumq. religiosorum, ipso Purificationis festo, preces fieri consueuere; aut ob sanctorum, qui de his triumphum reportarũt, reliquias, aliaq. id genus similia. ex quibus quidem omnibus, infinitam illius supernæ lucis virtutem, cuius latissimo aspectu, & uitam & motum accipimus, satis agnoscunt ac percipiunt, Christum nempe ipsum, lapidem angularem, ipsorum stolida superbia reprobatum & contemptum, non sine extrema, æterna morte luenda, pernicie. Quocirca, non abs re factum, vt sancta Apostolica & Catholica Ecclesia, a primitiua quasi per manus tradito & accepto more, hunc luminum vsum, in hunc vsque diem retineat, non quod omnes, omnium generum dæmones (plures enim sunt) hac luce Elementari, prorsus in fugam acti, a nocendo desistant. Aliqui enim (cum sex a Platonicis numerentur genera) non ita magnopere

gnopere hāc lucē, occulta eorū proprietate odio habēt, ſubterranei: utpote, qui eius præſentiā, uel inuiti fugere cogātur; quin ad cādelas ab eccleſia benedictas, aut quæ ſanctorū reliquias tetigere, ne dicā de aliis luminibus, ita immoti perſiſtunt, vt, ni ſupremi luminis virtutē magis expaueſcant, ſuperiorumq. a perpetrandis malis uix deſiſtant, frequēter enim id vſu veniſſe legimus. Verùm, cùm ipſis dæmonibus in nos graſſandi animus eſt, multò frequentius, anſam arripiunt ex noſtris prauis cogitationibus, ocioſis & obſcœnis dictis & factis, cœleſti influxui contrariis, Angelicorumq. præſidiorum expultricibus; ſiquidē puriſſimi diuini numinis uirtus, nō niſi caſtiſſima pectora inhabitare gaudet. Cumq. nos propria eorū eſſentia tētatū venientes, adoriuntur, tanta ſubitò ſpirituum compreſſio, animi anguſtia, repentinuſq. mœror nos inuadit, occupatque, vt ſæpenumero ſic quaſi obſeſſos, uel propriæ uitæ, nos tædium capiat, ab ipſis nempè dæmonibus, quibus nihil magis horrēdum triſtiuſque, noſtris ſpiritibus adeò conturbatis; quæ quidem animi ſubitanea quaſi exſtaſi abrepta, deſperatio, vtplurimum ab occulta cauſa proueniens, longè melius vt ſentiunt, meo iudicio, Cabaliſtæ, dæmonum acceſſui aſcribitur, quam Aſtrologi, ſolis aſtris eam acceptam referentes. Siquidem, ſi hoc deſperationis genus, duntaxat a cælo cauſaretur, nequaquam tam repente & eueſtigio quaſi, nec etiam ſine inſigni aliqua corporis, animi, ac valetudinis, mutatione, aut diſpendio, ut ſæpè fit, con-

contingeret. Nec tamen negandum, cùm dæmones, gladiatorio animo ad nos adfectant viam, eos nobis aduersorum syderum aspectuum occasiones negligere, haud ignari malis, corpora scilicet nostra, peccato originis, ipsorum culpa, infecta, astris affici, magis tamen numinis imminutionem curantes, quæ vt succedat, non tam sydera, quam ipsa flagitia in causa sunt. Ex quo fit, vt nullo non tempore, cum etiam iustus septies in die cadat, in nobis tentandis oppugnandisq. strenuam nauent operam, pro eo, quo nos fallere ac circumuenire dolosè flagrant, aut potius toti æstuant desiderio, huius, quo compotes fiant, omnia postponunt reliqua, etiam ipsam, quam sibi imaginantur habere lætitiam hanc temporaneam, cùm uerum aut solidum gaudium nullo pacto in eos cadere possit, ob perpetuum ignem, vermem nunquàm moriturum, æternos denique inferorum cruciatuum, quibus mancipati sunt & dolore præsentium, & timore futurorum. Hoc autem, omnem humanum captum excedens, tristissimumque, & acerbißimum tormentum, non hinc eos afficit, quo ad pœnam coexistentem, quæ in Deo, vt beatitudinis obiecto, nunquàm uidendo consistit, quò diris flammis hi nequam Spiritus, vel etiamnum vruntur: sed a supplicio, ex accidenti, quod apud Theologos nomen obtinuit, quod tum a loco deteriori, tum ex hoc tenebroso, vbi crebrius obseruantur aere, omnes ad inferna, omni spe inde redeundi penitus præcisa,

intru-

intrudendi ſunt, maiori cum anguſtia, ob mala, ad quæ induxere damnatos; tum etiam a ſenſibili igne tamquàm Diuinæ iuſtitiæ inſtrumento ſinguli caſtigandi ſatis ſuperq. ſunt. cui profectò igni in omne æuum deſtinati, tanto uehementius ardebunt, quantò magis peccarunt, ac in hos grauius ſcelus machinati fuerint, ter, & amplius ſine fine, omnium miſerrimi; Nec tamen propterea aliquid de ſuo in nos, quo ſunt, animo doloſo, & peſſimo, remittunt: itaque continuo, uiuæ fidei Clypo munitis aduerſus eos, nobis prælio decertandum eſt, a Deo ſuppetias & petentibus, & ſpe non dubia expectantibus, iuxta Principis Apoſtolorum Diui Petri præceptum, cum fide fortiter eis reſiſtendum. uenit enim Diabolus a Deo, ut tentet, quo interiorem inſpiciat hominem, ubi haud unquàm noſtram non machinatur ruinam, minime ſic Deo miſſus, at qua eſt animo in nos maleuolo, ac in Deum inſolenti haud immeritò permiſſus. Diuina autem miſericordia ſemper tẽperata Iuſtitia, & ſi nos ſæpenumero, non ob noſtri perditionem, ſed potius æternam ſaluationem, his tentationibus exerceri permittat; nunquàm tamen, modo nobis ipſis non deſimus, in ijs nos ſubmergere, ſuccumbereq. concedit, quantacumque etiam nequam horum Spirituum ſit poteſtas, immò fides noſtra, ne ſopore torpeſcere aſſueſcat, ac haud ſecus ac ferrum non ex rubigine obducatur, ijs egregiè continuo exercetur, mirabiliſq. Dei gloria, & potentia, & tẽtationibus ueluti ex inferiorum abyſſu nos for-

ti ſua manu vel ex inſperato, eripientis, uelut inſignis gemma hinc non obſcurè relucet. Porrò, & ſi nunquàm non diabolus (& ut ſupra adductum) tentationibus omnis generis, aggrediatur hominem; maximè, tamen, omnibus ſuis adhibitis doloſis machinis, animam iam agentes, oppugnare, non deſiſtit. quod, & non ſine ſummo myſterio, ex poſtremis uerbis Saluatoris noſtri in crucem acti patri æterno, Spiritum ſuum, ardenti pectore uiuidaq. uoce, commendauit, ſatis ſuperq. uidere eſt. Inter alias autem tentationes, hæc etiam non minima, ſed grauißima certè exiſtit, quod poſtquam peccatum mundum inuaſit æterna Dei iuſtitia id poſtulante, hominem internè tentationibus ſuis aggredi poteſtas diabolo facta eſt, qua quidem primum ſtatim a condito mundo, ex duobus illis fratribus, Cainis animũ, horrendum in modum perculit & concußit: (quod ſcilicet nomen tale ex reipſa, more primi ſæculi, ipſi Caini obuenit) tantam enim, tamquàm diram inuidiam erga germanum fratrem Abelem innocentißimum, Deoq. dilectum, internè in eo excitauit, fouitq. ſtrenuè, ut & luctuoſa morte, omni fraternæ charitatis uinculo rupto, ipſum tandem perimere non dubitarit. ea unica de cauſa (ſi modo cauſa dicenda) quod ſecundum Hebræorum placitum, fumum ex ſacrificio fratris rectius cœlum petere uideret. Sic & Lamech carnis illecebris, libidiniſq. flamma incendit, poſtquàm ab Aemos primum nomen Dei Sadai שדי uocari audierat, ut prius duas

coniu-

coniuges appeteret,sicq. filij Dei,in filias hominum irruerent. Quo factum,libidinum flammis semper crescentibus,vt ferè omnes, paucissimis exceptis, à recto deuiarent tramite, timore Dei à terra prorsus exploso, posthabitoq. nefariam, tandem dæmonum artibus,passim Gygantes illi producerentur;quorum vastam, humanæq. natruæ parum decentem & inconditam molem, tempore vniuersæ carnis resurrexionis,ab his duntaxat auferet, qui diuina gratia, ab inferorum uinculis exoluti sunt. Hi nempè gygantes,qua erant superbia, sibi filiorum Dei nomen assumentes,cæteros præ se contemptos, hominum filios,appellauere, tandem ultionem diuinam sibi & toti mundo accelerarunt,vt omnia diluuio submersa perirent, excepto Noa (quæ vox quietem Domini denotat) propter quòd cæteris iustior esset,& semen aliquod generis humani seruaretur; Quod quidem diluuium,ab Angelo,quem Pelion fuisse; Cabalistæ uolunt,instructus Noa,(hoc enim modo,multa pręsciuisse antiquitus Patriarchas,cum de rerum euentibus,tum de humana salute,ijdem asserunt) Deiq. ad hoc excitatus spiritu, totis annis centum ante populo prædixerat, ad resipiscentiam concionibus suis fideliter exhortando, sed omni sine fructu, frustra & incassum laborando. Interea temporis, arcam sibi, diuinitus id edoctus, extruxit, in quam,cũ uxore sua, tribus filijs, totidemq. nuribus, adde & nonnullis,de cunctis cœli & terræ animantium generibus, seruandus, sese reciperet, cæteris omnibus

Cata-

Cataclyſmi aquis ſubmerſis & perditis. Poſthæc, haud longa temporis mora, & antequam adauctum adhuc eſſet nouum genus humanum, Diaboli antiquum obtinentes, filium Noe, Cham dictum, induxere eo, ut patrem denudatũ dormientem, cæteris fratribus deridendum propinaret ac monſtraret, quem tamen antea faſcinio quodam ligaſſe, ne gigneret, quo id ſemen impediretur, Beroſus, antiquiſſimus Chaldæorum hiſtoricus, teſtis eſt, qui hinc expergefactus Noa, tantum piaculum in ſe patrem commiſſum, ſentiens, à Dæmonum inſidijs, filijq. malitia profectum, Cain eius nepoti imprecatus eſt, cum, quibus Deus benedixerat, ipſi, maledicere non integrum eßet. ex quo tempore Cainum primum nigro, à reliquis diſtinctum eſſe cœptũ, non leuis ſuſpicio eſt, cũ uel extrinſecus tũ Dei uindicta appareret. id quod magis aliqui aſſeuerare uidentur, cum ex ipſo Aethiopes, Aegyptij, cæteriq. Nigritie, orti, propagatiq́. ſint. Verum enimuerò an non etiam egerunt uarijs, iterum per uniuerſum terrarum orbem, nationibus hincinde diſperſis, cum per plurima ſigna & ſacrificia, antiquos Patres, à proprijs intelligentijs, quibus familiares erant, ut eorum fidem in id futurum ſemen clarius teſtatam facerent, inſtructos uiderent, quo & ipſi, uarias regiones, & loca peruolando, omnis generis, uitijs Mundum inquinarent, tentarentque, ut huius benedicti promißi germinis, omnem memoriã, (ſi foret poſſibile) penitus obliterarent, totoq́. exterminarent Mundo.

Diuino itaq. permiſſu, hominum peccatis id merentibus, factum, vt, quemadmodum pij, ſenſum incrementa ſumunt in dies, in ſcientia, & timore Dei illuminati: ita rurſus impij contemptores nominis diuini, magis magisq́. ignorantiæ tenebris inuoluantur. Quapropter ſub id tempus, Zoroaſter, ſic dictus Aſtronomis, quidam Nemrot fuiſſe, autumant, dæmonum aſtutia hũc riſiſſe ferunt, tam varijs præſtigijs, hominum cælorum ſiue potius dæmonum ope adiutus, oculos perſtrinxit, vt ſupra omnes humanas vires, inde ſuperbia elatus dicatur. Eorundem porro dæmonum furijs, & excitatus, & agitatus, ille Gygantum peſſimus, proles hominum miſerrima, felicitatem hic in terra, a cœlo ſibi contingere, omnibusq́. alijs, aſſerere non erubuit, ex quo conſequutum, vt homines mirum in modum ſuperbia efferrentur, ſuperbiſſimæq́. turris illius extructionem molirentur, a qua tamen, immiſſa in eos diuinitus, linguarum diuerſitate ac tanta confuſione inextricabili, vtpote operis nefarij cœpto, ſtatim deſiſtere, coacti ſunt. Hoc itaq. pacto, & lingua illa, qua Adã cunctis rebus, vnicuiq. & propriæ ſuæ ſubſtantiæ virtute, nomina indiderat, omnibus, in hoc opus conſentientibus, erepta eſt, ſi Hyberum, cui Hebræi ſuã originem acceptam referunt, illi operi minimè conſentienti, exceperis. Eodem etiam tempore, idem Nemrot, dum paſſim, ignem obſeruari præciperet, quo prius Aretia, Nohæ vxor, ex arca egreßa, gratias Deo agens, quod minimè totum genus humanũ ſubmer-

submersum uoluerit, Deum adorauit. is in causa fuit, ut Chaldæi primi Assyriijq. Reges hunc coram se præferrent ac colerent, ansamq. præbuit non exiguam, quod Abraham, primus Dei martyr, seu confessor, haberetur. Nam is apud Hur, Chaldæorum existens, Deum cæli uerè adorauit, Elementum uero idolatricum, utpote ab imperfectiori institutum sexu diuinis honoribus ut afficeret, adduci nullo pacto potuit, qua de causa, & tyranbi iußu in fornacem ardentem coniectus, in testimonium suæ fidelis constantiæ, cedentibus, nihilq. lædentibus flammis, saluus ut Franciscus Georgius Venetus asserit, ac incolumis euasit. Sub id porro idem tempus, eorundem diabolorum instinctu, Ninus, Assyriorum rex, primus in mundo, & autor hominibus & inuentor æris signati, (quo quidem nonnulli in priori mundo Christum esse uenditũ putant) idola colendi occasionem præbuit, erigendo in honorem patris sui Beli, statuam, asylum, cunctis ad eam confugientibus delinquentibus, haud abominandam impietatem, postea Cedax longius in uulgus sparsit, quibus imaginibus è limo, ceu alter Prometheus fictis, quam profecto Deus miro suæ prouidentiæ ordine, prius irrepere propter mundi recentem creationem prohibuit ac uetuit, malum certè, quo non aliud magis abominabile ac detestandum, cum homo eo insaniæ a diabolis seductus, peruenit, ut neglecto & obliuione dira præterito suo Creatore, Creaturam aliquam sordidam, & interdũ se longè ignobiliorem, diuinis affecit honoribus,

crimen scilicet omnium criminum grauissimum, ratione obiecti, læsæ nempe Maiestatis, non humanæ, sed diuinæ. Quod vel hinc clarè patuit. quid nam sydera etiam ipsa, ob eiusmodi piacula commissa, in nostra corpora possint, cum Aram ante patrem morte rebus humanis exemptus sit: nec id sine causa, cùm sæpenumero in magna delinquentium turba, etiam, si qui reperiuntur innocentes, unà rapiantur ad supplicium, nec tamen in hoc etiam Deus alicuius iniustitiæ incusandus, cùm ex hoc malo pęnæ bonos premio afficiat potius, ornatioresq. reddat, cùm ipsos malos meritò pœna maneat & interitus excipiat. Ex hoc autem idolatrico creaturarum cultus initio, res paulatim eo deducta est, dæmonum miris technis & fraudibus, vt Chaldæi prius, dehinc sacerdotes Aegyptij, vtpote maximè præ cæteris superstitioni huic diabolicæ irretiti, eo tandem dementiæ processerint, vt firmiter penitusq. illi per ignes, hi uerò per statuas, magica fabricatas arte, dæmoni vel propriam salutem, omniaq. sua bona & commoda, accepta referentes, ab vniuerso eorum ordine, vt a Deo, animas in corpora natura immiti somniarint potius, quàm crediderint. Quam ob causam, processu temporis, hæc uenenatissima animarum peste maximam partem hominũ inficiente, a Deo ipso Abrahæ mandatum est, vt hanc quàmuis sibi cognatam, infectam tamen hoc ueneno præsentissimo gentem, penitus fugeret, mutando solum, & si patrium, uel Deo, vt assolet, Angeli ministerio, quẽ Zadchiel, Cabalistæ fuisse,

se, volunt, adhoc utente, ne & ipse ex eorum conuersatione corrumperetur, cùm iuxta commune uerbũ, Cum peruersis, peruertemur vtplurimum. Ne autẽ diuinæ promissiones, suo tandem tempore complendæ, interea prorsus penitusq. ex omnium fidelium ẽt animis, diabolicis dolis extirparentur; inire Deo cũ Abraham eiusq. posteris perpetuum fœdus, placuit, externo præputij circumcisionis signo, post octauum ex quo masculi nascerentur, diẽ faciundo, quasi adũbrato. Hoc nimirum signo, cum dæmones, prohibitarum libidinum flammas summoperè debilitari, animaduerterent, ne hic quidem pro more suo, aliquid intentatum relinquere, quo huius seminis memoriam, omnem abolerent, gentes reliquas acriter instigando, ut hoc, quo Hebræi a cæteris secernebantur gentibus, quasi dedecoris & infamiæ loco exprobrarent, eosque homines ceulerios apellas ac verlas nuncuparent; denique pro gente impia ac superstitionibus dedita, paßim diuulgarent. Iis itaque gentibus omnem gratiam a vero Deo profectam, quasi pedibus conculcantibus, inciderũt tandem iusta Dei vindicta, in sensum prorsus reprobum, naturæ etiam lumine ipsos destituente, plusquam brutorum naturam induentes, adeò ut eorum multi ipsis brutis, miscerentur, mas in marem, fęmina in fœminam, in proprium denique hominem, (horresco referens) coire, non erubuerint. Hoc, belluino ac nefando scelere, quo non aliud Deo magis exosum, res eo deducta est, ut tandem omnes meritas luerẽt pœnas; tres

in meridie non sine mysterio; Angeli apparuere, ex quibus duo tantum vesperi Sodomam ingressi, hinc sine mora cœlum undiq. sulphur & ignem pluere ui sum est, quo quinque illę antiquæ insignesq. urbes, hoc nefando crimine pollutæ, penitus deletæ, ac etiã hodie ita subuersæ, in perpetuum diuinæ iræ testimonium, cernuntur, in lacu, quo contra reliquorum naturam, viua, absorptis mortuis, non submerguntur animantia, tanto fœtore exhalante, vt cunctis supra uolantib. alitibus lethalis sit, adeò vt Cabalistæ, ibi locorum inferorum portas esse, rati sint, de loco enim subterraneo, nobiscum alioqui concordant. Ipsius quoque Loth, coniux, quæ non sunt maximo secretò,

sine+

anonyma in scriptura reperitur, ex trãsgressione mãdati, quo egrediens, ne retrò circumspiceret, iussa, in salis statuam, uel in hodiernum diem, non sine horrore, conspicuam, transformata scribitur. Hæc, & similia, diuina oracula, quo dæmones eluderent, quadam cacozilia, stultaq. imitatione, haud secus ac simia humana facta imitari tentat, autores fuere, ut tot, tãtæq. metamorphosum fabulæ, ab antiquis Poetis fingerentur, quibus gentiles, iam antea stultos, prorsus, ut ille ait, insanos redderent. Ad instar enim huius statuæ, Bactum, in saxum, in montẽ Rhodopen apud poetas primũ translatos legimus, Phyllidem in Amygdalum, in florem Narcissum, in fontem Arethusam, in auem, picum, atque adeo in stellam Arctophylacem, milleq. alias eorum fabulosas transmutationes, vbique gentium, apud eos videre est.

eſt. hinc etiam factum volunt, vt diluuij memoria, quam Noe, Hetruſcos edocuit, dum iam ad alta, iam ad ima tenderent, ærumnoſæ tunc uitæ memores, Pani Lyceo poſt Euandri acceſſum, dæmonũ aſtutia, falsò aſcripta ſit. Cæterum, cum & intellexiſſent, Deũ, ob præfigurandum uerum illud, multis ſæculis poſt futurũ ſacrificium, tentaſſe Abraham, præcipiẽdo, vt filium ſibi vnicum, vniceq. dilectum in monte Moriah, mactaret, (montibus enim antiqui Patriarchæ, loco templorum vſi ſunt) haud mora idem genus ſacrificij ſibi expoſtularunt, hinc in reliquiarum ad ſacrificandum deſtinatarum penuria, Phænices primũ apud Tyrum, impulit, deinde, & alios pleroſque uicinarum gentium, ut humana ſacrificia ſibi cederent, immò tandem, parentes, ut proprijs liberis minimè parcendum duxerint; ad eam dementiam adegit. Huius rei, vel ſacra ſcriptura teſtis eſſe poteſt, quæ tradit, regem Moab, primogenitum ſuum, regni ſucceſſorem, in obſeſſæ urbis mœnibus, hoſtibus uidentibus, quo de Hebræis uictoriam reportaret, idolo Molocho, iugulaſſe; quam, ex uoto etiam obtinuit, minimè tamen ob tantum ſcelus commiſſum, omnibus potius flagris digniſſimum; ſed quod Hebræi, diuinitus, ob multifaria commiſſa crimina, ipſo quaſi medio punirentur. Hæc tam execranda, parentum in liberos laniena, unde nam alio, quàm ipſo Diabolo, homicida & mendace ab initio, profectum, dixeris? innatam parẽtũ in liberis ςοργὴν, in crudeliſſimam carnificinam conuertente; ſuperbiſſimus omnium

ſpiritus iſte nequam, qui excellentiſſimam, & ad ipſius Dei imaginem formatam creaturam, ſibi litari expoſcere, non ueretur, quod tamen ijs, qui Tyriorũ coloniam Carthaginem, inhabitarunt, perſuaſit, Saturno ſic litantibus, dein in Taurica Cherſoneſo, Arabia, Aegyptoq. idem factitatum, quod tandem Amaſis Aegyptiorum rex, magis cordatus vir, ſubſtituta imagine cerea abrogauit. Inuaſit & hæc dira peſtis tandem Germaniam, qui Theutati, ſuo idolo, multo tempore, eiuſmodi ſacrificia nefaria offerebant. perrepſit poſtea & in Suetiam, propè Vpſaliã. quin nec ipſa Italia, rerũ olim domina, deluſa a Græca uoce φῶς, ab hac immunis remanſit, immo tam diu ea afflicta eſt, donec Hercules, orbem terrarum peragrans, tot eum monſtris purgando, veriorem reddiderit interpretationem, eam ſcilicet, vt hoc ſacrificium, potius lumine, id quod vox ſonat, facerẽt, edocuit. Nec ipſa Roma quò veriora reportaret reſponſa, humano ſanguini parcẽdum rata. Exinde, in Galliam, Britanniam, ac Noruegiam apud Druidas, ſerpere cœpit. Quis itaque hæc omnia, a dæmonib. orta eſſe, non uidet? Tempore tamen, (vt antea Prophetarum prædictum erat vaticinijs,) aduẽtus Chriſti in carnem, hæc diabolica laniena, in uſu eſſe, deſiit in imperio Romano, quod Adriani Imperatoris miniſterio, diuino autem inſtinctu, factum eſt. Maiorem etiam in modum hæc peſtis graſſata reperitur in nouo illo orbe ſuperiori ſæculo, Hiſpanica nauigatione, à Chriſtophoro Columbo Ligure, primũ reper-

to, vbi non rarò vsuuenit, vt quotannis ad septē millia hominum, varijs gemmis, sacrificarētur, sic enim ipsorum Idola vocabantur, tum a Sucatanensibus hic solùm ignota tamen de causa apellis, cùm etiam a Mexicanis, qui tum ibi rerum potiebantur, quod tamen execrandum facinus, nostro tempore, a Magno illo Ferdinando Cortesio, Hiberorum duce, sub auspicijs Caroli Quinti, nunquàm satis laudati, uel ex hoc solo, ipsorum quoque finibus exturbatum est, haud secus ac altero Hercule. Præterea, horum etiam spirituum fraude factum peractumq. est, ut Iosephus innocens, à fratribus suis, Aegyptijs venderetur, ab ijs etiam Pharao, Moysi famulo Dei, credere dißuasus est, qui quidem primus prophetarum, miracula edidit, hinc bicornem per ceruam Cabalistæ, prophetasse tradunt: immò ex eo Hebræos arctius premere capit; quò autem miraculorum diuinorum auctoritatem imminuerent, è vestigio per suos magos similia, præstigijs tamen hominum oculos fascinando, facere tentarunt; quibus præstigijs adeò non tam oculos, quàm ipsa corda gentium occuparūt, vt non modo cœlum, stellasq. sed & omne ferè brutorum genus, pisces, allia, cępas, aliaq. olera, gemmas, & ipsa Elementa, hominum gratia tamen producta a Deo, quæque cuiusque ingenium sibi idola finxerat, pro dijs suis colere, nihil addubitarint. Cum postmodū autē, verus & vnicus Deus, verùm quoque & vnicum, cultum, quo se afficí vellet, misertus generis humani multis modis à vero aberrantis, in-

scri-

ſcriptum binis tabulis lapideis, (legem illam omniũ legum, duarum nempe tabularum) populo ſuo per Moyſen in monte Synai, inter fulgura, & tonitrua, promulgaret, & inter cætera, Sabbatum obſeruare præciperet, mendaces hi Spiritus & tum in contrarium nixi, ſub diuerſis fabulis feſta celebranda eſſe, ementiti ſunt, quo magis ſuam ſuperſtitionem ſtabilirent, ipſos Hebræos, feſta uera, uero Deo ritè celebrãtes, imitati, Ioui, Apollini, Dionyſio, infinitiſq. alijs ſuis laruis & heroibus, vbique gentium, peculiaria feſta ſacrificiaq. inſtitui procurarunt, agni etiam paſchalis comeſtionem æmulati, uarijs libaminibus à gentibus, immolatum eſt, quibus & diuinationem, quo vſus increbeſceret, mira addiderunt aſtutia; nec defuere, qui in ferendis legib. ſuis gentibus, Moyſi, cedere uoluerunt. hinc Aegyptijs, Hermes, & Apis, Perſis, Oromaſis, Bactris, Zatriaſtes, Cretenſib. Minos, & Epimenides, Thracibus, Zamolxis, ac Scythis, Anacharſis, Lacedæmonibus, Lycurgus, Triptolemus, Phoroneus, Draco, & Solon Athenienſibus, legumlatores fuere, ſicut apud Macedones Cabiris, Romanos, Romulus, ac Numa Põpilius, atque multis ſæculis poſt, apud Indos Senaſq. Somorgobonus, qui exercitiorum idolatricorum, vt & hodie adhuc Orientalibus moris eſt, cauſa fuit præcipua, perinde vt Viracoces, in orbe nuper reperto, apud Peruranos & Zuazatlus, penes Mexicanos, apud Iaponios, Amidas & Xaca, & tandem Maugmectus, ſic enim aliqui ſcriptum reliquere, quem ex eius ortu, nomi-

ne,

nè, ne dicam dictis ac factis, ipſummet Antichriſtũ orbis beſtiam, ferum aprum, blaſphemiæ denique & iniquitatis filium, noſſe licet. Qui quidem Pſeudopropheta legem ab Archangelo acceptam, aſſeclis ac miſeris mancipijs ſuis, tuliſſe, mentitus eſt, prout & alia omnia, ab alijs ſimiliter ferè factum vniuerſis; qui, quo maiorem auctoritatem ſibi conciliarent, Moyſen imitati, ſuis etiam Dijs, leges acceptas, referebant, hinc Zatriaſtes legem a bono numine ſe accepiße, gloriatus eſt. Minos a Ioue, ab Apolline Lycurgus, atque à Veſta Zamolxis, & Numa ab Aegeria Nympha. Haud multum abſimili dolo & fraude caruerunt, vt tot eorum leges, alia quàm vernacula lingua ſcriberentur, quò minus eorũ cultus, paſſim ſcribendo uileſceret, inſtar eius, quòd ueram viuentis Dei religionem, ob maiorem obſeruãtiam, non alia, niſi Hebraica litera (omnibus vocabulis Aegyptijs inde exterminatis, quò citius eorum ſuperſtitionum obliuio induceretur) ſcriptam cernerent. Proinde, antiquiores Græci, Puniceis literis ſuas leges exaratas, obſeruarunt, Ramani, lingua Hetruſca, ab Aramea non ita diſſimili fulguritarum ac auguriorum artem cuſtodiuere, quam pueros eorũ edoceri, ſedulò dederunt operam, Sic veteres Germani & Galli, Græcis elementis, quæ de religione ſentirent, ſcripſere. Vniuerſi verò Orientales Syriacis characteribus ſuas ſuperſtitiones conſignant. Nunc etiam temporis adhuc diabolorum fit inſtinctu, vt pleræque gentes barbaræ, nos, Græcos, Aethiopes,

non-

nonnulloſq. Indos, omnes tamen Chriſtianos, apud quos, alius a uernaculo, ſermone, in religione exercẽda, uſurpatur, in ſuis quoque ſuperſtitionibus, æmulentur, vt hodie faciũt Sinæ, etiamnum Idolatræ, Iaponij, & Perurani, cum nouæ Bathicæ incolis, qui omnes, diuerſa ab ea, qua loquuntur, lingua utebantur, immò & adhuc, licet clanculum, utuntur. Horum etiam ſpirituum opera peragitur, ut Turcæ, Aſſirij, Mauri, Arabes, Nigritiæ, Aegyptij, Perſæ, Medi, Parthi, Arachoſii, Sogdiani, ac nonnulli ex Indis eiſq. Tmaum, Tartari, nec non Sacæ, diuerſa orbis climata inhabitantes, alio, quàm vernaculo ſermone, ſuam legem, Arabico nempè, ſcriptam habeant; adhæc, nonne, dum Hebræos ſuilla carne, lege vetante, abſtinere uiderent, & ipſi, ut a bobus Aegyptij ſibi temperarent, effecere? quod & adhuc obſeruatur ab Indis, ſic & a piſcibus Syri. Illa itaque diuinæ legis obſeruatione, res eò deducta eſt, ut hoc benedictũ ſemen, nõ modò apud Iudæos, indies magis magiſq. radices ageret, verùm & gentibus Sibyllinis innoteſceret oraculis, quarum decem celebrantur, & ſi nonnulli unam tantum fuiſſe uelint, diuerſis dictam nominibus, quæ omnes diuino afflatæ numine, uaticinatæ ſunt; & ſi ipſæmet ſuarum uaticiniorum ignaræ miſeræ. Haud enim exiſtimandũ, cùm veræ fidei eſſent expertes, eas, inſtar noſtrorum Prophetarum, fuiße illuminatas, verùm vaticinia illa, ex diuino influxu, in earum animis, quaſi imagines in ſpeculo, relucebant, non ad illarum proprium, ſed potius gentium,

tium, ne quicquam causare possent, commodum, perinde ut Balaam ariolo, ac Caiphæ sacerdoti immittebantur. Quorum, porrò, molitionibus factum, Hebræos imitando, qui Salomonis Cantica, Ezechielis prophetiam, allegoricamq. scripturæ interpretationem, non nisi uiris dignis, manifestari uolebant, harum libros, atque Hidaspim legi, præterquam, quod a quindecim uiris capitis cũctis supplicium præscriptum erat. Præter hæc, an nõ ijdem nequam & fallaces spiritus excitarunt, ubi hoc beatissimum semen apud Hebræos nasci debere, eisq. propria malitia crucifigi, ac expelli gentibus uerè Dei filium prædicandum perceperint, quo ullo si modo possent impedirent, aut saltem, ni possent, retardarent, tot Poetas, ad tot tantasq. tabellas effingendas; ubique gentium de Iouis liberis, qui nonnulla ex parte huius sanctissimi seminis uirtutes, ac Theosandrica gesta, nõ secus ac simia humana, æmulari uiderentur. Quid enim aliud sibi uoluere antiquorum uates, per Perseum è uirgine natum, nisi ut hac fabula, Apostolos, hoc diuinum germen a uirgine prodijsse docentes, quasi nihil inauditum, admiratione aliqua dignum afferentes, præse contemnerent? quid per Mercurium, Deorum hominumq. internuncium, nisi, cùm hoc semen uerè hoc officio functurum audirent, leuius eo afficerentur? quid per Herculem, natum è Ioue, orbem terrarum a tot monstris uindicantem intelligi uoluerunt, in cuius beneficij memoriam tot, tantisq. malis erepti, propria mortales, sedendo libarent sacrificia,

eique

eique decimas instituerent? quid per Sameticum regem, inferos petentem, atque cum exuuijs redeuntem? quid per tot plures alios, nisi, vt cùm hoc diuinum germẽ, ineffabili quodam modo, humanam suæ diuinæ indissolubili vinculo copulasse naturam audirent, quò homines ex inferorũ potestate, è lacu illo, in quo non erat aqua, liberaret, hæc (inquam) omnia non maioris ac suas facerent, fabulas, vnumq. alteri quasi similia conferrent? quid aliud per Aesculapium, morbis hominum varijs medentem, nisi vbi hoc sanctitatis germen, verè nostros languores sanasse intelligerent, flocci omninò penderent? Quæ porrò effinxere de Aristeo Proconesio mortuo, & denuo tandem viuo apparente, Cleomede in arca incluso, nec amplius reperto, Adonidi quẽ spargerent Plantu Abari ac Hyperboreo, per aera volante, nisi, ut nos, huius seminis memoriam requiescentis in sepulchro, quotannis, celebrantes, derideant, quasi, perinde, ac cùm eum, propria virtute a mortuis resurrexisse, ad cœlum in conspectu multorum ex fratribus, conscendisse, grata mente & ore, recolimus, ut rem nulla admiratione tanta dignam, stupentes, ludibrio habent. Quid de Mithræ sacrificio, pane ac potu, Mercurij aqua, qua commissa scelera expiare miseri somniabant, denique de tot innumeris, hoc genus fabulis, ab eis confictis? an ob ullam aliam id factum putaueris, quàm ut huius clarissimę lucis, ad reuelationem gentium cœlitus demissæ, splendorem, suarum fabularum caligine tenebrisq. retunderent,

ac inuoluerent, eùm penitus illud extinguendi, potestatem omnem sibi præcisam uiderent? Haud absimili modo & consilio, diuinos Prophetas, populum, ad ueri Dei cognitionem, crebris concionibus, prodigijsq. inuitantes, diuinasq. reuelationes propalantes, suis & ipsi falsis aridis, æmulati sunt, quorum insigniores celebrantur, Musæus Atticus, huiusq. ciuis, Lycus, Bachides, Boetius, & ipse Tiresias, Eucleus, Epimenides, ac Mopsus, omnes quidem, at diuersis futuris, prædicendis, olim occupati, vt à diuersis dæmonibus, ipsorum abriperentur sacrificia, vel etiam ieiunijs, lotionibus, varijsq. cãtibus, choreisq. præmißis: vix enim dici potest, quàm hi immũdissimi spiritus, diuinorum tamen honorum, sint auidißimi: adeò miserandum in modum, diuinos honores sibi exposcentes, miseris hominibus, diu multumq. imposuere. Hinc neque Branchis, virgo vatidica, ni virgam manu teneret, triduo ante ieiunans, pedes limbusue fontem tangeret, responsa dare poterat: Ita nec Colophone responsa proferebat, non gustata antea aqua illa, qua omnium conspectui subtrahebatur. quid? quod ipsum Delphicum nihil promebat, ni sacerdos, in antri adytis, tripodi insidens, diras illas potius, quàm diuinas, exhalationes exciperet. Adde, de tot aliorum oraculorum responsis, quæ ijsdem dæmonibus ducibus & auctoribus, primum in Iouis Dodonæi templo, ex quercu reddi cæpta sunt, post, vbi veri Dei vocem, ex arca resonantem, & sacerdotibus, vt populi futuras pœnas canerẽt, iubentem,

tem, primum perciperent. Quid porrò, cum illis fatidicis sermonibus, totq. Deorum symulachris, quæ omnia usque ad tempora Pyrrhi, Epyrotarum regis, carmine responderunt, aliud sibi noluere, nisi, ut Iob uersus, Dauidisq. Psalmos imitarentur? mira certè astutia breuiloquentiam introducentes, ut ambiguitate ueridici haberentur, cùm tamen reipsa, nil nisi hominum exitia spectantes, fallacissimi, mendacesq. in ipso euentu rei, semper comperti sint. Responsa itaque sua mendacia, strictioribus numeris inclusa, sonora magis, sensuiq. gratiora reddere uolebant, quò & eorum laudes, suauitate quadam, ueri Dei laudes, hymnis decantari solitas, exuperarent; progressu tamen temporis, cùm non amplius ligata; sed prosa potius sua reddere, cogerentur, minus certa tum prædicere potuisse, deprehensi sunt, quod non cœlestis alicuius influxus defectu, factum putandum, quasi uerò Pythones ac uentres eorum, non tanto, ut antea, terræ halitu explerentur, quod nonnullis per somnium in mentem uenisse, uidemus, cùm oracula, passionis omnis expertia, nec a rerum natura, nec loco certo afficiantur, concludanturque; uerùm longè potentiori causæ, id factum, merito adscribendum, utpote, ab altiori intellectu, profectum. Neque enim, quod Aniel, Zachieli prefecturam cessit (his enim intelligentijs, mundi committi regimina ferunt,) quorum causa, uarios inferioribus influxus contingere, secretiores asserunt sapientes, cum, quæ, in uoluntate, ut ipsa quidem responsa, consistunt,

ſtunt, longè ante quàm eueniant, vnico intuitu, in ſuæ eſſentiæ ſpeculo, proſpiciat; nec inde etiam factum, quòd eorum ſacerdotes, auaritiæ uitio laborantes, pecunia corrumperentur, cùm enthuſiaſmo, extra ſe quodammodo rapti, vti his fieri conſueuerat, reſpondentibus, ipſimet, quidnam eſſet, quod reſponderēt, ignorarent; multo minus ipſorum Dæmonum, aliquo ætatis vitio, morboue factum exiſtimandum, cùm ijs minimè ſint obnoxij, more hominum non ſeneſcentes; hinc uerò potius, (vt Comici verbis dicam) illæ lachrymæ, & in hoc cardo totius huius rei uertitur, quòd tempus venerat, quo ipſe Sol Iuſtitiæ, ſplendore gloriæ paternæ, totum mundum illuminante iam iam exoriebatur ex alto, ad cuius lucis recēs prodeuntis auroram conſpectam, omnia illa diabolica tenebris mundum obducentem, oraculorum reſponſa, uicta ac fugata, terga dedere, penituſq. conticuere; haud ſecus, vt & nocturna eorum ſpectra, ſub tempus Solis emergentis, in fugam actæ, hominibus moleſta eſſe deſinūt. cuius etiam gratia Græci, quos, qui alios erudirent, ſapientes habuerunt, & Romani rerum domini, qui ius ferrent, iureconſultos obtinuere: Dæmones, præterea ijdem, videntes, Hebræos in deſerto, iuſta Dei uindicta, a ſerpentibus venenatis morſos, aſpectu ſolo, eius iuſſu a Moyſe, erecti æneī ſerpentis, incolumes euadere, ſimias & in hoc agere more ſuo, non neglexere, hinc eiuſdem imaginis, dæmon, a Nicagora, Sicyonibus allatus eſt, eundem in uſum, ut & a Romanis, ad ſedādam peſtem,

uectus est Aesculapius. Extructo, porrò, a Salomone, summo, vtroq. Deo Sabaoth, quasi in medio orbis terrarum, templo omnium pulcherrimo, ac magnificentissima, ipso etiam Dei Spiritu artificibus ad id opus vndique conquisitis coactisq. vt in eo, omnes Hebræi, Deum suum adorarent, nonne hi spiritus hinc inde, æmula quasi fana, sua ædificari, satagere? quòd uel illo Delphico, in medio quasi habitati orbis, umbilico, Apollini, erecto fano, cernere est, Aegyptus quoque Alexandriæ, Serapidi, totaque Asia, Ephesi, Dianæ, & Schandia, Thoroni, Vpsaliæ, magnificis omninò sumptibus, ædificauere templa. Denique, iam, a tot sæculis promisso, mundo exhibito in carne, hoc sanctissimo germine; quidnam intentatum hi impuri spiritus reliquere, quo id mortalibus inuidentes, statim vicissim è medio tollerēt? nil profectò. Nonne Herodem, vt nec suo sanguini parceret, nefarijs armis instruxere, vt & Augustus, se malle Herodis porcum, quàm filium esse dixerit? cumque tandem, volens, licet innocentissimus hic agnus, λυτρὸν pro nobis exoluturus, in manus peccatorum ꝑ, sese traderet, nullis non tormentorum generibus, vsi instrumento adhoc Iudæis ipsis, eum intentatum reliquere, quodque tunc a capite exorsi erant, posteris temporibus, in membris etiam, sanctis nempè martyribus Christi, strenuè prosecuti sunt, quorum omnium memoriam recolendo, & si quotidie quinque millium, immò complurium numerus coniungeretur, annus tamen integer, minimè sufficeret; quorumq.

rumq. ossa tanta copia, Romæ, ac si essent tedæ paleæq. passim per compita viarum, ardere, visa sunt. An non omnibus, omnium gentium scriptoribus, hanc rem gestam literis posteritati consecrare, vtpote Senatui, Imperatoribusq. maximè infestam, interdictum est, quorum operaĕ dæmonum ipsorum. nixi tamen incassum. ipse enim Augustus, licet nescius de ortu eius (quem tanto ardore, extirpatū vellent, eiusq. memoriam delatam funditus) de vita, Lentulus, de morte, Tacitus, de eius in Iudæa aduentu Suetonius, de ipsius autem miraculis ac resurrectione, Iosephus, ex solis præterea præternaturali deliquio, Areopagita fit testis, Phlegro, stupendum ac prius nunquàm auditum terræmotum refert Plinius. Cuius etiam, nisi ipsorum dæmonum impulsu effectum, vt huius sanctissimæ doctrinæ sectatoribus, a tyrannis interdicerentur literarū studia, quo tandem ignorantia irretiti, cœlestis studij doctrinam, abijcere ac deserere cogerentur? Verùm, nec quod hac via aggressi erant, eis succeßit, cùm innumeri hinc ferè, doctrina insigni conspicui, prodierint sapientes, diuersis linguis instructi, hoc semen sanctum laudibus celebrantes, suaq. morte, veram fidem, confirmantes. Ab ijsdem itidem profectum, vt ὀνοχήτον, id sanctitatis germen pictores effingerent, quo homines ab eius cultu alienarent, & quid, per Celsum, Porphyrium, Iulianū, aliosq. Sophistas, tantis fallacijs, falsaq. tot hæreticorum doctrina, non inceptum estĕ itidem tamen sine succeßu; quos enim radicitus extir-

patos vellent, eos potius quotidie magis creſcere, uireſq. ſumere contigit, hinc tanta martyrum corona, qui uel ultrò, ueritati, huius ſanctiſſimi ſeminis, teſtimonium, præbentes, mortem ſubierint, nec propter quod literis interdicebatur, multi egregiè docti defuere, ad quorum exempla, & nos, noſtram uitam inſtituere, ſi ita uſus ueniret, æquum foret, protecti uiuifica umbra ſanctiſſimi huius ſeminis. Et, ut ad ea, de quibus ſuperius digreſſi ſumus, redeamus. In tantum, hi ſcelerati ſpiritus, ad exortum huius lucis diuinæ, eiuſq. uerbi per Apoſtolos prædicationem, in fugam uerſi ubique locorum exterminati ſunt, ut & ob ſolum nomen etiam a malis prolatum, obmuteſcant penitus, eorumq. idola ſubuertantur, cuius res, unum ex alijs multis, exemplum extare inquiunt, a Diuo Bartholomæo, aduerſus Aſtharothum inſignis magnitudinis Albaniæ dæmonis ſymulachrum, ac Sancto Thoma, coram Meideo, deſignatum. Quid aliud, porrò, illius miſeræ Hebræorum plebeculæ ac fecis uerius, oculos & animos, uſque adeò obcæcat & dementat, ut alium adhuc uenturum Meſſiam expectent ſtolidi? dæmonum certè opus. quorum opera redditi, omniũ miſerrimi, mendacia ueritate neglecta, amplectentes, occupati in ſcripturarum punctis, literiſque, ſenſum ipſum corrumpunt, quo uſque eis, nihil ueritatis reliquum maneat, umbram relicto corpore ſectantes. O ter quaterq. infelices, tot ſæculis iam a patria ſua excluſi, exules facti, cuius recuperandi ſtudio, ter quotidie

Deum

Deum precibus compellant, cum ea tanto tempore non caruerint, vnquàm, ob tot commiſſas idolatrias, neces Prophetarum, omniſq. generis alia flagitia, ita ut nunc carent, cum & ſine Rege, ſacerdotio, abſque ephod, prophetis, quibus tantopere gloriabãtur, ubiquegentium & locorum ſummè exoſi, uagentur miſeri odio, vt ferunt, Vatiniano, alioqui pietate digni, laborantes ipſi ſoli, hanc cæcitatem (qua talpis ſunt cæciores) ſpontè accerſentes, in ſumma luce, non ſecus ac ueſpertiliones ad Solis lumẽ, cæcutiũt, præſertim cum & Rabini eorum, huius ſeminis miracula nequaquam ſilentio prætereant, propriam Iſraelis ruinam & interitum, iniuſtæ huius germinis morti adſcribentes, pro ut a Rabbi Moſe Aegyptio, ſummæ apud eos auctoritatis viro factum eſt. Cuius profectò ſeminis nomen, cùm ſit nouum, ac ſupra omnem modum & nomen inſcrutabile non Ieſuah ישוע *Hebraicè, ut nunc ijdem perperam ac de induſtria agunt, cùm hoc nomine plures nuncupatos fuiſſe, modoq. adhuc, apud ipſos uocari, reperiatur, at Ieſa* יהשו *proferri potius, iuſtum eßet, prout & in antiquißimo quodam numiſmate Hebraicis literis, ſcriptum reperi, ſicut etiam pronunciatur Arabibus ac Chaldæis, uel exiguum in loquendo, ab eorum idiomate, differentibus, quod per artem Cabaliſticam, doctis, ex his dictionibus, ſatis patet* זם שלי ולו *iauo ſelo uelo. cuius quidem nominis myſteriũ, uerè* ἄρρητον, *lubens prætereo, quidnã nouo de eo nonnulli Cabaliſtæ ſcripſerint, cum ſub hoc nouo ac*

ineffabili, Iudæis, cunctisq. alijs infidelibus, miro arcano, Diuinitatem ac humanitatem, in vno supposito, vnde nostra dependet salus, occuli ac abscondi innuant, apertè nobis cœlitus ostenditur, non modo, ex eius anomala, a reliquis omnibus, proprijs nominibus, inflexione, vti Iupiter apud Latinos, & Græcos ζεύς; secretum certè animū aduertenti, adeò mirabile stupendumq. vt nullum aliud nomen nobis exhiberi posset. cuius virtute & auxilio, à potestate Satanæ, cui culpa primorum parentum subiecti eramus, liberaremur, quàm hoc ipso omnis sanctitatis fonte, nostrarum miseriarum refugio, verùm etiam clarius (vt ferunt) sole, ex eius vocabuli scriptura; siquidem, quatuor, apud Hebræos, literis scribitur, quo apud omnes nationes, non sine maximo arcano, Dei nomen profertur, vti videre licet, apud eosdem exaratum nomen magnum Ieoua יהוה tetragrammaton; Quod quidem Alexander ille magnus, in Ial, summi Pontificis Cidari, aureis notatum literis, dum conspicaretur, suspiciens illud statim ex equo desiliens, pronus, percusso pectore manu, adorauit; totidemq. elementis profertur nomen Dei, Alla, apud Arabes, Teut, apud Aegyptios, apud Magos; Orsi, Græcos, θεὸς, Persas, Sire, Latinos, Deus; antiquos Thuscos, Esar, apud Germanos etiam Gett, Sarmatas Bouh, & Istu, apud Peones, ac Tartaros, Itga; ex cuius admirabili secreto, quàm facilè Porphyrius, qui Deorum vanitati, præ cæteris, indulsit, nosse potuisset, ni ipsemet diuinum a se auertisset lumen, cu-

ius splendore, sic expulsæ, dæmonum fuerunt tenebræ, vt nihil, quod petitum ab idolis esset, impetrari potuerit, posteaquamquàm adorari hoc felicißimũ nomen inciperet, tantopere lamentatur: cuius rei ẽt causa, non sine magnis clamoribus paria quendam ex eis, quos decepta gentilitas, sibi Deos finxerat, extinctum fuisse, Plutarchus auctor est, non quidem, vt nos. atque hoc magis, quod omnis horum operatio, ab intellectu vel innui, pendet, quem nullo pacto corrumpi, vti nec nostrum etiam cùm de foris aduениat, neque vt intelligat, vllo aliquo indiget sensus instrumento. Immò nec hinc, quasi dæmones gratia diuina priuati, (quæ uerissima mors est,) fuerint, cùm iam ante crimine priori ea lõge satis exciderint. Verùm multò magis ob tyrannici sui imperij amissionem, tanto tempore, diuino permissu, in homines obtenti, donec tandem in hoc Dei germen, cui nihil habebant iuris, cùm natura impeccabile foret, manus iniecerunt mortem inferendo, qua quod per Adam amiseramus non iniuria maiori cum fenore recuperatum est. ubi enim abundauit peccatum, superabundauit & gratia. ad propositum ergò nostrum nũc redeundo, pleraque & alia, præter hæc, machinatos esse, ipsos dæmones, videmus, quò, omnino, quantum eius fieri poterat, diuinos honores, suos facerent, nihil non imitari ausi; arbores enim quædam, voces humanas edere, auditæ sunt; cùm apud Dodoneam syluam, post vbi Dominum, ex arca respondisse, perceptum est: cùm etiam apud Persidem, vbi ex arbori-

bus reddebantur oracula, & ex earum quæ Soli con-secratæ erant, crebriori fructum vsu, homines sibi vitam prætendere, credebant, vt Artesius magus. Simile quid, & prope lacum Nymphæũ accidit, ibi & si non voce, signis tamen certis, responsa quasi sua prodebant, in hoc etiam Deum imitari studentes, per signa etiam sæpenumero veritatem innuentes, perinde vt Moysi per rubum, igne non consumptum, ita per humidũ vellus, in arida humo, ac viceuersa, Gedeoni Hebræorum iudici, alijs signis quoque alijs in locis indicatis. Qui enim successum rerum suarum, euentumq. oculis quasi inspicere desiderarent, ex tu re igni iniecto, præscire poterant. Si enim cœpta sua, ex sententia successura erant, nulla interiecta mora in terram proiectum, flammis absumebatur; sin minus ignis quasi id refugere, conspectus est. vt & sæpenumerò apud Gnetiam contigit, vbi oblatum, si quidem placebat, sacrificium, flammis cœlitus demissis, statim corripiebatur, ad instar sacerdotum Baba li, dæmonibus id procurantibus, iuxta Hebræorum Thalmudistarum sententiam, antequàm cum Helia, de vera religione contenderent, succumberentque, a consuetis signis defecerunt. Quæ porrò, in Thyaneo fonte, fluuioq. Scamandro, ab ipsis cœpta sunt, (ad similitudinem aquæ maledictionis, quæ adulteras prodebat) vbi virgines vno iurando, altero vero lauando, an Dianæ castum seruassent hymenæum, explorabantur. Adhæc, graßantibus delictis aliquibus publicis, ad tempus interdum, a responsis suis cessabãt,

imi-

imitaturi, & in hoc verum Deum, qui vocem suam in arca cohibuit, peccantibus filijs Heli. Regna etiã vrbesq. vrgentes ad interitum, sua opera conseruari, mentiti sunt, vt in Ilij destructione, sub Iunonis & Veneris imaginibus depingitur; sanctorum Angelorum, pro pijs excubias perpetuas agentium, munus æmulantes. Multa præterea, & alia huius generis ab ijs factitata sunt, ex quibus tamen, uel hæc adduxisse, nobis satis sufficiat.

DE NATVRA
DAEMONVM
IO. LAVRENTII ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI
Liber. Tertius

ERVM ad reſponſa dæmonum, quod attinet, ſemper hoc proprium habebant, quod aut dubia, aut perobſcura erant, quò homines inextricabilibus perplexitatibus inuoluerent; vt uel hinc patet: Ibis, redibis, non morieris in bello, & non Apulus Carolus vincet. Neque hoc naturæ oraculorum, quaſi aliter reddi non poſſent, adſcribendum, vt multi ex antiquis, falsò ſibi perſuaſerunt, ſed dæmonum, partim fraudi, partim uerò inſcitiæ: & ſi enim plurimarum rerum cognitione ingenijq. acumine præcellenti, præditi ſunt, & ob proprias rerum ideas, quæ in ipſorum eßentiæ fonte inſunt, quibuſque, eos numquàm in poteſtate eſſe Theologi aſſerunt: non tamen propterea, rerum contingentium, determinatam; certamque ueritatem aſſequi poßunt, aut quòd Angelis (vt Scotus inquit) probibeantur. ait namque ſatis dedecere,

Responsa dæmonum dubia, et obscura

Et non ex fraude, uel inscitia

Contingentium determinatam non assequuntur

cere, cum ſenſile nihil ſit, quod ſenſus non capiat, intellectile, quòd intellectu comprehendi nequeat quicquàm reperiant. quod vere (vt Thomas aſſerit) nequeant, nec ad rem facit, quòd ſępenumero ipſorum prædictiones, ab euentu præcisè, comprobatæ sũt, vt videre eſt in Martio vate, qui multis annis ante, Cannenſem pugnã prædixerat, ut non tam futura, quàm iam facta referre, videretur, ſic & ab Hidaſpe antiquiſſimo vate, Lydiæ rege, qui ſimul cum Romani Imperij excidio, vniuerſale mundi etiam præcinuit ruinam, iudiciumq. futurum. nam cùm hæc prædicerent, non quaſi ea, quæ a ſe ſcita forent, at quæ certa ab Angelorum, vt inferius demonſtrabitur, audirent reuelatione vaticinabantur. etenim his formis tantùm, id, quod a naturæ principijs pendet, ſimplici nihilominus, vt & Angeli, intuitu, percipiunt, quàm nis ratiocinandi virtutem habere, ſi vellent, modò ipſorum natura ex parte non repugnaret, vtique poſſe Scotus non denegat, non tamen ut rebus ordinantur diuinis, cùm his quaſi noctuæ cæcutiãt. Qua quidem naturali ſcientia nequaquàm, ob commiſſum crimẽ (ut dictum eſt) priuati fuere; licet nonnihil obſcurati, cùm ea ut dixi, non ad Dei gloriam, vti faciunt Angeli, ſed ignominiam potius vtuntur. Proinde, hæc eorum ſcientia, potius nocturna, quàm veſpertina, quæ propria eſt Angelorum, a proprijs ſcilicet, eorum naturæ, emanans principijs, nũcupanda eſt; qua quidem omnium rerum uirtutes, ita percipiunt, vt vnico tantùm actu, ad cognoſcendam quamlibet ſui

for-

Martius vates Cannensem pugnam praedixit

[illegible]

Scientia [illegible]

formam, cum omnibus indiuiduis conuertantur; et ſi non ad diuerſas rerum ſpecies, vti, nec intelligentiæ, propria uirtute, conuerti queunt. ex quarum quidem ſingularum perfecta cognitione, ſi haberi vllo ab homine poſſet, multò certè maior, quàm ex totius mundi perſpectione, oriretur uoluptas & delectatio. qua quidem Dæmones ob commiſſum in Deum ſcelus, deſtituti & ſi ſcientia non careant, nihilominus hac, quantacunque eis reliqua ſit, haud tamen aſſequuntur ea, quæ a Dei, tum etiam noſtra dependent voluntate, vel iam exiſtentia, tantùm abeſt futura. Ex quo conſequitur, ſi quando futurorum euētus aliquos prædixiſſe, reperti ſunt, id eos ex ſuperiorum nutu ac reuelatione, miro Dei ordine, ac prouidentia, primum omnium accepiſſe, ut homines, qui præ cæteris omnibus creaturis, imaginem diuinam expreſſius quid referunt, ſpontè tamen ſpreto ſummo infinitoq. bono, ſceleribus ſe ſe contaminantes, magis præcipites in pœnas exitiumq. ruant. Nec cuiquàm mirum videri debet, Angelos interdum cum dæmonib. colloqui, cum non ſint animi ita diſsimillimi, naturæq. ſic repugnantes, ut omnem amorem prorſus exuiſſe, videantur, & ſi Dei dilectionem abiecerunt, qua Angeli vel hac altione minimè uacant: id propterea operam dantes, vt fides eò magis exerceatur, incrementumq. ſumat, mutuum verò inter ipſos bellum, ratione diuerſarū voluntatum, excitatur, cùm hi Dei honorem omnibus modis contra auctum, illi verò diminutum velint, procurentque. Nec tamen dæmo-

nes

nes ex hac cum Angelis conuersatione quasi ad aliquem amorem erga Deum, commouentur, cum summa obstinatione atque malitia opere (ob quod charitate destituuntur) ab Angelis discrepent, futuri solummodo alicuius cognoscendi causa, hæc colloquia potissimum expetentes. In hũc etiam modum, Satanam cum ipso Deo collocutũ, apud Iob, clarè patet, ex quo factum, ut gentes crebrò per oracula delusæ sint, adhuc quoque nonnullæ deludantur. Hac futurorum prædictione, humanis mentibus iam natura rerum eiusmodi cognitionum plus satis cupidis ac curiosis per totum ferè mundum olim diabolus astutè insinuauit ubique locorum, &, quod mirum, idem cultus antiquitus, Druidum in Gallia, & gymnosophistarum in India, deprehensus est. atque etiam per naturalia quibus cum diuinum nomen laudandum esset, siquidem cuncta in hominum gratiam, usumq; creata sunt, propter eorum abusum, uituperari, ac blasphemijs affici cœpit; cùm ipsorum dæmonum dolis fraudibusque, sortilegæ ac superstitiosæ artes, quæ originẽ ex Elemẽtis, cæterisq. creaturis traxere, hominum animis obtrusæ sunt, erepto inde uero honore Deo debito, pietateq. ipsa, hinc infinitus ille gentilium deorum numerus excogitatus, ut tandem nec unica res, uel natura uel arte producta superfuerit, quam diuinis honoribus non affecerint; hinc, ut & præmissum antea, Chaldæi igni, quo prius Aretia Deum coluit, genua flexerunt, cui & Acham furore diabolico agitatus, proprios liberos initiare non

addubitauit, cui & hodie, nonnullæ veneficæ, crebrò alienos vel etiam suos infantes consecrãt, multi præterea, in Scythiæ extremis, penitioribusq. Aethiopiæ tractibus, cernui sese ei inclinant, ab insensibili hoc Elemento auxilium, aquam è pumice nempe, poscentes. Persæ quoque antiqui, Lunam, cùm in nouilunio, Hebræos caput aperire cernerent, de noua rerũ prole Deum laudantes, adorauere, ipsumq. Solem, Mirim ipsis dictũ, diuinis honoribus prosecuti sunt, ad cuius exortum, vel equorum hinnitu, interdum futura præscire, sibi polliciti fuere. Inde etiam a diuersis idolis, vt & Aegyptij, Græcique, & aliæ gentes, sua habuerunt responsa, nec adhuc in hunc diem simi lia idola prorsus penitusq. ex mundo extirpata sunt, quantumuis id sibi persuaserit, hallucinatus tamen in hoc, Bernardinus Mandelius, innixus textui, Zachariæ ac Esaiæ Prophetarum, minimè tamen satis ei intellecto, præcinenti: sub Meßiæ aduentum, cuncta idola, abolita iri, (vir hic alioqui acutißimus, vt qui ætatem ferè in philosophia ac logices argutijs cõ sumpsit, cui equidem non pauca debeo) cùm tantùm explosa sunt a Romano Imperio, cuius appellatione, cùm toti tum cognito ferè orbi imperaret, totum regi mundum dicebant: quem dicendi morem, etiam in nouo testamento secuti sunt, spiritu Dei illuminati Euangelistæ, vt misit Cæsar, quò describeretur totus orbis, cùm nomine totius orbis & hic, tantummodo Romanum Imperium designetur. Quæ itaque idola adhuc supersunt in mundo, sensim & paula-
tim

tim quoque expellentur, donec tandem ab omnibus, hoc increato lumine clarius perſpecto; vnum fiat oui le, & vnus Paſtor. in Europa enim, apud Gruntlandēſes, in Aſia, apud Obolorianos, ac alios multos in Aphrica, nonnullos Nigritas, & in nouo Orbe, penes diuerſos populos, etiamnum idola reſponſa dant ex certis ſymulachris. Verùm, ad inſtitutum redeundo, cæteraque, quæ de his idolatrarū generibus, adduci huc poſſent, prætereundo, Quoniam, tot tantaq. fuere apud Aethiopes, Arabes, Mauros, Hiſpanos, Gallos, & Germanos, Sarmatas denique, Scythas, Romanos, Pœnoſq. idolatriarum genera, vt ad trecenta, eoque amplius excreuerint, auctore Themiſtio, ex quibus Thuſci, tonitrua, fulgura, fulmina, decidua ſydera, cæteroſq. aereos ignes & Cometas coluere a quibus nō rarò, (cùm ſæpenumero ſint ſigna, non ita fallacia, vtpote ab ipſa natura prodeuntia) edoceri poſſent futuris, quæ contingunt, ignari rebus aſcripſere. quorum diligentia, eo proceſſit, vt aſsiduè dierum numerum prædixerint, diuerſoſq. deos, his præeſſe, ſtatuerint, artemq. fulguritarum, eorum aſtutia edocti, literis ſcripſerint Hetruſcis, Thages, & Begoe Nympha. Hac dæmonum ſuperſtitioſa arte Pythonicaque, Porſena Larthes induſtria, Vulſenam vrbem, diu fruſtra obſeſſam, horrendo fulmine ictam, ſuccendit, funditusq. igne vaſtauit, qua etiam Tullus, Romanorum Rex, nondum perfectè ſatis inſtructus, periculum huius aliquod faciens, ſuæ ipſius mortis occaſionem præbuit, fulmine ictus periēs. ta-

ceo nunc, auſpicia & auguria, quæ ex uario præpetum uolatu, oſcinum cantu, aliarumq. auium, cibi ac potus obſeruatione, captari ſolita ſunt, quibus quidem artibus, primùm a dæmonibus, illuſum eſt Palæſtinis, dehinc ad Piſidas, Græcos, Hetruſcos, Romanos, cæteraſq. ferè omnes gẽtes, propagatæ ſunt. Hęc ars apud antiquos tanti tandem ponderis eſſe cœpit, ut ſine ea, haud quicquàm, nec publicè, nec priuatim inciperent; neque mirum, cùm multa, non abſque diuino arcano, ijs ſcire, datum ſit, ipſorum etiam dęmonũ, excedentia poteſtatem, ut gentium hiſtorias conſideranti, occurrit, ex Nauio, fama multorum celebrato augure, qui in alterius corde abſtruſas, ac quaſi ſepultas cogitationes, cognitas perſpectaſq. habere potuit; hinc & quod natura uidebatur impoſſibile, curioſius rem indaganti, poßibile eſſe, apparet, noua cula ſcilicet cotem ſcindi, hæc auguria non minus ex aduentu exoticarum auium inconſueto, obſeruata ſunt, quæ dæmonum aliunde adductæ aſtutia, ſæpè ſua præſentia, haud exiguam ſuperſtitionibus illorum, fidem fecere, adde, ut, & per repentinum incognitorum animaliũ acceſſum, qui paucis abhinc annis, in Perurana Prouincia, euenit, ubi murium, nunquam antea uiſorum, tam portentoſa magnaq. copia, longè lateq. agros eorum uaſtans, fructus abſumendo, non exiguum leueq. fecit incolis indicium, ſubſecutarum calamitatum, ob ciuilia bella, inter Hiſpanos, propria eorum auaritia, exorta, attractaque. Horum animantium complura genera, iam

olim in uſu eſſe deſiiſſe, à ueteribus conqueſtum eſt, ut in Hetruſca uideri poteſt diſciplina, minimè tamen (ut aliquibus placuit) ex noua aliqua cœleſti ſuperueniente configuratione factum; uerùm ob diuini potius illius luminis exortum, has etiam dæmonum tenebras, diſſipantis. Per animalium, porrò, repentinas figuras, uarias hominum uoces, diuerſoſque mulierum partus, omnia ſua etiam captabant, ut ex nonnullis, quæ in aere fiebant, prodigijs, in quo ab illis ipſis dæmonibus, ibi quaſi regnũ poſſidentibus, uariæ flammarum igniumq. figuræ & ſplendores, accenſi ſunt, ex quorum luce ac motu, nunc hoc, nunc illo, futuros euentus, conijcere, conſueuere. Adhæc, & per diuerſa, quæ in ipſa terra, apparebant, oſtenta, quorum ſuperioribus annis, hoc maxime portentoſum conſpectum eſt, in regione Popaiana, homo ſcilicet, ſtatura gygantea, ſciſſo uentre, extiſq. exenteratis, binos infantes, quaſi filios brachijs amplectẽs, horrida mala, poſtea ſubſecuta etiam, minatus, nonniſi maximum ijs gentibus incuſſum timorem relinquens, tandem euanuit. Sic, & per amnium inundationes, varioſq. aquarum fluxus & fragores, aſſiduè contingentes; uentura prædicebãt, vt olim apud Germanos, Velledam, primi nominis, ſuæ ætatis, auguratricem, factitatam, legimus; ex diuerſis itidem terræ hiatibus, ſtridoribuſq. concitatis, ac reliquis, eius generis, ſimilibus multis, omnia tamen, non niſi dæmonum opera ſtudioq. ſollicito confecta, ſicut & hodie adhuc apud aliquos Barbaros, idem operam

dare minimè destitere, tantopere diuino honori inhiantes, humanumq. exitium, pro sua virili, procurãtes. Verùm, cùm hunc diuinum honorem cultumque, duplici pacto quasi (nostris delictis id commerẽtibus,) sibi vendicare satagant, clàm scilicet, ac palàm; de utroque etiam illo modo nobis hic, loco non ita alieno, qua tamen fieri poterit, breuitate, lector admonendus, non ab re, videtur. Vnus est, cùm nos rebus nonnullis, vanis, futilibusq. quidem, secũdum vim virtutemq. nobis incognitam, vtimur tamen, quo rebus uehementer desideratis, consecutis, animum expleamus, cuilibet itaque enitendum, vt mente præcognitum habeat, veluti cùm quibusdam vtimur contra fascinium varijs crepũdijs; vt nonnullis speculis Meletæ corijs, plerisque hoc genus alijs rebus, aut cũ sacra miscemus verba, dictis rebus inanibus futilibusque, quo optatis frui liceat, veluti, si rei alicuius desideratæ, reperiendi causa, orationes sanctorũ, psalmos ac euangelia recitauerimus; cùm hæc non ad res quasuis uiles & abiectas, sed potius pretiosissimas omnium, æternas nempè, nobis comparandas, cœlitùs concessa sint. Iis autem rebus adeò vanis futilibusq. haud vlla, siue a Deo, siue ipsa natura, indita dicatur, uirtus inesse potest; at dæmonum præstigijs potius ipsis quasi suppositicia, ementita; hincq. fit, vt cũcta nomina incognita, dæmonibus adscribantur, quibus vulgus furtim, pro amuletis vtitur, atque etiam ante diluuium sibi somniant; quorum tamen nulla in sacra scriptura, nec mentio nec signi-

ſignificatio reperitur, vt ſunt Got, Giber, Gabir, Cadebru, ac ſexcenta alia, eoq; magis, quòd hæc, in manibus ſuperſtitionibus addictorum, raro non deprehendantur, quæ quidem eorundem dæmonum, fraude doloq. iam tum, inuenta, aiunt, cùm primum in neceſſitatibus diuinum nomen inuocari, cæptum eſt, שדי ſcilicet, quo Enoc primus omnium, in lege naturæ, cæleſte implorans auxiliū, vſus, ſcribitur, cui, vtpote tertio ab Adamo, plus etiam cæteris, gratiæ conceſſum eſt, ac etiam יהוה Moiſi diuinitus oſtenſum, quo eum Hebræi, tot miraculis clarū, celebrant, Deumq. factum Pharaonis, indubitanter, aſſeuerāt. Multa, ex ijs, a dæmonibus, occultis, excogitatis hominibus, mihi videndi poteſtas aliquando facta eſt, in annulis quibuſdam argenteis, Hiſpanorum velitum, quos ignari haud pauci quò tamen tutiores, ab aliquibus periculis redderentur, non ſine deuotione, gerebant, a me tandem rei ipſius tam impiæ, edocti, animo promptiſſimo omnes perfregerunt. Neque exiſtimandum hæc fortè nomina ex illa, qua dæmones, inter ſe propria vtuntur, lingua aliqua, deprompta, cùm nullo, vbi ſpiritus ſint, ſenſili inter ipſos indigent idiomate, quandoquidem cuncta intellectu, nō ſenſu, crebrò vt repetitum eſt, percipiūt, proprios ſcilicet, vt Angeli ſibi inuicem conceptus per propinquam, vel longam diſtantiam manifeſtando: at magis cenſendum, equidem exiſtimarim, barbaram aliquam inter ipſos in vſu eſſe opinatur, cùm peritiores, quorum ſententiæ & ego haud inuitus ſubſcri-

bo, antequam Aegyptiam, ſuſpicentur, vel ex eo, quòd dæmones, ea compellati, libentius pareant, præſertim cùm Aegyptij omnium primi, maximum cũ illis habuere ſemper commercium, eorũ cultum amplectentes. Ea itaque nomina, dum peculiari quadam emphaſi, ob id, quod incognita, in his ſuperſtitionibus, exprimerentur, in tantam admirationem, animos iam ante in id pronos, cõtinuò rapiebant, ut certam fidem, barbara cæcaq. gentilitas, his adhibere non addubitarit, atque ſi diuinitus uerè prolata eſſent, quibus libentius nonnullos ſuperſtitioſos adirent, præſertim ſi certas quaſdam barbaras antiquaſque figuras immiſcerent interlineatas, pentaculis, ſigilliſque, proprijs eorum inſtrumentis, ad quæ alliciuntur, non perinde, vt animalia ad cibos, ſed vt ſpiritus, ad occulta ſigna. neque ex ſigillis iſtis ſatis cõijcere poſſumus, dęmones aliquibus peculiaribus, inter ſe, vti literis, vt aliqui arbitrati ſunt, cuius quidem opinionis fuiſſe, quendam Theſeum Ambroſiũ, ex libello eius, de varijs alphabeti:, edito, videre eſt, in quo, Spiritum quendam, aliam atque diuerſam, ab omnibus, quæ haberi poſſunt, literarum peculiarem quandam configurationem, ſcripſiſſe aſſerit; cũ tamen vſu literarum, nullo indigeant, ſicuti nec aliquo ſenſu, in propria eorum operatione; tum, quod rerum, ſemel tantum perceptarum, nulla unquam eos capiat obliuio. Cuius quidem rei, non ita pridem factum fuiſſe periculum in Aemilia a mago quodam Felſinate, ac Mediolani ab altero tradũt, qui ſuauiſ-

ſima

ſima eorum muſica delectatus, nonnullis enim, quæ præ manibus tum erant, inſtrumentis, ſonuerant, mutuò de anima, amplius duabus horis, peracutè diſſeruere, cùmq. magum Auerrhois opinionibus addictum, perciperent, ſic & ipſi eiſdem inhærere, cœperunt, ut non modò dicti auctoris, nondum nobis repertos, libros, citauerint, ſed ſæpenumero, uel ipſiſſima auctoris uerba, ne dicã, sẽtẽtias, protulerint, hinc illi miſero accidit, ut, & ſuæ ipſius firmiter inſiſteret ſententiæ, & dæmones, uel in rebus naturalibus opinione potius quam re exiſtere: in quo utroque antea ceſpitans, decipiebatur ex eo ſine hæſitatione crederet: quod tamen minimè mirum uideri debet, dæmones altiori imperio, rarò, uel numquam falſa ob id, quod constricti ſunt, reſpondere conſuetos, tum coactos, hoc finxiſſe: nobis namque obeſſe ſemper quoquo poſſunt modo operam nauant. Cæterùm, ut ad id, unde digreſſa eſt, nostra reuertatur oratio, Dæmones, certas etiam ſcripſiſſe notas, comperti ſunt, non, quòd ijs ipſimet opus habeant tantopere, ſed eorũ, quibus, cum ipſis est commercium, potius cauſa; ſolemnes enim certas quaſdam literarum obligationes, ceu dominus à uaſallo ſuo fidelitatis perfidiæ potius nefandæ, iuramẽti præstiti, a ſuis illis, omniũ miſerrimis, mancipijs, extorquere ſolent, ad quã rẽ conficiendam, litteris uti interdum conſueuere. Per uarias quoque ſortes, alio longè, à malis, quã bonis uiris, uſurpatas, diuinos honores ſibi quærere ſtuduere, dũ ſcilicet in rebus nihili, aſpectibus cœli, in fu-

turis denotandis: plus iusto, maior virtus attribuitur; cùm eiusmodi superstitiosa Aegyptiaca, diei horarumq. obseruatio, vti impia, prohibita sit. Eadem prorsus moliti, introducendo hydromantiam, quam Numam Pompilium Romanorum regem, exercuisse, perhibent, vbi, varijs conspiciendas sese exhibēti bus spectris, imaginibusq. in pelui quadam, ad id cō secrata, sub aqua rapta, ac interdum instantia cognosceret. qua certè superstitione, vtpote a Græcis, unde omne eiusmodi genus, ad Romanos, promanauit, ex Dardani libris, Numa infectus, ex suo cum Aegeria Nympha colloquio, ea se hausisse, simulauit. Sic & per ipsam Pyromantiam, cuius Amphiaraus inuentor celebratur, qua varijs flammarum motibus, fulgure, lumine ac strepitu, extinctuque, futura inspiciē tibus, ostendebant. hæc & paucis ab hinc annis, diabolus superstitiosis, de futuris consulentibus Lithuanis Samogetisq. illusit; morbo enim aliquo laborantibus, si vmbra, corpore igni opposito, aduersa caderet, certam spem pristinæ recuperandæ valetudinis, sin contra, auersam scilicet, mortem protendere, persuasit. Ad eundem penè modum, & per Aeromantiam factum, quam etiamnū Mauri, diuersa prognostica inde captantes, vtūtur, ex varijs nempe, uentorum flatibus, aeris constitutione, stellarumq. scintillantium quasi forma. Sic & per Geomantiam, cui falso uim ab anima adscribūt, quasi verò, in hac superstitione in usum adhibitis figuris, mens excitata, sensibus, quibus vincitur, prorsus sopitis, nullo vnquam

quam negotio, quæ vellet, cōtingentia, aut a se ipsa, quodam spirituali emisso lumine, aut in se, supernè, influxu, ita reciperet; vt solis radios, perlucidus excipit aer, seu specula, sensibilium obiectorum imagines, cum tamen nemo, vnquam alicuius rei cognitionem assequi possit, nisi eius, quod ipse adinuenit, aut ex aliorum doctrina, percepit, neque a cæli motu id procedere, existimandum, cùm sæpe, quæ inquiruntur, a superiorum voluntate, dependeant, nec a Saturni intelligētia, astro vsa instrumento. siquidem, intelligentiæ, vnde astra, diuersa lumina, virtutem variam, cœliq. motum ac vim recipiunt, haud vnquàm cœlestes orbes, deserunt, cùm propriæ essentiæ ac voluntatis, vt diuinæ ope, quò cœlos moueant, apprimè indigeant. Nec etiam aliqui inferiorum Angelorum, suamet sponte, ad eas res accedunt, vtputa superstitiosas, diuinæq. probibitioni repugnantes, nec a Deo, id negotij ipsis datur, quorum opera, ad res lōgè excellentiores, sui nempe ministerium, piorumq. hominum, & corporum & animorum protectionem vtitur. nihil itaque reliquum est, quam omne id, non nisi a Dæmone profectum esse. Ipsemet enim audisse me memini, quendam insignem Geomantem frequētius fecisse periculum, qui prorsus, solenniq. cum protestatione, omni, si quod esset dæmonū occultum, abrenunciato instrumento, nihil quicquàm amplius veri ex hac superstitione, elicere potuit, cùm tamen antea aßiduè, illam exercens, haud dubium, rerum perspexerit euentum. Per plumbi, porrò, infusionem

ſimiles nugas ſuperſtitioſas, mundo obtruſerũt, dum a Saturno, cui hoc metallum aßignãt, ad dubia quæſita, reſponſa petunt ſuperſtitioſi, vbi plumbum feruẽdo, ueneficia prodere, ſibi perſuadent, pro eo, quod Saturnus, tum in metallum, cum & in dæmones habere dicunt, imperio, dominioque; quo etiam pacto, nonnullas, faſcinio nexas venationes, ſoluere, pollicentur, à quibus quidem hoc edoceri, maximè optarim, vndenam hæc tanta illorum proficiſcatur debilitas, quo minus prohibeant, ne plumbũ ab igne ferueat, cùm materia, in quantum mobilis, ad nutum etiam obediat, nulla prorſus vi reſiſtente. Vnde itaque hæc alio, quàm dæmonum arte, prouenire, dixerit? Idem fit quoq; per cociſmantiam, ac capnomantiam, quarum illi cribri agitati gyrũ, hæc fumi motum, conſiderat adde per coſmologiam, quandamque aliam ſcientiam, quam Arabes falsò, cùm magica ſit ſuperſtitio, Cabalã vocant, qua ex figuris nonnullis, ac Arabum literarum ordine, multa ac varia ſe præſcire, iactitant, per Theophaniam etiam, nec non per onomantiam, qua per numeri paris, impariſue exceſſu, Achilles, ſe Hectorem interempturum, cognouit, & per alias quaſcunq;: quas Hebræi מיל בה *nuncupant, vt per chyromantiam, ſub qua mira aſtutia hic noſter anguis antiquus latet, ac per Phyſiognomiàm, denique & per Aſtrologiam, harum omnium matrem, tum præſertim, cùm, quæ contingunt, ſedulò inquiruntur, hanc, inquam, quæ dæmonum technis corrupta eſt, quæ Aegyptios, Indoſque*

in idolatriam præcipites egit, nec ipsi Hebræi, veri tamen Dei cultus edocti, ab hac alieni fuere, quam tamen superstitiosam artem, Iosias rex pius ac iustus, extirpauit inde, dum sacra Soli, Lunæ, omnique cœlesti militiæ, è medio abstulit; non tamen eam hic intelligimus, quam Abraham Aegyptios docuit sacerdotes, qua cœlos, motu, iustaq. tempora decernere, ac sydera in hæc inferiora agere, ostendebatur; alio enim modo, quæ a uolũtatis imperio fiunt, quàm quæ cæli influxu, astrorum figura, manuum signis, facierum lineis, alituumq. tum cãtu, cùm uolatu, fiũt, rerum curiosa obseruatione, Deus disponit, ac regit, proinde, vbi ex his dictis desumptam prædictionem aliquam, euentus ita comprobauit, itidem, non nisi dæmonum opera factum, existimandum. Huic cõsequitur, & illa per somnia diuinatio, hæc posteaquam dominus in somnis apparere cępit, gentibus irrepsit, quæ quidem somnia, & si sæpenumero a naturalibus causis, cœlorum imaginibus, angelorumq. reuelatione, causentur, dæmones tamen nihilo secius, sese ijs immiscere solent: quod vel tùm maximè dant operam, cùm quasi inuitantur ab his, qui hæc ieiunijs, precibus, thymiamatum suffitu, sanctorum nõnullis orationibus, quibusdam herbis, frondibus, lapillis, ad uolataq. crebris circulis vertigine procurant: hæc tempora, dies, horæq. sedulò inspiciunt, quibus proprias & peculiares uirtutes ac noxas ueteres, cum Chaldæi, tum Aegyptij, adscribunt, accẽsis, certo numero candelis, quibus nostri religiosi, bene precati sunt,

ſunt, aut, quæ beatorum tetigere reliquias. huius generis multæ & aliæ ſuperſtitiones, & hodie a plerisque nomine Chriſtianis, re autem ipſa, Ethnicis longè deteriorib. clam obſeruantur, quod quidem relatu ſaltem, ne dicam factu, omnium eſt turpiſsimũ. quæ enim inſania ac cæca dementia, eos, qui nomen Chriſto dedere, tũ primum, cum ſacræ aquæ infuſione, Chriſtiana religione, conſecrarentur; eoſipſos tandem, turpiſſima defectione, cum hoſte Dei, & hominum, colludere? quæ enim Chriſto ſocietas cum Belial, ſic & quæ Chriſtianis, cuius nomine meritò gaudere volumus? Porrò, & ſuperioribus diris ſuperſtitionibus, à diabolis & Notariaca, adiungitur, qua multa de ſcientijs dictu incredibilia a cœlo, prodiri, ferunt, cùm potius caſu, dæmonumq. vt & cętera, illuſionibus, contingant, & ſi ea, antiquitas, a Mopſo, Hermete, Atlante, ac Apollonio Thyaneo, cuius nomini magicã uim ſubeſſe credidit, ſibi reuelari, ſomniauit. quã uanitatem Zoroaſtri, non ab re, igne pereunti, acceptam referunt, cui uel ex minima ſaltem parte, addicti, indigni certè ab omnibus bonis reputantur, qui ſolẽ, ut Thoes, oculis contemplentur, quos expergefactos, nihil ex tantopere exoptatis, uidiſſe, contigit, præterquàm, quòd ad priora peccata, maiorem inde cumulum acceſſiſſe, iramq. diuinam contra ſe magis concitaſſe (ſi non cæcutiant prorſus) videre poſſent, vtinam omnes tandem hoc veterno ſepulti, dormientes, aliquando expergiſcantur, ne tandem æternum, ipſis pereundum ſit. Cæterum & aliud

eſt

est genus, harum superstitionum, vbi nimirum dæmones, quos climata aiũt, palàm inuocãtur, quod tum potissimum peragitur, cùm allecti, uarijs superstitionib. ac suffumigijs humanoq. interdum sanguine accedũt, vt ab antiquis, recẽtioribusq. nostris, obseruatum est, idolatris. Hac dira Necromantia, vti Græcis dicitur; cadauerum erectione, olim fieri solita, Vlyßem, interempto Elpenore, ac Aeneam, Miseno, vtrumque classium in mari errabundarũ, ducem, vsum fuisse, fide digni scriptores testes sunt, vt & Simonem Magum, hæretici Menandri magistrũ, cùm Nicetam, puerum suum, suis ipse manibus, hisce nefandis dirisq. spiritibus quorũ resanda nomina Egyn paymon, Aymon ac oriens finguntur, Hecateq. immolaret. Hac eadem, & animas mortuorum euocari, olim creditum est, falsò tamen, cùm haud vlla, nisi quæ informant, corpora, propria uirtute (vt suo inferius dicetur loco) mouere queant, vtpote in hac scelerata arte, fiebat. Iidem dabant & operam, per Necyomantiam, ita Græcis appellatam, quam, purpureis floribus, herbis odore flagrantibus, uario succorum suffitu, ac diuersis canticis, alijsque rebus, quibus homines aptiores, ad dæmonum excipiendas actiones, reddi, putarunt, frequenter exercuere, vt eius rei, ex alijs multis, exemplum videre est de Zebacco, apud Indos. eo enim nomine, animas, cũ corporum, è quibus antea emigrarunt, similitudine, apparentes, nuncuparunt antiquiores, quò נפש Hebræi appellant, quod quidem reipsa cõtingere, anti-

quo-

quorum plerique rati ſunt, vt ex hiſtorijs Ethnicorum apparet, vbi Homerum, ab inferis, ab Appione Grammatico, quo nonnulla, quæ in ſuis ſcriptis reliquerat, dubia, explicaret, longo iam tempore, poſtquam erat uita functus, reuocatum, legimus; quid? quod & in ſacroſancta noſtra ſcriptura, eius rei exẽplum, reperire eſt, Pythoniſſa quadam, Saulis iuſſu, belli exitum præuidere ſatagentis, Samuelis Prophetæ, animam, in uitam reducente, quod quidem omnes ferè Hebræorum Mechubales, reipſa contigiſſe, aſſerũt, qui ante annum, animas, ob laborem matribus, nouem per mẽſes, exhibitum, nullo, niſi hoc poetarum circulo completo loco, miſeras reputari, affirmant. Cuius ſententiæ, & hodie quidam uidentur eſſe, qui ab amicis, animam exhalantibus, dexteram porrigi petunt, quo, ſcilicet poſt diſceſſum animarum eorum conſpectum expoſcere uolunt, ſub quarum tamen ſpecie potius hi ſpiritus, homines deludentes, ſeſe conſpiciendos, exhibent. A quorum quidem, animi ſententia non pauci claſſici diſcrepant recentiores Theologi, aſſerentes, animas nullo umquàm pacto, educi poſſe; cùm, quòd animæ, his corporeis exutæ exuuijs, quæ in mundo accidunt, per ſe perſpicere minimè queant, niſi in Dei, cùm fiunt, id uideant eſſentia, aut antequam, eiuſdem certè reuelatione id habeant; tùm etiam inquiunt Sancti Dei famuli, Samuelis, piè iam defuncti anima, nullo, ne uel minimo quoque modo, dæmonum poteſtati ſubiacebat, ſed potius in ſinu Abrahę, exoptatiſſima, tum

om-

omnibus pijs, fruebatur quiete. Nec ad rem facere, aiunt, quòd ipſa ſacræ paginæ litera, Samuelem reſuſcitatum dicat; cùm non ſit infrequens, ipſo ſignato, pro ſigno, ſcriptura uti; quodque dæmonum potius fuerit præſtigiatrix illuſio, ubi haud res ipſa ut apparet exiſtit at aſpicientum oculi ligamur uel ex ibi ſubſequentibus, colligere eſt, quòd animæ, nullo, niſi quatenus informant corpora, (ſupradicto etiam modo) motu, moueant, nec ſemel a corpore diſsolutæ, ut iterum illi coniungantur, ulla arte præſtari queat, adde nec ui aliqua, cùm hoc ſolius diuinæ ſit poteſtatis, ergo nec reuocare illas poſſibile eſt, nec ut proprio cadaueri conglutinentur, nec etiam phantaſtico, uero ementito, nec hoc ipſis dæmonibus, cùm in eorum poteſtate non ſint, niſi quatenus duntaxat affligantur, datur diuinæ iuſtitiæ, pœnis, non culpæ quidem commiſſæ, (miſericordia mediante,) condignis, ſed potius congruis, ut Theologi dicere conſueuerunt, caſtigantibus. Nec dæmones animas, quaſi, ſecundum quietem, rerum imagines, repreſentare poſſunt, ne uel ex his, quæ proprijs maculis expiantur, nulla nempe in eos facultate, ipſis uictricibus exiſtentibus, dæmonibus relicta, & ſi non prorſus alienum uideatur, eis in purgatorio uarijs cachinnis, ac ſarcaſmis illudi, cùm ab igne ſolum, eò quod cum charitate emigrando. ut diuinæ iuſtitiæ inſtrumento, patiantur, hi ſce ſuperſtitibus adhuc, ut nonnullis antiquorū Theologorum placuit, corporeis affectibus, ſecūdum quos pati poſſint, nec ex illis, quæ ſenſus nihil, ſed damni

tantùm

tantùm pœnas dant; in quas haud quicquam ipsis iuris est, sicut nec in eas, quæ, prorsus, ob sua commissa delicta, tartaris, mancipatæ sunt, quarum tantummodo tortores, executoresq. meri, diuinæ iustitiæ, existunt, quo ad finem mundi vsque. Si enim, vt illis placeret, animas hinc, inde, & educere, & reducere, integrum esset, minimè tum iustitiæ diuinæ satis fieret, locis destinatis cuilibet, ad illorum libitum, mutandis; & si, diuino permissu, & dispensatione quasi, quo viuentes adhuc, de earum immortalitate statuque, edoceantur, inq. fide confirmentur, nobis aliquando adesse posse, Iustinus Martyr Philosophus, ac Theologus haud postremæ notæ nihil cespitat, innixus forsan Ecclesiastis authoritati, vbi de Samuele legitur, Obdormiuit in domino, & notũ fecit Regi finem vitæ suæ: quod etiam patet in vita S. Martini, per latronis vmbram. Adsunt præterea, hi nefarij Spiritus hominibus, apertè & palàm, ministerio quarundam, non ex arte, sed veneficijs, effictarum imaginum, in aliquorum exitium ac interitum, adducti, ad explendũ veneficorum desiderium. quid his addant etiam insuper, hæ pestes hominum, alio loco, innuimus. Per alia quoque veneficia atque philtra, vt inferius clarius elucescet, attracti, præstò sunt, mira, Dei permissu, efficientes. horum etiam fraude ac dolo, plerique antiquorum Sacerdotes, ac humana sapiẽtia donati, impulsi sunt, vt & suarum animarũ salutem, Theurgia indagare satagerent (hoc nomine enim alia quædam ars præstigiatrix, vocabatur)

cuius

cuius ope, falſam, animis expiationẽ, ſacrificijs, quibuſdam ac conſecrationibus, quas Teletas, nuncupabant, ſibi pollicebantur, infelix certè inuentũ, ac miſeranda horum infelicißimorum conditio, vt ex quo fonte, Ilias malorum, mors denique temporalis & æterna, in mundum profluxit, inde ſe ſuam ſalutem haurire, crederent. Iidem dæmones authores quoque fuere, vt Hecate, vel oraculis, quibus vtplurimùm religionem ſimulabat, artem magicam doceret; non eam, quæ in naturæ arcanorum indagatione occupatur, qua actiua, paßiuis applicando, mirum in modum, ſecretiores ſapientes, mundum, maritant, vt ſæpenumerò, licet ſtupenda, vera nihilominus præſtent: verùm mathematicam falſam, ita noxiam & periculoſam, vt eius exercitium palàm vbique locorum, omnibus temporibus, prohibitum fuerit tam apud veteres, quàm recentiores etiam; quo factum, vt a ſua patria expulſæ ſint Adelrunæ magæ, ad quas Hunni ſuam referunt originem, ac Dardani libri, atque etiam, qui Numæ Pompilio aſcriberentur ſenatuſconſulto, quippe, qui hanc vanã ſuperſtitioſamque artem continerent, flammis merito conſumpti ſint. Nero quoque initio in exquirendis magicis ijs artibus, paulo curioſior, quòd nullum poſtea certum ſignum argumentumq. perſpexiſset, eas ſuſtulit. Plinius enim author eſt, ætate ſua, principem hunc vanas, falſißimaſq. comperiſſe magicas artes. Hinc etiam fit, vt & Hebræi ac Maumethæ, vltimo ſupplicio, ijs vtentes, afficiant. Aegyptij autem, vt

ſemper

ſemper ab initio uſque omnibus cæteris gentibus, his ſuperſtitionibus addicti peculiares Angelos, ad eorum theurgicas operationes, accedere, ſibi, ut multa alia uaniſſima, perſuaſere, diabolos uerius, credere eos, par fuerat, cùm ſancti Angeli, gratia iam confirmati, cane peius & angue (quod dicitur) odio proſequantur. quæ diuinæ uoluntati non dico, in his grauiſsimis, ſed uel minimis etiam contraria, uident, immò potius rigidiſſimi, & ad unguem, diuina præcepta, ut obſeruentur, ſedulò dant operam. Quo autem arctiori uinculo, his uanitatibus irretitos, paulatim ſibi obſtrictos reddant, eorum conſpectui prænitenti fulgore ſeſe obijciunt, mira ſanè, minimè tamen fide carens illuſio. mille enim artifex, quod hac non ſucceſſit, alia aggreditur uia, atque ubi lupina pellis (ut ille ait) non ſufficit, aſſuit vulpinam, & ſic clàm perficit, quod palàm non potuit, in Angelum lucis etiam ſeſe transformans. hinc non ſine cauſa, Caballiſtæ, eaſdem eſſe literas, Dei ac dæmonis nominis aſſerunt. his itaque artibus, gentium doctis, uti Abari Hyperboreo, Empedocli Agrigentino, Pythagoræ Samio qui ab alijs Thuſcus habitus eſt, Apollonio Thyaneo, & alijs pleriſque Platonicis, impoſuere, Porphyrio Tyrio, & Iamblico Aegyptio, dum natura quadam, quod ætherei hanc eis ineßſe enitentem qualitatem imaginati ſunt. Qui ſcilicet philoſophi, ſuæ ſapientiæ confiſi ac innixi, & ſibi, & alijs, quò minus ad ueram ſapientiam peruenirent, impedimento maximo fuere. Moliti ſunt & quæpiam

alia,

alia, hi spiritus impuri, per Goetiam ac Pharmaciã, artem, non minus, corporibus, quàm animabus hominum noxiam & periculosam. hac enim, amatorijs quibusdam poculis ac ueneficijs usæ lamiæ, dici uix potest, quæ dira execrandaq. mala, perpetrent, extremam hominibus perniciem accersentes: dum ijs, turpissimi amoris faces, quasi accendunt, uti in Amone & Antiocho, quorum alter sororis, alter uerò nouercæ, nefanda libidine flagrauit, alijs, alio modo, illicitæ Veneris auctores, fuere: inuiti, ad hæc auxilia sua, se conferre, simulauerunt; neque id mirum, cùm sæpius per insidias & clam, quàm aperto quasi Martè, & palàm, homines aggredi, consueuerint. Inuentũ hoc, falsò Salomoni adscribitur, cùm tamen, multo tempore ante eum, ab Aegyptijs & Chaldæis repertũ sit, quibusdam sacrificijs, proprium genium, a sua quisque genesi, quò malum euitarent, felicitatemq. consectarentur, tentando. eò tandem, miseri, deuenere dementiæ, ut nonnullis barbaræ lingue, uerbis mussitatis, certisq. characteribus effictis, hos nequam Spiritus constringi, adigique, sibi persuaderent; atque utinam in hac summa luce, quidem profligatißimi hominum, sua sponte, hisce diabolicis tenebris, uel hodie, sese non inuoluerent: neq; aliquem ex multis eius modi scelestissimis Necromanticis reperias, qui non crudeli, uiolentaque morte, potius, quàm placida, rebus humanis eximatur, in summam desperationem antea adactus. ex quo liquet, dæmones, ijs rebus, constringi inuitos, minimè posse; eoque

magis,cùm nec cælitus,uis aliqua(ut quibuſdam ui-
detur) contra eos ullam in pœnam conceſſa ſit, id, ſi
aliter ſe haberet, illud inconueniens conſequeretur,
quòd has ſuperſtitiones exercentes, nihil peccarent,
quod omnino falſum eſt,ac quo maiorem fidem face
rent ſuis facinoribus, ſyderum obſeruatione, ſibi ad
hanc,opus eſſe,uulgò perſuaſere, maxima cum aſtu
tia,cũ nihil cęlo eo quòd ſpiritus, ſubſint,ex quo fit,
ut,etſi, uocati, non ſemper præſto ſint,aſtris id mini-
mè ſit adſcribendũ,perinde nec,ſi quandoque mæro-
re, quandoque uerò, afficiantur lætitia, ut nonnulli
opinati ſunt;non tamen negauerim, quoſdam eorum
effectus, ſic planetarum radijs ſubiectos eſſe, ut ni-
hil, niſi prius, propria ſibi, ſtella inſpecta, perficere
aut conſequi poſſint,alios uero ſic ſubijci,ut non præ-
miſſa aliqua,ſyderis inſpectione,ſua exequantur ma
gis tamen ex uoto ſuccedit,ſub aſtro, peractum: aut
fieri poteſt, quod Angelorum excubijs ſæpenumero,
quò minus,ſua perpetrent facinora, arceantur; aut
certè ex compoſito quaſi hoc ſimulant,quò aſtris,di-
uinum honorem,apud homines, concilient, aut rur-
ſus ipſis cæleſtibus corporibus,infamiæ quãdam no-
tam,inurant. Vt plurimùm enim,maius malum,&
eorum clandeſtinis, quam manifeſtis operationibus,
metuendum. Verbis, præterea, hoc, ſuperſtitioni-
bus eiuſmodi,addictum genus hominum,utitur,pror
ſus ignotis & raris,quæ tamen nullam,nec ex ſe nec
ab ipſo cælo,uim,habere poſſunt,ut hi ſibi ſomniant,
dæmones conſtringendi,cùm haud coacti ullorũ uer-

borum uirtute; at magis ex occulto cùm hominibus inito pacto fœdereque, uel etiam aperto, obediant; non tamen in dubium uocauerim, hebraica quædam nomina, non exiguam, in his spiritibus, cùm allicien dis, tum profligandis, uim habere, modo tamen recto ac ritè prolata. Id olfaciens Orpheus, non sine causa, nomina barbara, non esse mutanda, uoluit, non quòd, quò, & inquantum sunt uocabula, hanc uirtutem (ut ipse arbitrabatur) à natura quasi infusam, adepta sint; cùm illa, neque sonum efficiendo, nec aerem etiam tāgendo, ne in corpus quidem ullo modo, tantum abest, ut in Spiritus, imperium aliquod habeant. cæterùm si quid, hoc inde accepisse putandū, cum ab Adamo, in statu innocentiæ adhuc persistente, longè omnium, tum sapientissimo, singulis rebus sua ex natura ipsa hausta, imposita fuere nomina. in cœlestia enim terrestriaq. illi tum quodammodo erat imperium. Ex quo fit, ut etiam angeli, sensibili utentes uoce, loquantur Hebraica, cuiuscunque gentis sint, quibus cum sermones conferunt, modo eas percipiant, haud dubium quin peculiari diuino arcano factum sit, ideo, quod hac, primæ integritatis status, quasi adumbretur, ex eaque lingua eluceat, quodque primis parentibus, ab initio statim (non ut reliquæ postmodum ex peccato consecutæ, in pœnam culpæ) data est. Aut etiam quod dæmones maiorem laudem, ex his barbaris uocabulis, Deiq. contemptum summum, quærant, cùm hanc linguam, utpote propriam, & peculiarem, suis cultibus, consecrarit, de-

ſtinaueritq. omnipotens, cuius etiam, uſum, nouiſſimis diebus, ubique locorum & gentium, quaſi poſtliminio reductum, communem fere omnibus, cum erit unus paſtor, & unum ouile, nonnulli perhibent, eamque in cæleſti patria, omnibus uernaculam fore, alijs tamen non deficientibus, non abs re, haud pauci, Hebræorum Thalmudiſtæ, aſſeuerant, & quidem iure optimo eius conſiderata origine, quam non ex peccato, inſtar reliquarum, ſed ex ipſa integritatis conditione, trahit, Chaldæis & Phrygijs falsò, ipſa, tanquàm ſua gloriantibus. Præterea, neque exiſtimandum, uti fert opinio Necromantiorum, ob Characteres illos, quibus utuntur, dæmones accedere, ut aſtutè ſe ijs cogi, ſimulant, excitando, in acceſſu, quaſi conſtricti, horribiles terrores, tempeſtateſq. maximas, cùm potius ſua ſponte, deceptum ueniant, immò per omnes decipiendi occaſiones, ſolicito ſtudio uenentur, nihil magis in uotis optatiſq. habẽtes, quid enim homines, utiliſſima ſua mancipia, tantũ trepidarent, uti præ ſe ferunt? cum horum poteſtas, ipſorum diabolorum, longè ſit inferior, ut ne comparari illi poſſit, uel ipſo Apoſtolo teſte, dicente; nobis non eſſe bellum, aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principes & poteſtates, rectoreſq. tenebrarum mundi huius. Minimè itaque adeundo tam arcte conſtringuntur, aut loco alligantur, ut inde recedendi omnis facultas, eis erepta ſimul uideatur. ſæpe enim receſſiſſe inde, conſpecti ſunt, licet ex pacto, è ueſtigio reuertantur. neque a quibuslibet etiam uocati

cati

cati ut versipellis sunt astutiæ, accedendo obediunt, & si superstitionis nihil omissum sit, in obseruandis consuetis horis. fortè, quòd ab angelis impediantur, aut, suis tanquàm principum fide dignorum, promissis, fidem certam minimè haberi, intelligant. Dolendum profectò, lachrymisq. deplorandum, non exiguam hominum partem, huic diro diabolico iugo, sponte sua colla subdere, quò solummodo nonnullis optatis potiantur, friuolis uotis nihil pensi habentes, id, quod ab ipsa ueritate, de huiusmodi permutatione, dictum est, cunctas nempe totius mundi, & diuitias & delitias, nihil prodesse, quæ vnius animæ iactura, vel permutantur, uel comparantur. Nec tam, ex Saturni, vel alio infausto aliquo affecti, ac irradiati sydere, vt nonnulli somniant, aut planeta cadente, impulsi, id agunt; quàm potius sua peruersa mente & iudicio, ipsis talpis cæciores, volentes se se in talia extricabilia diabolica retia, præcipites dant. Falsò itaque a talibus creditur & hoc, ijs signis magicis, seu herbis, seu gemmis, a cœlo, aut arte, vti Zoroastres ac Zabulus effinxere, aliquā uim peculiarem subeße, aut si qua inest, ex pactis, diabolica subdola fraude, supposititia est, suo inferius dicenda loco, de imaginibus. hic nobis sufficiat, hanc, ijs uirtutem à natura datam minimè esse, quo dcorporea ipsa trahant incorporea, potestate longè lateque superiora. multo minus ex aliqua obediendi facultate, quam Deus rebus iniunxit, ne amicitiæ alicuius ineundæ cum ijs, ansam præbuisse videatur, cum è

contra nobis illius cōmercio, ſeuerè, interdictum ſit ab Apoſtolo, dum, ut nobis, ab omni dæmoniorum ſocietate caueamus, præcipit. Quod uerò uocati, & quaſi ad imperandum adſint, ſuperiorum poteſtate & imperio, quorum nomina, furtim, ſub illis characteribus, ſigilliſq. continentur, euenit, non, uti bruta cibos, ſequentia, ſicut antea etiam monuimus, uerùm uti ſpiritus, ad ſuas teſſeras, & occulta inſtrumenta ueniunt. His ſuperioribus, cæteri dæmones ſeſe ſubiecere, libenter; eorum uitijs adhærendo; ex quo & inuiti nunc cogi poſſunt, poteſtateq. caſtigantur: ſi quando in diuerſas partes, diſcedere tentant, omnibus tamen in nocendo par animus, & mens concors, non tam ab eſſentiæ aliqua nobilitate, quàm peruerſiſſima malitia profectum, qua deploratis ſuis mancipijs, conſpiciendos ſeſe exhibent, etiam pro ſuo libitu id facientes, in annulis, ſigillis, ac tabellis, ſeruire eis in hoc, ſimulantes. Nec tamen cuiquàm mirum uideri debet, quòd in hac dæmones cogendi, ratione, aſſiduè Angelorum nomina proferantur, cùm & diuinis appellationibus, ac ſanctorum orationibus, in ijs turpiter abutantur, uti non ignotum eſt, quibuſdam Mechubalibus, aſſerentibus, dæmones ab his tantùm Dei nominibus longius abeſſe, quibus, tronorum, dominationum ac Seraphim, adiecta conueniunt, quoniam ijs ſolummodo Dei charitas, miſericordia, pietas, ſalus, libertas, ac inhabitatio, innuitur: ab his autem, quibus Dei iuſtitia ac poteſtas exprimitur, haud ſemper abeſſe,

inquiunt,

inquiunt, cùm ſæpenumero ſub bonorum prætextu, praui ac maligni lateant angeli. utrorumque enim Deus, nos puniendo, miniſterio utitur, cùm omnes ſint adminiſtratorij ſpiritus, licet ſæpius ſuos fideles, peccantes, per bonos caſtiget angelos, ut Romanos punitos tradunt, Diuo Gregorio Pontifice. ira enim diuina, mirum in modum in almam urbem, tunc accenſa, angelus, ſtrictum manibus tenens gladium apparuit; ex quo moles Adriani, commutato nomine, Caſtrum angeli, appellari cæpit. Diuum quoq; Hieronymum, quod plus iuſto, Ciceroni deditus eßet, ab angelo, correptum produnt. quod & Diuo Antonio contigiſſe, uolunt. In infideles autem ſuam exercens iuſtitiam, & obſtinato animo delinquentes, malis angelis executionem committit, ut in pœna pertinaciſſimi Pharaonis, impijq. Herodis, apparet. Cæterùm, & in eo dæmones, dirum ſuum uirus euomuere, diuerſis rebus, quo alliciantur, ueneficis oſtenſis, Deo illudentes, quem per circulum Aegyptij, ſignificabant, hominibuſq. perſuaſis, ingreſſos circulum, ac pentagona, furtim Dei nomina, ſecundum ipſos, continentia, tutos prorſus ab eorum uiolentia, reddi. nonnulli hanc ab Aegyptijs ac Hebræis edocti blaſphemiam, qui uel effetis eorum mulieribus, ut a לוליה ſic inquiunt, dæmonem, partui noxam inferentem ita uocãtes, ſecuriores eſſent, ſuis infantibus timendo, ter circulum, in eorum cubiculis, rhamno, cum nonnullis Hebraicis characteribus, ſignãt, quibus diuina nomina, ſignificari uolunt. diuerſis enim

Deus nũcupatur nominibus, vti varij, sint effectus, quos sibi succedere, optant. Est & aliud dæmonum superstitiosum inuentũ, apud vulgi nostri fęmellas in vsu, quò, fatis, (sic enim hos spiritus vocant) mensas, varijs dapibus instruunt, ut infantes eorum, felici donentur auspicio, domosq. ab immunditiis uerrunt, expurgantque. Verùm, nunc & ad alia quædam digrediendo, referre non alienum erit, plura ēt ab iis, in hac superstitiosa arte, qua se cogi simulant, committi mala, apertè quidem. hinc, non sine causa, Salmaticense antrum occlusum fuisse, aiunt, Nursinum lacum, custoditum, Visingaium quoque specus, quo se hoc genus hominum clam recipere, solebat, ob structum. Nec tamen hi nequam Spiritus in omne malum, vt quibusdam placuit, bona, qua sunt natura, ac substantia intelligenti, feruntur, cùm ordinati fuerint saltem ad vniuersi bonum, quod suæ voluntatis, tanquàm obiectum, non possunt non velle, licet nihil mali, neque hic, neque in cœlo commissum, cuius ipsi, aut causa, aut occasio, non extiterint, cùm ipsis auctoribus factum, vt lapsus Adæ, totius generis humani ruinam secum traheret, minimè tamen consequitur nos nulla delicta nisi ipsis instigantibus, nostra sponte committere. Quo autem acerbius contra hos concipiamus odium, eosque magis, quam præstantissimum venenũ fugere discamus, horrẽda prorsus ac truculenti forma, sese nobis ostendi, Deus, singulari consilio permittit, vt, vel ex isto horribili conspectu, de altera vita, talique, qualis aspectus, ani-

mo

mo contra nos, edoceamur. quare variis abominabilibus laruis, sæpenumero se nobis obiiciunt, & varia in miracula rerum, infernales Vertumni, se vertunt, vel in momento, vbi visum fuerit, cum propriis formis destituantur, cuius contrarium tamen Platonem sectantes, asserunt, hos spiritus nempe, corpori, corruptionis tamen experti obnoxios, nec crasso veluti nos obductos, at incorruptibili, maximeq. tenui, quò & animas circumdatas, perperam, imaginati sunt, a quibus nõ immeritò, omnes ferè Latini Theologi, præsertim Scolastici, discrepant, negantes, hos Spiritus, cùm omni careant materia, corporibus, natura vnitos. Si enim, inquiunt, vlli corpori iuncti forent, quonam pacto, multis ante sæculis, quàm corporea natura creati eßent, præsertim si cum Græcis conueniũt; cũ corpora sine loco esse non possunt. Ex quo eos nullo prorsus corpore, tegi, euincitur. Nec obstat, quod forsan obiici posset, post perpetratũ primũ ab ipsis tale, facinus, & a mundo iam cõdito, corpore donatos fuisse, quò acerbiores cruciatus experirentur; hoc tamen ipso, euitare Scyllam studentes, in Charybdim incidunt. Si enim, vt motores tantùm, corporibus inhærerent, & propterea, vt & nos, cùm hæc pœnæ loco acceperint, quasi ab ergastulo, pati, dixerint: ipsa Euangelij veritas, eos reprimet, quæ septem dæmones a Maria Magdalena, eiectas fuisse, clarè asserit, ac dæmonium ab obsesso, expulsum, cui nomen erat legio. quòd si alicui corpori, indissolubili nexu, astricti essent, quo pacto, unus ho-

mo,

mo, tantùm eorum caperet numerum? Reſtat igitur, vt dæmones nullo prorſus, neque ſplendido nec ſubtili corpore indutos, dicamus. cui & Diuus Augustinus, in loco, de Angelis, conſentire uidetur, multò minus obſcuro aliquo aut craſſo. Neque & id obieciſſe, refert, dæmonum corpora, pro eorum libitu, conſtringi ac dilatari: nam ſi & foret, locum aliquē ob quantitatem, quæ neceßario materiam, velut umbra corpus, comitatur, ut occuparent, oporteret. non enim posſibile, quantumuis reſtricti corporis, ut ab uno humano corpore caperentur, eorum legio. haud quoque & id in contrarium, adduxiſſe, releuat, quod dicitur, dæmones, non niſi concauis anulis, ob corpora ſua, vinciri poſſe, & quod Thalmudiſtæ, etiam eos eſſe corporeos, affirmant, quodque quidam eorum Rabinus, plures dæmones, ab vno nodo, cuiuſdā veſtis appenſos viderit, cùm id, quo amplius deciperēt, fieri imaginatione tenus, potuerit. nec quod antiqui retulere Thuſci, hos aliorum ardentes imperio cinerem reliquiſſe: illuſio namque eſſe potuit. mirum enim in modum in oſtendendis varijs imaginibus præualent, quas ſæpenumero, ſecūdū quietem oſtendunt. vbi diuerſis præſtigijs, volubilitate formarum, actionumq. velocitate ludunt. Neque impedimento eſt, quod aliqui finxere, dæmonum corpora, vt nec beatorū poſt vniuerſalem reſurrectionem, ſi ita velint, loca occupatura: hoc ſi ſic eſſet, non ab aliquibus internis, naturæ principijs, prouenirent, at à ſtatu gloriæ, in quo dæmones, nullo vmquam tempore,

fue-

fuere, nec erunt. Reliquum itaque est, ut, dum hi perfidi spiritus, oculorum conspectui sese obijciunt, aliunde corpora sibi assumant, quibus tamen minimè, ut materiæ forma, uniuntur, nec, ut motor tantùm mobili: uerum, ut repræsentent, quibuscum per aorasiam aßumptis, sæpius noctu, quàm interdiu, ut perterrefaciant, uideri solent; ex quibus corporibus nihil est, quod sensu percipi potest, uel lapidum, uel uegetabilium, brutorumue, cuius imagines assumpsisse, uisum non sit; quàmuis in nouo testamento, non reperiatur, integra hominum, uel exterius simulachra accepisse, non quòd suis uiribus hoc nequirēt, sed quòd ab Angelis prohibeantur, quod uerisimiliter, ob incarnati uerbi reuerentiam, cuius intuitu, & Angeli sese adorari non patiuntur, ut de illo in Apocalypsi, factum legimus, licet diuersum ab hoc, in ueteri, appareat, etiam in Abraham, tres angelos, uidente, & miro personarum arcano, triadem, scilicet, sub naturæ unitate, diuini luminis radio, agnoscente, unum adorando, eique genua flectendo: aut certe, quod non permittitur, ut interna eorum fraus, ac condicio brutorum, uel ex hac extrinseca, quam capessunt, forma turpiori, apertius iam ostendatur. Quapropter, cùm sese sub specie humana, ostentant, Angelorum id æmulatione, faciunt, hac apparentium, quo filium Dei, incarnandū, præseferrent, ac se nobiscum socios futuros ostenderent, frequentius caprinos ac anserinos pedes, affingūt, quos longiori habitu aereo sibi assumpto, celare consueuerunt,

runt, veluti vadum in flumine disquirenti, apparuisse cuidam ostendit suis in Genialibus Alexander monacho frequentius etiam, vt Centauri, Fauni, ac Satyri, in nemoribus, siluis, locisq. desertis, uisi sũt; qua figura, Diuo Antonio, in superiori Aegypto, Paulum primum heremitam, visenti, dæmonem, viro sanctitate vitæ & doctrina apprimè claro, apparuisse, ferunt. (cuius literæ ab Aegyptijs, in eorum sacrificijs, uti a nobis Apostolorum epistolæ leguntur,) à quo instanter, quisnam eßet, abiuratus, (occurrentem enim dæmonem, abiurari, at non rogari licet,) duntaxat, instar fallacis serpentis, locutus fertur. Sum vnus ait, quos delusa gentilitas, pro dijs adorauit. ac sub Nympharum quoque, tres Machabeo, Manchuco, atque Duchano, viris in Scotia, admodum illustribus, quibus salutatis, ea, quæ postea veritas euentus, comprobauit, admodum iucunda, vaticinatos, asserit Boetius, haud vulgaris, apud Scotos historicus. Brutorum quoque animantium similitudinem retulisse dæmones, inuentum est, vel iam inde, ex vetustißimo tempore, sed non antea, quam dominus his sese symbolicis & exterioribus signis ostẽdit, iam sub ariete, Baccho, in arenosis Lybiæ heremis erranti, aquam sitibunde iudicando, ac sub quarundam auium, Diomedeis in insulis, omnibus, qui ibi appellerent, Græcis, sic & sub coruorum apparuere Alexandro, volatu, Iouis Hammonis templum, ab ipso tantopere exoptato, ostendentes, sub nigris etiam alitibus, cuiusdam animam ad infe-

ros ducentibus, ut & sub hominis nigerrimi forma cuidam Hispano, eum ob dentium, quo laborabat, dolorem, frequenter inuocanti: quasi ita alteri equiti, cuius nomini parco, dum nullum uerbum facere, quo eum infelix haud nominaret, sic etiam, at uultu prorsus deturpatus, beato Eadimundo, dum Aberdonium pergeret, nec multis ab hinc annis, hirci specie, apud quosdam Cantabros, quos furtim ad adorandum Sathanam sollicitauerat. Multorum præterea, & aliorum animalium, ementiti sunt formas, sæpius tamen, ferocium, quod non, nisi Dei singulari, quo nos prosequitur, amore, fit, quo nos, per huiusmodi horribiliores, uisui nostro, obiectas imagines, de eorum qualitate, nos cõmonefaciat, licet interiorem ipsorum malitiam, nocendiq. nobis studium, mille modis, atrociorem, si oculis ita cerni posset, fore, tam est certum, quam quod certißimum. Non tamen semper ex æquo, quàmuis humana specie, apparentes, perfectæ ætatis uidentur, sed nunc ut adolescentes, nunc, uti senes, iam puerili aspectu, uario plane ac dissimili, uti, hac uel illa, maiorem fallendi occasiònem se captare poße, intelligunt. qua dissimilitudine etiam utuntur utplurimum, non singuli, sed plures simul, apparentes, disparem, & unam magis altera inter ipsos nobiliorem conditionem, eo innuẽtes. Præseferuntq. interdum, sese mortem oppetere, quo salutem uti nos sperare ostendendo facilius nobis imponant, ut nonnullis Philosophis hæreticis ac Mahumethis imposuere; nec eiusmodi imagines,

propria, qua sunt, natura, assumunt, vt nũc fœminæ, nunc mares uideantur, alioqui quæ his spiritibus cõmunio cum belluis, auibus, piscibus, atque adeo plantis, saxisque, quorum specie sæpe apparuere? nulla profecto. vnde ergo hoc? pro ut fert occasio; & si nõ negauerim, frequenter, pro earum substantiæ gradu, accidentibus distinctas uarijs sumpsisse, vt cum terrestres suboscurã, aquei, perspicuam, clariorem uero, aerei, assumunt, diuerso tamen modo omnes, pro regionum, quas inhabitant, diuersis interuallis. vt si ætherei sydereo amicti fulgore, magnaq. cum maiestate quasi, & ueneranda magis quam cæteri, facie apparẽt, quem quidem luminis fulgorem, non a stellis ut quibusdam uisum est, cum cœlum nihil habeat, quod abscindi poßit, nec ab igne, qui adureret, accipiunt, cum nihil sit eis potestatis factum in elementorum proprietates, sed Deo soli reseruatum perinde ut in ardenti camino, cui subiectos pueros, ne comburerentur, mandauit, uidere est: At vero a propria psorum naturæ, cum his Elementis analogia, & conormitate, qua, uel per ipsam imaginem, uti per ocuos, anima ita obscurius, clariusve, horum relucet essentia. Cæterùm, qui crebrò, ut angeli lucis, quò facilius imponant, uel extrinsecus saltem, quod non sunt, uideri cupiunt, haud ita diu, nec frequentius, sic apparendo, copiam sui faciunt, quasi ob naturæ suæ præstantiam, mortalium dedignentur consuetudinem. horum duos apparuisse cuidam, memoriæ produnt, Plinij liberto, non illiterato, dum sibi abrasis,

uti

uti somniarat, capillis, ut duo iuuenes, albis induti ueſtibus, eueſtigio, per oſtium, exire uiſi ſunt, ſic & Rathbodo Friſiorum regi alium, auream domum, uarijs gemmis ac unionibus refertam, tabelliſq́; & auro fulgentem, oſtendendo, ac nonnullis etiam Mahumethis, ſub quorundam, quos ſibi fingunt, ſanctorum uelamine, in neceſſitatibus inuocati. Quas tamen ſubeunt imagines, nec ex humo, nec ex aqua eſſe, Theologi omnes aſſerunt, non, quod a noſtris oculis euaneſcendo has effigies relinquere, pro arbitrio, nequirent, ſine manifeſto fuci facti indicio, quaſi hi ſpiritus, pro ea, qua pollent, facultate, illarum ſimulachra, ne amplius compareant, ſubito, non poſſint, diſſipare, cùm id uel cogitare, tantum abeſt, dicere ac referre, mores quorũdam, res ſit friuola ac inanis, cùm materia hac in re, ipſorum imperium non detrectet, ſed potius pareas: ſed quod per hæc duo, uti ſimplicia ſunt elementa, ubi non coaleſcant, nec ipſi, contra ipſorum proprietates, præualeant, perſiſtere nequeunt. Quas corporum imagines, eadem facilitate, qua coalita, condenſant, euaneſcendo rarificant ac disſipant; neque etiam omnia ipſamet elementa, uel quò mobilia; at partim ſæpius iam dicto modo, ne naturæ deſtruatur ordo, obtemperant. ex quo fit, vt cuncti effectus, profecti a magis, vel veneficis, tantummodo, per loca Angelorum, Deiq. permiſſu, fiant. Verùm, vt in inſtituto noſtro pergamus: Dæmones, hæc, cùm volunt, accipiunt, corpora propria, ipſorum applicatione, minimè

nimè uerò ex aere hoc subtili ac tenui, qui colore ac figura pingi, nullo pacto potest, nec ex craßiori tantum, uti nonnullis persuasum est, uerum ut volunt plures alij cum Scoto, perspicue illorum talem opinionem impugnantes, & mixtis mixtione tamen imperfecta, actiua scilicet, paßiuis, sub proprio cœli aspectu supponendo, uniendoq; quod etiam certum, uerumq; esse, uel ipsi nequam spiritus, domonstrant, ex sulphure ac tetro illo, quem euanescendo, post se relinquunt, odore, uti sæpenumero à multis expertum est, mihiq; ipsi, hæc scribenti, in somno, huius rei facere periculum, datum est, uera profecto, & experta profero; dum enim nocte quadam, abincubo, magna difficultate ac grauedine opprimerer, manu, quasi quiddam molle, comprehendisse mihi uisus sum, quo experrectus, mirum in modum, hunc tetrum odorem percepi, ut grauiorem, uix unquàm, uel Puteolis expertus sim, totumq. biduum post, nares emungendo, eiusmodi odoris grauedine me afflari, contigit. At dum hæc corpora dæmones assumunt, uarijs, uti nostra distincta membris, colorataque figuris, uisui, quorum uolunt, ac etiam ne uideantur, per aorosiam, pro libitu, citius, quàm nostra percipit imaginatio, sese obijciunt, uel impediendo medium, quò minus horum species, ad nostros deferantur oculos, uel ipsasmet similitudines prohibendo, uel astantes in profundam aliquam imaginationem, ubi cunctis sensibus, tam exterioribus, quàm interioribus, superiores sint, rapiendo, per quæ qui-

dem

dem corpora apparentes, nihil prorſus virium, quas anima circa negatiuam ac ſenſitiuam poteſtatem, vel in exterioribus, quæ accipiunt, membris, exercent. quo fit, vt nec organicè moueantur, neque hæc oſſibus, carne, aut neruis, ipſa veritate atteſtante, conſtent, dum inquit: Palpate & videte, quoniam Spiritus oſſa & carnem non habet. quo dicto demonſtratur, nihil, quod naturale non eſt, diuturnum eſſe poſſe. quocirca, quas ſibi aſſumunt aures, oculos, ac nares, & ſi quæ alia membra habere videntur, non ita habent, vt ijs vtantur eo, quo nos modo: at vel ut alij, quos mentiuntur, appareant homines, vel vt nos ijs membris decipiant, fruſtrenturq. etenim, haud multo aliter eis inſunt, niſi vt pictis in pariete imaginibus, aut exciſis è marmore ſimulachris: non enim dæmones ſenſibilia his artubus, ſeu corpore toto, quaſi aquam ſpongia, aut, vt rectius dicam, ipſa ſpecula oppoſita, rerum imagines recipiunt, vt Pſellus, cum multis alijs, ſomniauit, cùm quæcunque per ſenſus operari uidentur, tantùm ab eorum, (vt iam ſæpe diximus) intellectu, ac uoluntate procedant. ex quo fit, vt per uniuerſarum rerum cognitionem, ad particularium notitiam, contrario ac nos ordine perueniant, atque pauca in his, vti & nos, peragant. neque contra hæc quid facit, quòd crebrò loquentes niſi ſunt, cùm quæ proferunt verba non vt in nobis, noſtrarum affectionum notæ exiſtant, nec, quo nos pacto, compellant, deſtituti pulmonibus, cuius vſus in aere, tam expirando, quam inſpirãdo, ad uocem for-

mandam necessario, nec etiam horum mentis conceptus, instar nostrum, assequuntur, nec refert etiam, quod sonos, articulatis vocibus nostris haud multum dissimiles edant, cùm & ex aere, ementito corpori quasi infecto & intruso: sic eundem extrudendo, nostri causa, componunt, vt vel exterior tactus, ac percussus, ad audientium usque aures, humanas voces resonando, multiplicetur, quodque frequentius est, intus in ipsa aure efficiunt. quo profecto modo uocatus Simonides, ut egrediendo domum, ruinæ mox subsecutæ, sese subtraxerit, reliquis omnibus, ea oppressis. mirum certè, magnumq. aliquid, ex tanta hominum turba, unicum Simonidem, ab hoc interitu, liberatum, eiusmodi medio; indicium haud fallax, quàm magnæ Deo, sapientia ac prudentia instructi uiri, curæ sint. neque etiam dæmones, uoces nostras auribus uti nos hauriunt, uerum peculiaris uirtutis cuiusdam, ab idæarum, propriæq. substantiæ, applicatione, ut & reliqua, hoc genus, alia, modo tamen, eorum naturæ idoneo, & si nostrum imaginandi captum excedat. Hinc patet, dæmones in his sibi adscitis corporibus, nihil reipsa, nisi quæ ad motum spectant operari. Dum uerò, humana specie nobis, quod Deus numquam nisi maximam ob nostram commoditatem permittit, sese conspiciendos afferunt, maximè cùm non tam terroris incutiendi, sed clam nos circumueniendi gratia, nobis obrepunt, ut optatis suis minori negotio potiantur, peregrinorum tum, religiosorum, sanguine nobis coniunctorũ,

ac

ac familiarium, uita iam antea functorum, uel absentium, faciem & habitum ostendunt. Aliqui porrò sic lucem hanc exosam habent, non quòd illorum naturam, cùm incorporei sint, tantopere oppugnet; at ob aliquod grauius commissum crimen, vt noctu, instar dirarum nocturnarum auium, terribiles, sese offerant, candelas accensasque faces, aeris afflatu extinguentes, subterraneum hoc dæmonum est genus, degens in latebris, frigidisq. obest passionibus, corporibus sæpius molestum. alij, non hoc sic lumen refugientes, interdiu ac noctu simul, apparent, non ita multum formidabiles, hos ferunt aereos, adeò familiares, ac quasi domesticos sese hominibus interdum reddentes, uti & cibo, potuq. nostro exemplo, frui, simulent, cùm solummodo frangant, comminuant, propriamq. in materiam conuertant. quod cùm quidam reipsa fieri, existiment, toto errant cœlo. alludunt enim, licet falsò, ad Thalmudistarum opinionem, idem de suo Hazazele, quem cadaueribus dominari Cabalistæ affirmant, sentientium: non enim famis explendæ gratia, carnibus uescuntur, ut deuorasse, in Dæmonum annalibus videre est, mortuum quendam, per Asuitum & Edimundũ, quàm amicissimos, dum uiuerent, vt & simul viuere, simulq. emori uelle, coniurarint; mortuo itaque uno, uiuus adhuc alter, cum mortuo sepultus; partim laceratus, repertus est. Idem non pauci Platonicorum affirmare videntur, asserentes hos Spiritus, crebrius, forma præcellentium iuuenum, puerorumq. carnes,

uoraſſe. at in deſiderio, immenſaq. rabie, vel in cadauera, diuinum, dum uiuerent, opus ſæuiendi, vti mortuas contra feras uertagi ac moloſſi: qua in re, hæc uera eſſe putãtes, haud parum hallucinati ſunt, dæmonibus exiſtentibus, vt dictum eſt, incorporeis, cibum minimè appetentibus, vti fit in creaturis corporeis. Quod autem cadaueribus gaudeant, minus & hinc cuiquam mirum uideri debet. maledictione enim diuina, ſub ſerpentis forma, cunctis diebus, vt terra ueſcerentur, ipſis iniunctum eſt. hinc & Angelum Michaelem cum dæmone altercatum ferunt, de corpore Moyſis, angelo aſſerente, id ad eum minimè pertinere, ex quo, faciem Dei uidere, illumq. coram alloqui meruiſſet. Quo etiam magis dæmones, a defunctorum corporibus abſtineant, ab antiquis patribus introductum eſt, vt monumenta eorum, ſubinde, luſtrali aqua adſpergantur, quam tantopere, hunc corporum principem (ſic enim Cabaliſtæ diabolum vocant) refugere, aſſerunt. Quæcunque porrò, aſſumunt corpora, peculiari ſua uirtute, vt Angeli, id faciunt, cumque alio, quàm quò aſſumpſerunt loco, ad hæc oſtendendum ijs opus eſt, nil obſtat, quò minus, uel in momento, quò uelint ſe transferant, materia enim, ſui natura mobilis, abſque mora, quod iubetur, facit. Induti itaque eiuſmodi corporum laruis, nonnunquam in deſertis, aut aliquibus domibus, ob malum quoddam antea in ijs perpetratum, inſignibus & famoſis, vti & in locis, ſtrage nobilitatis, quæ eſt ipſorum nequitia, homines perterrefacien-

di,

di, omnes occasiones captant. hinc & non rarò, vlu latus, horrendæq. voces ac gemitus, noctu potissimùm, statisque horis, non sine hominum, maximo terrore, audiuntur. Cuius generis quoddam uisu horrendum spectrum apparuit Athenis Athenodoro Philosopho, quod stgidore aspectuq. truculento, dum perempti cuiusdam manes celebrant, morem superstitiosum gentium, sedulò in posterùm obseruare iubens, quod sacrum ac religiosum eßet, post humata ossa, euanuit. quare non immeritò eiusmodi a dæmonibus diuexata loca, semper pijs precibus, aquaque consecrata, expiari par est, & a maioribus nobis quasi per manus traditus mos, quos quidem & nos, tam in doctrina, quàm moribus, sequi, conuenit. quò enim doctores sancti, temporibus Christi, tamquàm veri fontis omnis boni, fuere proximiores: tantò plus lucis sapientiæ diuinæ, præ cæteris, habuisse, meritò reputati sunt. Cæterùm, cùm eiusmodi dæmones, non omnes æqualis sint potestatis, (vti & supra mentionem eius rei fecimus) nec etiã unius malitiæ, licet omnes, sine ullo discrimine nil nisi exitiũ semper struant; haud itaque & eos æqualiter, malas operari operationes, contingit. nam, quò ipsi sunt peiores, commissis ab ijs ipsis facinoribus, eò & nos infensiori prosequuntur odio, grauiora, pro sua uirili, nobis inferentes mala. de qua re fit, ut aliqui non nisi illusionibus ac præstigijs, non ita noxij, inter homines uagentur, alij risu ac cachinnis, nos excipiunt; quorum non pauci in Noruegiæ nemori-

bus conſpiciuntur, ac in ſyluis Norlandiæ, ibi cum montium plerique miris æſtuent flammis; & ſub ipſa glacie, frequentius, horrendi ululatus ac fletus, audiantur, deſcenſum uel aditum ad inferos inde haud procul, abeſſe poſſe, multi conijciunt. tranſeuntes, amicorum more, amicè nihil minus ſalutare cõſueuere, ſubitò tamen euaneſcendo, fruſtrantur, paganos nonnulli hos appellant. ac pœnarum præterquam damni, uel minimum in poſterum formidare, aiunt: apparent etiam, dum mortuorum animas ſimulant. ad montem Hechlam, continuis flammis, ut Aetna, fumantem, euaneſcendo, ſeſe recipere, aiũt. at qui eorum, quaſi de induſtria, imbelles uidentur, ac è minimis infimæq. ſortis, angelis, quas Thalmudiſtæ ex hominum pollutione, natos eſſe, uti & incubos, falsò ſibi imaginantur. hi corpore perexiguo, uti pumiliones apparent, paruam lucem habentes propria ab eorum, ut relata eſt, exiſtentia, quaſi ſi dera, a proprijs intelligentijs, tactu, ob multam coacti aeris leuitatem, frigidiſſimi ſunt, ut quotidie non paucis eius rei periculum facere, in ſomnis, contingit, mihiq. ipſi, quatuor abhinc annis, Neapoli agenti, uſuuenit, qui dum ſub auroram, mirum in modum, ab hoc phantaſmate, comprimerer, manu extenſa, qua tanto me pondere leuarem, ſpectrum tetigi, quo nihil algidius, umquàm ſenſi. hos ſpiritus Græci ephialtes, quaſi equos ſuprà nuncupant, Latini uerò, quòd dormientes, tanto premant pondere, ut ne moueri quidem, multo minus in auxilium ali-

quem

quem uocare possint, incubos, ab incumbando, nos autem Hetrusco sermone, ceu delirio obnoxios, aut quòd reliquas vanitates quò decipiant: fingere assueti sunt, folletos, nuncupamus. Medici huius mali hanc reddunt causam ex arte sua; crassiorem nempe pituitam, aut melancholiam, non in cerebro, sed circum præcordia inhærescẽtem, quà per crapulam, aut cruditatem, turgescente, diaphragma, pulmoneque premitur, crasso autem uapore, illinc in fauces & cerebrum, espirato, vox supprimitur, sensus atque mens obturbatur, visisq. tristibus offunditur: ex quibus quidem causis, vtputa physicis, incubum aliquando, procedere, ut infitiandum minimè; ita vt plurimùm dæmonũ adscribendum illusionibus: quod inde etiam patet, ubi in amplis ac spatiosis ædibus, multis simul dormientibus, eiusmodi spectra, molesta sunt, quæ si loco, vt vulgo aiunt, addita sunt, locum potius, quàm certos homines, infestare, tũ dici possunt malum aliquod iam patratum, aut iam certè adhuc patrandum, eo subindicant. Sunt & alij, qui hoc habent peculiare, quod in apparendo, magnam præseferant speciem, velut sanctitatis ac religionis, omnisq. boni potius, quàm alicuius mali, hac sua hypocrisi, cùm sua natura tamen, sunt peßimi, fraudes dißimulantes, hos, quòd sæpè in magnis atrijs, vagari solent, lares, delusa, uocauit antiquitas, sufficibus ac sacrificijs insuper, eos sibi Zoroastris arte delusa conciliare, non addubitauit. Vtinam, & hodie, in hac summa Christiana luce, incautum vulgus,

quò hi ſeſe furtim inſinuant, familiaritate quadam, defunctorum amicorum, ſeſe animas eſſe, mentientes, non ita cæcos redderent, & ad id credendũ non inducerent, cùm tamen raró, niſi magno aliquo inflicto malo, ab ijs diſcedant, vt inferius paulo aperietur: neque id alienum ab eorum natura videri poteſt, cùm ſemper plus damni dent in receſſu, quam prima fronte promittant. quamuis mira calliditate conſolandi triſtitia affectos, cauſa uenire ſimulant, diſcedentes tam, nihil niſi mæroris, triſtitiæ, adde & extremæ deſperationis, ueſtigia, poſt ſe relinquere conſueuere. Contrarij in his, ita omnibus, angelis bonis, in fine primùm, conſolantibus. & ſi non negauerim, quandoque & has, animas eſſe poſſe, quæ ut corporum ſuorum umbræ, ſeu vt Hebræi uocant יופש *nephe, quorumcunque libet; phantaſiæ apparere Diuino permiſſu, poſſunt, noſtraq. ad hoc ope & auxilio, indigent. Cuius exemplum factum eſt, apud Gallos, ubi anima cuiuſdam Vilelmi Corui, quæ dum flebili ac eiulanti voce, ei, quæ fuerat uiuenti coniux, frequenter appareret, adiurationibus denique conſtricta, a quodam Reuerendo fratre, Ioanne Gobo, ut quidnam rei eſſet, quidque requireret, ac cur in hunc modum affligeretur, referret, multa reſpõdit, ex quibus nonnullis petitis. rebus obtentis, amplius non apparuit. Simile quiddam apud Apulos, vſu ueniſſe, teſtatur Bartholomæus Sibyila, quæ anima crebrius ob ſua ibi commiſſa crimina diutius paſſura retulit. Verùm, cùm utplurimũ dæmones, ſub ſpecie anima-*

rum,

rum, apparere soleant, idcirco minor fides ijs habenda est, quæ dicunt: at ante omnia cautè procedendum, cum protestationibus & abiurationib. sintne bona numina, necne: quò veritas tandem elucescat. hoc enim pacto quandam decepit Sathanas Cassani puellam, sub diui Francisci specie: qua tandem re cognita, nec ei amplius obtemperans, tot, tantaq. perpeti fertur, ut cunctos accolas in mirum traxerit stuporem. Qui & spiritus, quòd non absque magnis incußis terroribus, uiatores frequentius, aggrediantur, ex eo, laruæ; ac lemures antiquitus dicti sunt. horũ quempiam, noctu reperit in India, Apollonius Thyaneus, ad Brachmanes, cùm Damide, discipulo suo, pergundo. quem, vbi stridentem, ululantemq. circa ingentes rupes, profundasq. Caucasi ualles, sentiret, (admonito antea Damide eius rei, quænam esset) hinc clamoribus, minis, ac insultibus, quasi arte artem deludens, expelli, ac fugari comitem edocuit. hoc ab ipso superiorum dæmonum nomine, quibus familiarissimus erat, factum putandum, quorum auxilio, & plura alia, humanas uires excedentia, perfecit. Ex ijs namq. id spectum erat, quæ minis ac clamorib. non timida natura, ut Platonici sibi imaginantur, effugiunt; at quòd, ob eorũ flagitia, hæc pœna eis iniuncta sit. quorum idola, Iaponij, ac Sinæ, qui quosdam dæmones, quò eos a reliquorum Spirituum turba, custodiant, adorantes, crebrius clamoribus, ac uirgis etiam, ni probe suo munere in ijs custodiendis, functi sint, cùm precibus ac promissis,

quod

quod volebant, non potiuntur, & impetunt, & cædunt. hoc diabolicum barbarorum factum, execrando scelere, nostris temporibus, quidam imitari nō erubuerunt, dum Sanctorum reliquias, immò Sanctorum omnium Sanctissimi imaginem (horresco referens) in flumina, quò aquis potirentur, temere proiecerunt. eandemque, quo pluuia cessaret, sub dio, vt madefieret, de industria, noctu, reliquere, eamq. Mandragonæ ut consequerentur uel Sanctissimum Sacramentum Asino manducandum porrexere. quasi verò, homines, omnium profligatißimi, ipsa uel elementa, hac blasphemia coacturi. Proh, facinus indignum, ipsos etiam Christianos, pastorum quorundam ignorantiæ causa, aut philosophiæ inani studentium, aut certè poetarum fabulis ac rhythmis vacantium, venationibus atque aucupationibus, conuiuijsque indulgentium, ac vtinam non summæ auaritiæ incumbentium, quorundam etiam absentia, vt oues, ipsis pastoribus, uel stertentibus, uel aliud agentibus, tantùm dæmonum fraudibus exponi ac seduci. quod enim pijs precibus, ieiunijs, eleemosinis, ac seria pænitentia pij ac religiosi, a Deo exorare deberent; hoc tam nefando reliquiarum abusu, & superstitione, qua non alia horrenda magis, ethnico more, per uim extorquere, tentantes. Nec exemplum Moysis, qui amaras aquas, proiecto in eas ligno, in dulces uertit, ipsis patrocinari quicquàm potest, cū nullam amplius umbram, corpore ipso, & lumine præsēte, sectari, par sit, nec etiam minis; sed potius pijs,

ad

ad Deum effusis precibus, eum vsum fuisse, constat, id, quod figura, significabat, animo respiciens. viuum enim nostrum ac verum nomen; non nisi precibus piorum flecti, minis verò obstinatorum, multò magis exacerbari solet. Sunt præterea, & quidam alij dæmonum, insigniori nequitia, ac cupiditate quadã truculenta nocendi, præditi, qui in prætereuntes eminus, impetum faciunt, horrendum in modum affligentes ac cruciantes: huius generis fuisse, illos constat, de quibus in Euangelio legitur, Gerasenis, magna damna inferentis, quiq. Tẽpsanos celebres olim (vt Gentilium antiquiores perhibent historiæ,) populos in Bretiorum maritimis, multis magnis calamitatibus, affecere, adeò, vt quamplurimos eorum, vel ipsa nece, perinde ac uiolati hospitij iuris reos percusserint. Res, profectò, magna admiratione non indignæ aliquibus in locis, vsuuenere, vbi enormia patrata sunt flagitia, Dæmonum ibi malefaciendi potestatem augeri, ut in hanc Deus permittat, quò mortales hoc tanto terrore, tãtiq. mali metu, & tartara, reipsa, non uulgi opinione tantùm, alicubi existere, ubi commissorum delictorum, pœnæ commeritæ, dandæ sunt; & a tantis sceleribus perpetrandis, abstinere addiscant. Alij sunt, & mendacijs adeò infecti, ut & astantes, nihil nisi mendacia loqui, nullo negotio, procurent. nec uel hoc tanta admiratione dignũ, cùm hi dæmones sua præsentia, non modò, ipsos flagitiosos, in quos, tanquàm mancipia, exercent suam potestatem, vt in veteri testamento, videre est, vbi

hos

hos erroris spiritus, quò Aegyptios fallerent, & de Achab rege Israelis, supplicium sumerent, pseudoprophetarum ore, missos legimus, uti & odij spiritus, inter Abimelech, & Sichimitas: at uel loca ipsa, in quibus conuersantur, contactu, quasi Harpiæ infernales ita fœdant, inficiuntq. ut eà pertranseuntes, omnes lymphati, ac furibundi, reddãtur: quemadmodum, non ita pridem, Romæ in orphanotrophio accidit, ubi una nocte, plus quàm quinquaginta puellæ, factæ sunt dæmoniacæ. Sunt, & alij quidam, non solùm ipsa bruta animalia, sed & homines, inuadentes & occupantes, melancholico utplurimùm affectos humore, quò, tanquàm instrumento nacti idoneo ad hoc, turpè, ac miserũ admodũ abuti, consueuere. ex hoc enim, secundum quietem, horrendæ, ac tristes, causantur imaginationes, uigilantibus uero, cogitationes turpes, curæ sæuæ, in obscena prauaq. tum uerba, cum facta, sæpius prorũpentes, hinc ex eiusmodi corporibus, templis Dei, destinatis dæmonũ fiũt latibula: neque tamen tantùm, animalium sanguinem, sedem animarũ, corporeosq. inde factos spiritus, earũ uehiculum, subintrant, quòd refocillationis quicquam inde, quasi corporei, ob uiuificũ, sentiant calorem, ut nonnullis Platonicis, ac Psello præ cæteris, uisum est, cum omnino sint incorporei, nec his aliqua nostris cum corporib. cognitio: uerum potius, quòd sic homines occupando, nescio quid ob Dei contemptum hac corporum obsessione sibi refrigerij ac refocillationis sentire uidẽtur: quòd hinc maior

ior

ior noxa, nostrorumq. corporum atrocior pœna attrabitur, hanc potestatem in nos, quasi suo iure, nunc ob Adæ præuaricationem, nostris delictis quotidianis, auctam, vendicant, cum eo pacto, miserandum in modum carnem contaminant, Dominum aspernantur, diuinamq. execrantur maiestatem, cerebri corrumpunt spiritus, actiones vitiant, denique sic vibrant corpora, immutantque, vt his obnoxia corpora, facile ex visus oculorumq. distorsionibus rigoribusque, ab aliјs discernantur, atque hoc modo, homines occupando corpoream tantùm quantitatem, ac non per illapsum subintrãt, quod vmbratili faciunt contactu; alioqui secus agere nequeunt, ac tùm numquam non peruersas actiones exercent, si non pro libitu, at certe pro ipsorum posse. Sic enim obsessis, præter iam enumerata, insuper & alia, inferunt damna; non tamen continuò ipsos exagitantes, sic namque prorsus perimerent, sed ex interuallis, imaginationes corrumpunt & priuant, atque ob in benefaciendi statu, hinc & vsitata fraude, sese, quorundam, ob facinus aliquod insigne, interemptorum, animas, simulant, adeo vt Philosophi Pythagorici, Persarumq. magi, animarum transmigrationem, crediderint, quod ipsemet Pythagoras, Italiæ Philosophorum, suæ ætatis facilè princeps, de se blaterare, nõ erubuerit, qui primus, repudiato nomine Sophi, philosophus dici maluit, ac per Tetractim, iurare suos discipulos edocuit, silentiumq. in eis indixit; voce illa Dei nomen יהוה intelligens, à quo tandem poetæ, dæmonum itidem in-

stinctu,

ſtinctu, quò verum Deum ex pectoribus hominũ ex cuterent, ſuum Iouem effingendi, occaſionem ſumpſe re. Hanc animarum tranſmigrationem, ſeu μετοψυχὴν, amplexus eſt Apollonius Thyaneus, qui vt ſa pientiam ſibi cõpararet, Gymnoſophiſtas ac Brachmanes, ne dicam, vt Democritus ac Plato, Aegyptios & Chaldæos, acceſſit, alijſq. perſuaſit, dum quẽdam leonem his Spiritibus obſeſſum, Amaſis animam, habere circumſtantibus eum oſtẽdendo ſuaſit, qua quidem opera vtinam, & his noſtris temporibus, vti olim, incerti uulgi fœmellas, non deciperent, quæ, quod aliquos ijs oppreſſos ſpiritibus quorumpiã peremptorum ſpiritus manifeſtare, ac, vbi homicidia patrata ſunt, ſpiritibus corripi eoſdem peremptorum arcana propalare, videant, ac multa apparentia bona petere; vix ab hac animo concepta opinione, qua horum, quos referunt, animas firmiter credunt, amoueri queunt. Animas autem has, uerè eſſe, nullo pacto fieri poteſt, tùm, quod animæ propriũ minimè eſt, poſt diſceſſum à corpore, quempiam opprimere, ſed ſtatim ac, (vt Theologi aſſerunt) corpus reliquit, trutinæ examini ſubijcitur, a Michaele & a ſiniſtris appenſa, cùm dæmone, vt æternum torqueatur, aut a dextris, cum Angelo, recedit, vt ad tempus patiatur, vel ſurſum, pro ſua natura propria, auolans, in omne æuum Deum contemplando, ſaluatur: tum etiam, quod haud vllum, niſi quod informat corpus, (vt & ſæpius antea, me retuliſſe, memini) in fortiori ſota virtute, corpus mouere poteſt, neque animæ,

vt

vt duæ formæ, vni corpori ineſſe, queunt, quò vna, vt motrix, altera, vt forma, exiſtat: nec refert, quòd per emptorum, plura manifaſtentur ſecreta, aliquaque bona quærant, pateat: numquàm ſceleris natura nil eſt, quod dæmones ignorent, ac aliud ſimulent. Proinde perſpicuum eſt, hoc horum fallacium ſpirituum opus eſſe, eorum maxime, qui hic apud nos Dei permiſſu, relicti ſunt, ne otioſi eſſemus, ſed potius in cõtinua decertatione cùm iјs, tandem læta victoria potiremur, maioreq. merito æuo frueremur æterno; qui quidem ſpiritus vel bruta ingrediendo animalia, raró non grandia committunt mala, aut ea protinus ſuffocando, vt de porcis, in Euangelio patet, quos Domino, facta prius eius rei poteſtate, ad vnum omnes, in mare proximum, præcipites egere. aut ipſis hominibus, maxima inferendo damna, interdum mortem ipſam, vt in veteri teſtamento uſu ueniſſe, claret, per eos Vrſos, qui tot pueros, vti Mallei Malleficarũ auctor ſatis denotat, prophetam Eliſæum, varijs afficiẽtes ignominijs ac contumelijs, cunctos, diſcerpſerũt; ac etiam per Leones, aduerſus Samaritanos immiſſos, eo, quod alio modo, quàm loci priſtinus mos erat, Deum cœli adorarent; vt, & per alium quẽdam Leonem, qui Semiam, videntem ſanctum Dei verbum, minimè, vt ei præceptum fuerat, adimplentem dilaniauit, quem tamen deuorare, & ſi famelicus, abſtinuit, neque umquàm niſi viſus, dum eum aſpiceret, receſſit: nec non & per Lupos, Viennã adeũtes, (quod certè ſemper apud antiquos prodigioſum habitum

eſt)

est) quàm plurimos homines occidendi, ac deuorandi, occaſio extiterunt: vnde tum primum inſtitutæ ſunt, a Mamerco Epiſcopo, ſupplicationes, quò placatus Deus, præſens, ac futurum impendens malum, auerteret; aliaq. penè innumera, alijs in locis, per hos animantes, mala patraſſe, viſi ſunt; qui tamen, ob id, quòd inſtrumenta dæmonum fuere, quibus, ad profuſionem ſanguinis humani, vſus eſt, omnes ſimiliter, ac ſerpens antiquus ipſe, iuſto Dei iudicio, pœnas dedere. Præterea, hi ſpiritus apoſtatæ, ſimilia, maioraq. indies, & adhuc committere, minimè ceſſant, longe etiam atrociora commiſſuri, ni diuina poteſtate, angelorumq. virtute, cohiberentur, per quoſdam energumenos, (ſic quos obſident Græcis dictos) quorum membris omnibus, in aliorum hominum perniciem, ſceleſto ac turpi modo, abutuntur. Nec tamen cuncti Spiritus ex æquo, vt dictum eſt, ac ſine diſcrimine, moleſti ſunt, atq. infeſtant, cùm ob inæqualia obſeſſorum, quos in pœnam occupant, peccata: tũ etiam diuerſam ipſorum dæmonum occupantum, poteſtatem, malitiamque, quibus, æqua Dei bilance, uni magis, quàm alteri, nocere, conceſſum eſt, pro ratione cuiuſq. flagitiorum: ex quo fit, vt nonnulli in hac uita, non ita affligantur; ſed potius quiete, & gaudio, infelici minuſq. ſolido, frui videantur, in altera tamen æterna, perpetuis ac æternis pœnis, ſubijciantur. Eiuſmodi autem dæmoniaci, vſqueadeo nonnunquàm his immundorum ſpirituum furijs agitati, conturbantur, vt vix vnus, a tribus quatuorve,

licet

licet robustissimis hominibus, ne damnum alijs dent, coerceri aut ligari, queant, cùm alios interdum, vti & Chain, tremulos reddant, aliorum membra tumore inflant, ad libitum, linguam ad omnia conuicia effundenda, instruunt, quemadmodum, per quandam fieri energumenam, meis vidi oculis, hæc tam petulãs erat, vt neminem conspicere posset, cui non, occultas tectasq. quasdam ignominias, non palàm exprobraret, vnde non contemnenda mala oriri poterant, suspicionesq. haud exiguæ hinc factum, vt nemo, nisi prius confessus, eam amplius accedere vellet, religiosis tantùm, sacerdotibus, atque non ita pridem confessis, tutus patebat ad eam aditus. ex quo, cerni potest, peccata, ob confessionem, quam tamen abs re, vt & alia Sacramenta, hæretici allatrant, verè dæmonibus tegi ac abscondi, hoc uidens, regius Propheta, diuino afflatus spiritu, magno animi affectu, exclamat: Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Atque hoc pacto miserè occupatos, continuè mutos reddant, vt clarè patet ex Euangelio, vbi mutum dæmonem eiectum legimus, aut ita linguam vinciunt, oculosq. præstringũt, ne Deo debitas laudes effundãt, neque videant sacrificiũ, neque lustrali aqua, se tingant, ipsas manus; cætera liberi, detinent, vti ipsemet in muliere quadam Macheratensi conspicatus sum, anno reparatæ Salutis humanæ, M. D. LXXIX. apud Confluentes, Calabriæ oppidum, quo animo lubenti, me recepi, vti, quæ de Sacrata Virgine nulla umquàm tin

ēta macula prædicabātur miracula, certius cognoſcerem. quo quidem in loco, commoratus totum triduũ, quid miraculorum, quæſo, non vidi? Hernia enim laborātem, ea liberari, multis etiam annis quendam morbo detentum, ſic & podagra afflictum, priſtinæ valetudini reſtitui vidi, muto cuidam, vſum linguæ reddi, nonnullos erigi eliſos, multos dirigi mancos. atque de his hactenus, præſertim, cùm alio loco magis opportunò, plura de his proſequi, animus ſit. nunc ad id, quo digreſſus ſum, reuertor. Horum itaque Spirituum, plures numero, in vno, eodemq. energumeno, pro varijs commiſſis, ita commerentibus, delictis, ineſſe poſſunt, vnde & dæmonium, legio, dictũ, pulſum eſt. alij verò ſic, nonnullas deploratas vetulas, quoſdamq. fatuos deludunt pueros, vt certò ſibi perſuadeant, certis noctibus, horiſq. ſtatis, animas uocatas, a ſuis diſcedere corporibus, ac mortuis ſeſe cõiungere, quod non aliunde, quàm a dæmonibus, phantaſiam eiuſmodi, eum in modum infidelitate corrumpentibus, proficiſcitur, quæ cũ nonnullis ſtolidæ credulitatis vulgi mulieribus referunt, quoſdam morituros prædicunt, cui ſi euentus reſpondet nonnunquam, dici vix poteſt, quantam telam errorum indetexant, proprias eas animas eſſe, quod tamen factu impoſſibile eſt, vel iuramēto, affirmare audent, cùm nil, niſi dæmonum præſtigiæ, quibus eorum Phantaſiam peruertunt, reipſa ſint; qui quidem error, & aliorum non ita vulgarium, mentes inuaſit; hos autem omnes in hoc labi ac decipi, vel hinc, manifeſtũ

eſt.

est. Multis enim ab hinc annis cōtigit Fuscaldi, ubi & nonnulli, ijs paßionibus, dæmonumq. illusionibus obnoxij, reperiebantur, ex quibus, dum quidam Carolensis, nuncupatus M. Antonius, homo, habitus ab omnibus ueridicus probusq. sic corriperetur, ut non rarò uera, magis quàm falsa pronūciaret, præsertim, de quibusdam, quos mors propinqua maneret. hic uocatus a quodam Reuerendo Sacerdote, viro bono ac studioso Ioanne Antonio Anania, (de quo, ni mihi frater esset, plura, quæ dicerem, non deessent) quem hæc res non latebat, adfuit promptus, serioq. interrogatus, an, quæ de eo dicta de re, spargerentur, uera essent? respondens, non negauit. qua re, uti certa, a sacerdote illo percepta, miserum illum hominem, quò, ab eiusmodi animo præcōcepta erronea opinione, discederet, hortari non destitit, addens, quod erat necessarium, has non mortuorum animas, sed dæmones ipsos esse, quibus fallacibus Spiritibus, fidem habēdo, grauiter in Deū peccaret. Quare per Deum, ac animæ suæ salutem eum obtestabatur, ut præsentiens futuram eiusmodi dæmonum arreptionem (præsentiebat enim eam) uel ubi iam arripi inciperet, se, ijs obsequi amplius nolle: seriò protestaretur, quodq. Deus, hac diabolica illusione, mentisq. uesania eum liberare uellet, ardentibus uotis precaretur. his miser auditis, obstupescens, credidit, seq. pro uirili, monitis obtemperaturum, pollicitus est, acceptaq. ab hoc uenerando Clerico, cerea quadam, ac sacrata imaguncula, agnus Dei uocant, hilari prorsus animo, domum

suam rediјt; Cumq. consuetus dies, quo antea his illusionibus obnoxius fiebat, adesset, nec eo amplius arriperetur, summa affectus lætitia, Deo pro hoc beneficio gratias egit. Verùm, altera ab hac, imminente die ac hora, non enim cunctis hebdomadæ diebus: at ob maiorem Dei contemptum ignominiamque, tertia ac quinta feria, his præstigiјs dæmonum oppugnari contingeret, suam hanc solitam arreptionem instare, atque ab his immundis vocari spiritibus, quibus signis, non sine summa animi tristitia, ac mœrore, agnoscẽs, in clamorem vehementẽ prorupit, Se nimirum, cum his Spiritibus rebellibus, ac impijs posthac abire, minimè decreuisse: quo clamore, domestici ferè omnes, (quorum erant non pauci) experrecti sunt, ijs mane accurrentibus, cùm rei non essent ignari, rem ordine narrauit, seq. multis verberibus cæsum, ac crebris se scribilla tum vicibus, ostendit, ac iam tum liberatus est omnino, pro quo Deo gratias egit maximas. Hæc, cum intellexissem, ipsemet, talia coram inspicere cupiens. crebrius, ad quendam stolidum ac fatuum, hanc dementationem, (vt passim ferebatur) pati solitum me contuli, a quo cum nonnulla intellexerim, quæ tamen postea, non eo, quo ipse dicebat, tempore, euenere, licet alia plura vera protulerat; obuiam mihi postea facto, dixi; heus tu, iocatusne es nuper mecum, an diaboli te decepere? Certè non, inquit, cùm alia & diuersa apud illos, quàm nos, sit temporum ratio: crebrò enim longiora sunt dierum, hebdomadum, mensium, ac annorum,

quàm

quàm nos numeramus, interualla. Quid plura? multa intellexi de tempore Angelico abhoc, quo quidem nihil ſtolidius vidi vnquàm, quo non potui, vehementer obſtupeſcens, non mirari, cum miſerum re uera, quid diſtent æra lupinis, (ut aiunt) neſcire, perſpicerem. Idem, uel ſimile penè fertur, & apud Lappios, quorum maior etiamnum pars, ignem adorat, contingere, dum nonnulli, eos, a quibus occulta ſcire cupiũt cadere, magicis prius muſſitatis carminibus, æneaq. rana præſcriptis ictibus, percuſſa, uel angue, ſuis, inſpiciendo, oculis, credũt miſeri, cum mortuis ſimiles iaceant, proprias uagatum animas, inſtar corui Armocratis Clamazonij, emittere, atque hoc magis, eos a corpore egredi, imaginãtur, quod inde experrecti, multa narrant, ac certa, ab ipſis exoptata ſigna, afferunt. Quæ tamen omnia ex dæmonum fraudibus, phantaſiam horum interuententium proueniunt, ſimili modo, ut & apud Cumanenſes, noui orbis accolas, ab eorum, Prorure, correptos, dæmonis id nomen eſt, occultæ eorum linguæ, quã Piaces, ſic horum ſacerdotes uocant, Hiſpanis, eorumq. vulgò, manifeſtare, magna piacula committere, ſibi perſuadent.

DE NATVRA
DAEMONVM
IO. LAVRENTII ANANIAE TABERNATIS THEOLOGI

Liber Quartus.

AETERVM, *hi maligni ſpiritus, & ſi non cuncti (vt dictum eſt,) ex æquo tentant: nihilominus, cùm omnes incredibili, quæ eorum eſt malitia, nocendi deſiderio flagrent, nuſquàm non gentium eſt, quò vlla abſque mora, quàm ociſſima haud percurrant, vt quoſuis inuentos, non ſecus, ac Leones, deuorent; atque ſic, non ſolùm (vti ſupra meminimus) noſtrorum opprimendorum cauſa, nullum non mouent lapidem; ſed & contra Dei æterni propoſitum, quæ poſſunt, tentare, non intermittunt, etiam ipſis Elementis, in quibus, quò nos crebrius, ignauia alioqui torpentes, exerceant, a Deo, aliqua ijs poteſtas, commorandiq. locus, datus eſt, ad hoc, abutentes; per quæ quidem Elementa, diuinos honores & adorationem, ab omnibus gentibus, ſibi ut adſcriberent, ſedulò, nec ſine ſucceßu, operam dedere. Nam cùm ex hoc,*

nunc

nunc ex illo Elemento, diuersa prodigia ostentarent, gentes, a Dei ueri cognitione, alioquin toto cælo, aberrantes, ita attonitas, ijs reddidere, ut his delusæ, uarios quoque diuersosq. Deos, pro regionum uarietate, ex quibus prodibant illa prodigia, sibi effinxerint. Quare, ex his spiritibus, nonnulli, Dij cælestes nuncupati sunt; aliqui, ætherei; quidã, heroes; aliqui, marini, terrestres, alij fontani, fluuiatiles, Dryades, Amadryades, Napeæ, ac Nymphæ, Oreadesque, alij sub puellarum habitu, quem nunquàm in ueteri testamento, ob quandam eorum imperfectionem, qua & a Sacerdotio arcẽtur, angeli, repræsentauere; uti sæpe in nouo factitatum, ob Mariæ, summam, creditur gratiam; qua nimirum muliebri forma, non proprietate, hi qua sunt alijs molliores, se superinduunt; at, ut maiori fallant decipiantq. occasione, qua dei, deæque, ac in cælo, sexcentæ fictæ sunt nuptiæ, poetarum fabulis. Hinc & adhuc, hi fallaces spiritus, furtim, apud nonnullos, præsertim Biornios ac finnos interdum, Nympharum apparent habitu, ubi familiarum more, hominibus inseruire, eosq. à diuersis fortunæ telis, quibus omnes expositi sumus, defendere, produnt, quemadmodum uidere est apud Saxonem Grammaticum, qui horum Spirituum gratia, Frontonem quendã, nullo telo aut ferro, uulnerari umquàm potuisse, scribit. Horum spirituum & alij uocati sunt, Celecti, Penates, Lares, Indigetes, Semidei, Sumani, Cabiri, Curetes, Coribãtes, Telchines, Anthidei, Patellarij, Medioxumi,

Anculi, Dryopumq. lingua Pappi, quos omnes præuaricatores Angelorum ideo olim Romã, conuocari, datum est, uel, proprijs id dæmonibus, per statuas, ostẽdentibus, uti factum, a Iunone, Veijs ferunt, quò hoc comparente diuino lumine, simul ac Adam deliquit, signis ab angelis, mundo ostenso, ac à Prophetis prædicto, omnes tenebræ expellerentur: atq. vbi antea errorum ingens chaos, inde vera lux, per totum emicaret; terrarum orbem, ob uictoriam, qua Paulus ac Petrus, duo mundi lumina, propria eorũ morte, potiti sunt: omniaq. illinc sanctæ religionis dogmata diffunderentur, ubi fuerant densissimæ tenebræ, cuius luminis radij vtique splenderent, neque ibidem, umquàm palàm esse, tyrannorum metu desisterent, donec iniquitatis filius, in mundo reuelatus, mysteriũ suæ iniquitatis, operaretur. Ac, vt, quæ de reliquis restant, persequamur: Sunt eorum præterea non pauci, qui sub umbra uersantur, habitantes in secreto talami, locisq. vt inquit Iob, humentibus, quò factum aiunt, vt Iesus noster, Mundi Saluator, sibi porrectum acetum arundine bibere noluerit: atque alij persæpius, sese magno turbine, ingentibus, procellis, horrendis fulminibus mali patraturi immiscent: qui, vt feriant minime obliquos, vtpote quæ a naturali siderum motu proueniunt, sed recto ictu feriunt. quo fit, ut uel profundis etiam in uallibus, nedum in summorum montium uerticibus, perimant, atque ex his Phocarum pelle aquilæ, pennis, lauro ac hyacyntho, superstites esse, antiqui

animaduerterunt, quod ut mirabili Dei prouidentia; ita dæmonum, sicut inferius ostendetur, insigni peractum est astutia. Pręter hæc & hi spiritus, immensis aliquibus impendentibus calamitatibus, varia prodigia, quasi exultantes hisce malis, ostendere consueuerunt, quemadmodum, haud multis ab hinc annis, fecere apud Germanos, ubi eorum vestimēta, varijs crucibus, vt vestium illorum erat textura, colere, quasi sanguineo, singulo quoq. mane, uel per mēsem integrum, inficere soliti sunt. ac grādibus saxis, apud Insubrios, antequàm Galli Italia pellerentur, pluisse, quod & triginta ab hinc annis, propè Siuolā, in nouo orbe factum esse, Hispani passim narrant, ac terribiles quosdā bellicorum tormentorum ictus, excitasse, prout hoc anno, cùm hæc exararem, per totam ferè hanc prouinciam, actum est, Vulcano, hos excitatos strepitus adscribunt, vulgò, sed falsò, vti mihi videre, videor, veluti ex horum æquali prorsus ac in nullo differenti, siue eminus, siue cominus, frequentiori auditu, facilè deprehenditur. Quod si à Vulcano profecti essent, haud tam assidui forent, neque vbique locorum, eiusdem sonitus, audirentur. Dæmonum itaque & illæ, in aere excitatæ illusiones fuere, vt alibi prolixius, de eo dicemus. his etiā auctoribus, uariæ militum instructæ quasi acies, in cælo comparuere, ueluti Machabæorum tempore, Hierosolymis, & ante Titi obsidionem, contigit, idemque quinquaginta ab hinc annis superioribus euenisse, apud Cimbros, Sleusuici, ac in Apulia, ante

te Caroli octaui aduentum, sic & apud Sarmatas, Cracouiæ, ubi quidam monachus, cum Regè diu certare, uisus est, monacho tandem cedente. nuper etiam Mexici, haud multo tempore, antequàm expugnaretur, factum quoq. id, ab hinc quinquennium, ferè per sex menses, ante Turcarum obsidionem Thamasi, sic enim olim Nicosiam, urbem, Cypri metropolim, nuncupabant, quod Poetæ quoque innuisse uidẽtur, dum uariam in Ilÿ euersione, Deorum in cælo, pugnã uisam, canunt. Olim quoque Cimbricis bellis, & armorum crepitus, equarumq. hinnitus perceptos, anti qui retulerunt historici, & bouem loquela, ciuilia bella, denunciasse, memorant. Spiritus etiam, tympanis sonare, à mercatorib. ad Cataiam se conferentibus, crebrò audiuntur, ad Lopum, asperrimum desertum, sic enim nunc quendam Imai mõtis tractum appellãt, eosdem etiam tubis clangere, in quibusdam Arabiæ heremis, frequenter audiri, asseuerant, aeremq. propè Carmaniæ desertam, ac Chesmuriã, extra Caucasum prouinciam, tanta tenebrarum caligine, ut noctem dixeris, mercatores offundere, Marcus Venetus, scriptor fide dignus, affirmat. Et re uera, nõ est res adeò mira, hos spiritus, ut plurimùm in antris locisq. desertis obuersari, cùm ex ÿs sint, qui sanctorum pugna deuicti, ne per certa tempora noceãt, Angelorum ligati sunt ministerio, quemadmodum qui Saram uexabat, in superiori Aegypto, a Raphaele uinculis cõstrictus, sacra affirmat scriptura. Quin & alia prodigia in aere, ostentare, soliti sunt, utpote

fa-

faces, lampades, trabes, bolides, & chasmata, qui etiam interdum effecere, vt & stellæ, Lunaq. ipsa, arte quadam præstigiatrice, cælo quasi decidisse, apparuerint, vti apud Poetas factitatum, per Thessalas, Magas, legitur, atque etiam per Maumethum, omnium magorum sceleratißimum, Arabes fabulãtur. hinc cuncti eius sectatores, Luna pro insignijs, vtuntur. qui nimirum omnes, ita rerum symulachra ac phantasmata, oculis obiecerunt, vt vulgus sic delusum, ea tamen ueriora, quam, quæ apud Sacram, (vt prouerbio fertur) acciderint, sese uidisse crederet. qua de re antiqui Poetæ, non ueriti sunt scribere; Carmina uel cælo, poßũt deducere Lunã: & illa, Reluctantem uersu deducere Lunam nititur, ac cantus, & è cursu Lunam deducere tentant, & facerent, si non, æra repulsa sonent. quod certe, quam a ueritate alienum sit, uel ex hoc liquet, quod dæmones, naturæ ordinem, nullo unquàm pacto, uel si rumperentur, peruertere, queant: ne dicam nunc de Lunæ magnitudine, quæ decidendo, licet minimè poßet, cùm cælum, cuius ipsa pars est, nec leue, nec graue sit, terram quasi operiret, & sic uniuersam mundi harmoniam pulcherrimam destruerent, quod nullius creaturæ opus est. Solius enim Dei totius naturæ auctoris & cõditoris, proprium. ut eam, pro libitu etiam destruere poßit. atque ea de causa fit, quo, hi nequam Spiritus, nec ut cæli pars aliqua scindatur, nec ut pendentium aquarum fluxus desistat, nec ut ignis frigescat, cùm hæc naturæ uim excedant, efficere queant. Hinc

etiam

etiam factum, ut Sathanas tentauerit, dum scire vellet an Iesus verè Dei filius esset, quo lapides panes faceret. Verùm & his Spiritibus, qui in aqua obuersantùr, non pauci sunt, quos Græci, Panos, & Galli, Dusios nũcupant; hos aßiduè in accubos, atq; succubos, conuerti perhibent, quorum quidem nefario congressu, qui iam ex heroum tempore initium sumpsit, quando & fabulæ primum cæperunt, licet nonnulli & ante Noe diluuium, hunc tam nefandũ ac abominandum concubitum, cæpiße velint. Intelligunt enim per filios Dei, in filias hominum irruentes, hos immundos spiritus, mulieres, admodum tum lasciuas, ac petulantes, inuasisse, quod factum, aiunt, mira dæmonum versutia, ob frequentiorem eorum, cum hominibus, societatem, Vnde tot Deum filij falsò dicti sunt, cum reipsa hos sic esse fuerit impossibile, qui postmodum tamen, prodigijs quibusdã clari, & si à dæmonibus ipsis potius ostensis, sceleribus ac flagitijs, quantumuis nobilitati, nihilominus per apotheosim, in numerum deorum, relati fuere, quorum auxilia, postmodum, ab hominibus, vtpote diuorum, in neceßitatibus, implorari, solitum est, tandemque eo uesaniæ, dæmonum opera, res deducta, vt eis non modo, bruta, reptilia secta, quadrupeda animantia immolarent, verùm & aues, pisces, animalia terrestria cũcta, ac amphibia, fructus, flores, herbas, gẽmas, uniones, metalla, sua singulis, quin et carnes humanas, proh scelus, creaturam ad imaginem Dei formatam, templumq. Deo consecratum, his spurcis ac

sce-

ſceleratis idolis, turpiſſimè deſtinari, eorumq. gratia, deſtrui. hinc videre eſt, res prorſus admiratione dignas, interdum, Deo permittente, eueniſſe: nam & per hæc ſpectra, (ſic enim hos ſpiritus, in phantaſia, aut corporea apparentes ſimilitudine nuncupauere) mulieres eorum paſſim ſtupratæ ſunt, ac etiam pueri, horrendum facinus, quod ne ipſorum quidem plerique ob naturæ præſtantiam patraſſe, leguntur, interdum imminuti, atque adeo humanæ naturæ intellectus obſcuratus, ac voluntas corrupta eſt, ut multa de his, licet impoſſibilia, tamen crediderint, dum quaſi duplicis naturæ, inſertos, ſemideos appellarent, ac ſcriberent, cum dæmones minimè cum his ita coire poſſint, vt ex eo nefando congreſſu, heroes, quaſi ex duabus diuerſis ſpeciebus, haud ſecus, ac muli, naſcerentur. non enim hi ſpiritus, aliquid ſeminis, vt falsò nonnulli Platonicorum imaginati ſunt, emittere poſſunt, verùm ſic congrediuntur, vt hoc nefario cõgreßu, deceptæ gentes amplius recto aberrent tramite hunc, tam nefarium ac turpißimum coitum, vel etiamnum dæmones exercere, nõ deſinunt, cum quibuſdam deploratis certè, fœmellis, vt & hominibus nonnullis nequàm, deplorãdum profectò, homines ratione præditos, & per baptiſmũ Chriſto vel iuramẽto, obligatos, his diris infernalium furiarum illecebris, adeò ſeſe mancipare, vt & animæ ſalutem in extremum diſcrimen, æternumq. exitium, earum cauſa, præcipitent. Quo autem dæmones verſipelles, pro ſolita aſtutia miſeris fœmellis, magis fucum faciant,

ciant, aliqua ſemina de induſtria, adhibent, quibus vehementiori libidine accenſæ, flagrant, atque has, quæ hereos amore captæ ſunt, lamias, docti uocant, uel ob ſimilitudinẽ cuiuſdam monſtri, puellæ faciem referentis, cætera, belluas, uel a lamijs, dæmonũ quodam genere, puerorum ſanguinem exugẽtium. quod & Poetæ innuiſſe, uiſi ſunt. hinc Horatius inquit: Neu pranſæ puerum uiuum extrahat aluo. hæ, longè ardentioribus libidinum flammis, quam ſi Iuueni robuſtiſſimo miſcerentur, flagrant, licet abſque ſeminis reſolutione, nonnulla tamen, huius nefarij congreſſus reæ, deprehenſæ, illud, arte quadam, a uiris extortum, interdum ſenſiſſe, confeſſæ ſunt, utroque enim utuntur genere. Quod quidem ſemen, & ſi in neruos, uenas, arterias, ac oſſa, cùm ſit natura opus, in quo Deus minimè eis utitur, haud dirigere poſſunt: nihilominus tamen ex eo, ſub certa naturæ diſpoſitione cœleſtiq. influxu directo, aliquos & oriri, & ortam heroum maiorem partem eſſe, negari non poteſt, qui, quamuis reipſa ex ſpiritibus nõ fuerint propagati, fraudes tamen ac dolos eorum plus ſatis, ſapuere. ſic natum perhibent Aeneam, ex Venere & Anchiſe, Bacchum, ex Ioue & Semele, ex Marte, Romulum, totq. alios antiquorum heroes, ſexcentos, in hunc quoque modum ortum Alexandrũ, tradunt, Ammonei, Iouis ſacerdotes, ac Neronem Imperatorem, quem conceptũ ex angue, aliqui, imaginati ſunt, ut Merlinum quoque Britannorum annales, & Iaponij, ſuum Xacam, pluresq. præterea,

qui idolatriæ ac hæreſum, auctores fuere, vt & Lutherum hereſiarcham, ac Maumethum; quocirca, ad mirando Dei iudicio, ac prouidentia contingit, vt ſub tempus exortus horum, non aliqua bona & læta, vti circa Sanctorum Dei natales fieri conſueuit; ſed potius cuncta infauſta ac horrenda mala, portendentia, prodigia, conſpiciantur, eoque magis dira metuendaque, quo cum vita, tam facta eorum, peſtilentiora futura ſunt, vt vnuſquiſque ſibi ab ijs, tamquàm veneno animarum præſentiſſimo, cauere poſſit. Hoc etiam nefario congreſſu, dæmones, nonnumquàm vel inuitis miſeris fœmellis, ſtuprum violentum inferre, conſueuere, proprio tamen crimine mulicrcularum in hoc victis, ijs potiſſimum, quæ impuris cogitationibus in mente, locum dant, & indulgēt, exterioribuſque geſtibus tandem produnt; quemadmodum, varias in formas, concinnandis, & torquendis comis; quæque omne ſtudium ponunt, in exornando corpore, gēmis, vnionibus, faciemq. ceruſſa aut ſtibio fucant, graphioque, & ſupercilia, nunc hoc, nunc alio modo componunt. qua de re, non ſine cauſa, mulieres non niſi velatas capite, ob Angelos, templa ingredi, præcipit. cum non raro vſu veniat, vt, quāto magis, dicto modo comptæ & fucatæ, in publicum prodeuntes, alios ad ſui amorem inuitare ac allicere, ſtudent: tanto potius, hæc turpia dira ſpectra dæmonū, eo, in pœnam, ſibi attrahant. Nec profectò mirum, diuinam ſapientiam, tantopere hoc crimine offendi, quo facies à Deo ſumma arte effictæ, ita fœdè deturpantur.

pantur. hoc, etiam nefando libidinis genere, dæmones, & cum iuuenibus quibuſdam, formæ præcellentibus, virginibuſque, libidinibus tamen aſſiduè ſe polluētibus, vti ſolet, veluti in Marrea Regione, eueniſſe, Scoticæ, teſtantur hiſtoriæ: in qua, haud multis ab hinc annis, puella quædā, forma venuſta & egregia, natalibuſq. non minus clara, diu detrectans coniugium, ventrem ferre, reperta eſt; parentibus de eo, qui ſtuprū tale intuliſset, ſolicitè inquirentibus, ſpōte fatetur puella, ſe, tam noctu, quàm interdiu, Venerem exercuiſse, cum adoleſcente quodam, qui, quis, aut vndenam veniret, aut eſſet, ignorare. Ad quæ, non potuere non, parentes, vehementer obſtupeſcere, angi animo, ac affligi, a famula tandem, hominem quendam in cubiculo cum filia rem habere, edocti, haud mora interpoſita vlla, facibus tædiſq. accenſis, quod nox eſſet, accurrentes, recluſis foribus, monſtrum horrendum, ingens, ac omnem humanam fidē excedens, maximè terribile, à filiæ complexibus, pēdere, vident. Sacerdotem, eueſtigio, uitæ, moribuſq. probatis, accerſunt, qui cum in recitatione Euangelij Sancti Ioannis, verba illa exprimeret, Verbum, caro factum eſt, dæmon non ſine maximo ac horrendo excitato, ſtrepitu, terroreq. incuſſo, & poſt ſe relicto, (more nempe ſuo) diſparuit, cubiculi tectum ſimul auferens. at fœmina hæc infeliciſſima, triduo poſt, monſtrum non minus horrendum, enixa eſt, quod, ne in familiæ ſummam ignominiam aleretur, ac educaretur, extructa, pro more, pyra, flammis cōſumptum eſt.

est. Simile huic, quiddam, in Carothea, accidiße referunt, cum quodam ſuccubo, forma conſpicua puella, venuſtum non minus, adoleſcentem, quo ſuis amplexibus potiretur, ſolicitante. huius rei factus certior, diocesianus, iuuenem, vt orationibus, ieiunijs, ac pœnitentia haud ficta, ſed ſeria, Chriſtianam vitam inſtitueret, locumq. mutaret, ſedulò monuit. his pijs, iuuenis obtemperans, monitis, à ſpectri illius, ſceleſtis ſolicitationibus, liberatus eſt. Habet loci, vt & nominis mutatio, neſcio quid occultæ proprietatis, ob' Angelorum, quos propterea mutari ſcribunt, efficaciorem virtutem, ſicut ex Abraham & Sara, videre eſt, atque Iſaac qui, (ut Cabaliſtis placet,) filium Iſaac, quo magis in bonis proficeret, vtique in partē Auſtralem, vbi loci, Angelum ſibi propitiorem eſſe, non ignorabat, perrexit. Idem, eueniſſe, Corinthi cuidam Philoſopho, Apollonius Thyaneus, aſſerit, quod etiam, iam vix annis viginti elapſis, alicubi, cuius nomini parcēdum duxi, cùm præſentia exempla ſint odioſa, accidiſſe cum accubo, minimè me latet: quibus namque obſcenis congreſſibus, dæmones, vti conſueuere, corporeo tamen velamine ſemper tecti ac induti. Huic etiam non abſimile, quiddam factum, apud Forteam, Scotiæ æſtuarium, vbi dum nauis quædam nauigandi eſſet in procinctu, adeò procellis, vndis, imbribuſque, extemplo exagitari, conquaſſari, ac penè obrui cępit, vt velis ac malo fractis ſciſſiſque, nulla ſpes ſalutis ſupereſſet amplius: interea dum forte nauta quidā, præ admiratione ac ma-

gno timore, clariori voce exclamaret, hoc esse opus a diabolo profectum, statim vox cuiusdam mulieris, hac exclamatione perterrefactæ, è sentina, cunctis naucleris, exaudita est, qua, sese in causa huius extremi periculi, esse, prodijt, (non secus, vt in sacris, de Iona legitur,) propter nefandam consuetudinem, diu multumq. quàmuis inuita, instar statuæ, immobilis ab ipso reddita, cum eo habitam. quapropter rogare cœpit, vt hoc infausto onere nauem leuarent, seseq. in mare præcipitarent. quod cum, nō sine multis lachrymis, consternata supplex peteret, & rem exponeret, continuò sacerdos, qui eadem naui erat, fœminam hanc, ne de infinita Dei, in peccatores, resipiscentes misericordia, desperaret, hortabatur sedulò, addens, multa, de paterno & propitio Dei in nos animo, qui omnes propterea sibi peccatum concluserit, quo omnium etiam misereatur. quare, vt ipsa vera animi ad Deum conuersione, verisq. ex animo & corde profectis suspirijs, doloribusq. ob commißa tanta peccata, in viam rediret, persuadet. cui obsequitur mulier, Deumq. quo in seipsam, criminis ream, non etiam in nautas, animaduertat, lachrymans precari, non destitit. hinc subito, è naui, quædam nubecula exiliens, flamma ac sulphure, dæmonem prodidit. Noui & ego, aliam quandam puellam, quæ toties, ab accubo clàm, opprimebatur, vt eam tandem huius miseriæ tæderet, remq. totam amicis aperiret, idq. non sine lachrymis ac dolore, hæc tandem Dei auxilio, loci ac nominis, mutatione, etiam liberata est. Nec de fide

iam

iam dictorum, quod res miræ videantur, aliquid dubitandum, cum longè maiora ac plura, de accubis & succubis, quotidiana experientia, proh dolor, edoceat. A maribus pariter ac fœminis nonnullis, crebrò hunc nefandum actum exerceri, legimus, hunc Dianæ ac Herodiadis ludum vulgò appellant, ad quem, nocte intempesta, frequenter admodum, mulieres illæ miseræ, antea infantum, quos eam ob causam non tinctorum atrociter iugulant, pinguedine, pro unguentis, vsæ, sambucea, quã liniunt uirga hircoq. victæ (cuius diabolus formam simulat, aut certè quod eorum corruptæ imaginationi, talem figuram imprimat,) obequitare sibi somniant. Hoc modo, non secus ac paleæ, turbine quodam, per diuersa locórum interualla, deferũtur, donec tãdem, perductæ ad Satanam, quem, Summam Maiestatem, alto insidentem solio, præseferentem ac mẽtientem, omnium miserorũ, miserrimæ, cernuæ, flexis poplitibus, adorare, nõ verentur, diuerso tamen, quàm nobis consuetum est, ritu, non faciem, sed terga illi obuertentes, caputque non in pectus, sed in scapulas, inclinantes; quod, vel ex eis præscripta lege, aliter non permittente, vt etiã ex hoc eorum, nobis contraria natura, innotescat, faciunt, quo ab alijs, distincti domini, videantur. hinc, plures, varijs rhythmis, cantilenas altius tum instructi canunt, diuersorumq. generum pro libitu choreas a nostris penitus absimiles ducunt: fœminæ namque post dorsum masculis inhærentes retrocedendo saliunt: terga dando inclinant, caputq. non ante, sed re-

trò, ſic pedem tanta cum agilitate eleuant, vt altiore arte, quæ humanã trãſcendat, docti facile videantur: atque ſic ſaltantes, genioq. indulgentes, multis, lautis & opiparis epulis expleti, tam mares, quam fœminæ, nec enim viri ab his nefandis ſpectaculis, abſunt, tandem vſqueadeo, & corporum ſceleſtas libidines, explent, vt ſæpe nonnullæ, quibus auerſa placuit Venus, vel bifurcato membro impeti, eodem ſentiant tempore. Hoc quidem, omnium maximè execrandum ac deteſtandum ſcelus, & ſi nullo non tempore, (vt plerique aſſeuerant, nullaq. non ætate, perpetratum fuerit; in hac tamen poſtrema mundi ſenectute tantùm inualuit, vt, niſi armatæ leges ac iura, igne vltore, contra inſurgerent, nuſpiam non hæc peſtis ſerperet. Cæterùm, cùm non pauci, eius ſint ſententiæ, hunc diabolicum ludum, non tã reipſa, quàm potius opinione ac ſtulta imaginationis dementatione, fieri, penitus aſſeuerando, hæc in Phantaſia, ob dæmonum inductam infidelitatem, accidere, uti ex aliquibus dementatis ſe uidiſſe affirmant: hos ſic opinantes equidem non, ualdę mirari, & ab eis, (cùm dæmonibus longè aſtutiores fraudes, ac ampliores uires non deeſſe haud inficientur) hoc edoceri percuperem, quidnam ſit, quod tantopere id denegent, quaſi dæmones, propriæ uirtutis contactu, corpora, obſtinatorum præſertim, id optantium, haud transferrę queant, cùm & Angeli, ſua ipſorum uirtute, qua & in ſpiritus, ſatis pollent, ut dictum eſt, alter, prophetam Abacuch, ad Danielem capillis, per aerẽ, a Iu-

dæa,

dæa, in Chaldæam, duxit; alter uero, Ezechielem, de Chaldæorum regione, in terram promißionis, transtulit, ac Philippum Azoto, ad Cãdacis Reginæ, Eunuchum, Hierosolymam, uti Aethiopu moris erat, uisentem, transportatum, sacra scriptura demõstrat. an, si Angeli id propria uirtute potuere, & dæmones, eadem opera, nequeant? queunt profectò, tantoque magis, quòd hi, nefandis scelerib. superstitiosisque maximè ritibus, quibus præcipuè gaudent, ad id inuitantur aßiduè, ac uocãtur. quo etiam pacto, Empedoclem, Agrigento, Crotonem, ad Pythagorã, ab ijsdem spiritibus translatum, & Abarim quoq. Hyperboreum, ex Taurica Chersoneso, eodem, lectitauimus, ac Apollonium Thyaneum, Roma, Dicæarcheam, octo horarum spatio, ductum, Philostratus affirmat, ac Simonem Magum, in aerem sublatum, ut in suo Itinerario Clemens asserit corã Petro factum esse, quendamq. Zenobitam Noruegium, rectà, sub polum Arcticum, a dæmone traductum, asseuerant nonnullæ historiæ boreales, & denique, absq. criminibus tamẽ, Hillidium Disentinum Episcopum, per aera, Romam transuectum, sicut & Albertum Magnum, tradunt. Sed, quid opus est uerbis, alijsq. exemplis? cùm & ipsum nostræ salutis auctorem, Iesum Christum, postquàm carnem nostram sibi copulauit, dæmon tentator, per diuersa loca, transtulerit? Quod etiam uerùm esse, per eorum probatur conuiuia, ad quæ, annis ab hinc haud ita multis, quidam, in agro Sabino, curiositate magis, quàm superstitione, addu-

ctus, accessit, vt numne vera essent, quæ sua coniux, in eodem crimine deprehensa, affirmarat, suis ipsius inspiceret proprijs oculis. hic dæmonum ministerio, sub hirci forma vectus, antea tamen vnctus pinguedine, eius rei ab vxore sua edoctus, ad locum tãdem consuetum peruenit, tot conuiuiorum, ferculorumq. apparatus, magnopere miratus: cumq. miser vna cũ Satanæ, iuramento obstrictis mancipijs, assedisset mẽsæ, cibosq. omnis generis, at nullo sale conditos, degustasset, salem crebrò efflagitat, tandemq. allatum, quasi admirans, dulce nomen Iesu, nuncupando in causa fuit, vt cuncti conuiuæ, (mirabile dictu) cum toto horum conuiuio, vel in momento, euanescerent: is uerò, cuius ore, hoc sanctissimum nomẽ prodijt, nocturno tempore, in profundissimis tenebris, indumento quodam horribili, multis milliaribus a domo sua, dissito, semiuiuum relictum se tandem videt; diuina tamen uirtute subleuatus, angelorumq. adiutus ministerio, & si non semper oculis cernantur, nũquàm tamen nos ope sua destituũt, si tamen gratia diuina haud destituti sumus, id quod Elisæus suo manifestat discipulo: biduo post, domum reuersus est, auctorque fuit, ut quamplurimi homines, plures tamen mulieres, quasi ex sinistro, ut secretiores inquiũt Theologi, latere profectæ, aut vasa fragilia magis, vna cum sua coniuge omnes, igne concremarentur. Idem fertur quoque, de quadam lamia, nomine Lucretia, a proprio dæmone, ob auditum, sub auroram, campanæ cuiusdam sonitum, deserta, ad ripam fluminis, a

Iu-

Iuuene quodam inuenta, qui, re cognita, & si miseræ silentium pollicitus, Iudici tamen indicium fecit, ex quo & ipsa ad supplicium rapta est. Præterea, nec deest eius rei exemplum de Reuerendo quodam sacerdote, qui domo exiens, rus, more solito, perrecturus, dæmone equo post terga ignarus, dicto citius, eò uectus est. Cæterùm, cuncta ea loca, quæ lamiæ frequentant, (cùm minimè in omnibus ob benigniorem cœli influxum, regionisq. Angeli custodiam, talia mala patrare possint) vtplurimùm & ferè semper, aliqui insigni facinore ac piaculo, nobilitata, antea fuere, quibus, quòd Angelorum quodammodo destituantur tutela, magis præualent gaudentq. horum famosa Nux apud Samniũ Beneuentana, collis, in Dania mons, ac Virgo, in Gothia feruntur, quò omnes strigimagas dæmonũ opera, transuehi uulgo credunt. proinde hæc negantes, satis errare, perspicuè patet. nec propterea inficias iuerim, ea in phantasia, (ut ipsi uolunt) contingere non posse, cùm frequentius eo pacto, eueniat. haud enim in potestate horum consistit spirituum, noctu, Solem, supra nostrum retrahere Horizontem, ut dementatæ eiusmodi, sibi somniant mulierculæ, at quod per aera interdum non uehantur, de uno in alterum locum, nil est, quod impediat. Ex quo consequitur, nonnulla reipsa fieri, quædam uerò in earũ corrupta imaginatione, ac Phantasia tantùm per somniũ, quasi in mentem uenire, quæ tamen, in rei ueritate, euenisse, sic miseræ delusæ, uel iuramento, affirmare solent. De

his, quæ in medium afferrem, plura mihi non deessent exempla. Verùm pars est de immensa Dei in nos misericordia admodum mirari, quòd uel crucis signo, vel nomine Iesu, etiam a malis prolato, ex tēplo hæc diabolica præstigiatricia Symposia conturbantur, & euanescunt, quò, omnium infelicißimi, has sceleratas consuetudines frequentantes, diaboli impotentiam ac imbecillitatem, uidendo, eò promptius ad Deum cunctipotentem, omnis boni authorem & fontem, conuertantur, inq. eum credant, ac gratiam, qua turpissimè sua sponte, exciderunt, omni studio, recuperent: non enim est Deus perditionis, sed omnis salutis & saluationis, ni ex nobis ipsis proficiscatur perditio. Vnde fit, ut eiusmodi miserijs obnoxij, dum diuina celebrantur officia, nihil mali percipiāt, cum alioquin semper varijs, huc atque illuc impellātur imaginationibus, curisq. conficiantur maximis, immò, ad omnia perpetranda nefaria scelera, ab his spiritibus armantur, & in arenā protruduntur, cæteroqui, rarò fit, ne hi haud euanescant, spiritus, hanc diuinam virgam, sui exitij signum, olfaciendo, quod tantopere metuunt ac reformidant. magnum profectò mysterium antiquis Aegyptijs, non ita incognitum, qui hominum salutem, hac Dei figura, in qua plura continentur, arcana, in eorum hieroglyphicis, notabant, sic ea vsi, postquam, huius characteris nota, cuncti, iussu diuino, ianuarum postibus, sanguine signatis Hebræi, ab Aegyptijs incolumes, illorū primogenitis omnib. angelo interemptis, euaserunt.

Quin

Quin nec Arabibus abstrusam, qui hanc diuinam imaginem, in brachijs, quò à nonnullis calamitatibus tutiores forent, sibi pingi uolebant. quod & Platonem olfecisse, per suam decussem, coniectura cõsequi poßumus. Verùm, ut, unde digressus sum, reuertar, non me pigebit, de ijsdem Spiritibus, quæ vir quidã, auctoritatis maximis, suis uidit oculis, & expertus est, breuiter annexere. Aberat is peregrè, negociorum quorundam familiarium conficiendorũ causa, unde domum rediens, cinctus & septus est horrenda noctis caligine, quodam in loco, apud vulgus, nece cuiusdam Hebræi, infausto, ex quo pergens maximo correptus est horrore, ignota tamen ulla, quæ sensibus percipi posset, causa. quod hinc euenisse autumo ob amplam dæmonis, tentando tum se accingẽtis, potestatem, cùm in eiusmodi locis, ut dictum est, plus, quàm alijs, possint, quare & ijs magis gaudent; aut, vt interemptorum violenta morte, animas vel simulent, aut etiam, quo malorum perpetratorum, memoria refricetur, uel, quod eorum naturæ, uoluntatique perfidæ, multum sint consentanea, ac ab Angelis non adeò probibentur, ut olim fuere campi Marathonij, Persarum Strage insignes; ubi diu, multumq. hos spiritus oberrasse, accolis infensos, armorum strepitu, ac equorum hinnitu, haud pauci antiquorum testãtur, scriptores. sic etiam nunc perhibent, Hãsem, (ita enim, spatiosam quandam Regionem, in Hiberia uocant) perpetua caligine oppressam, hisq. apostatis continuo, uexari, spiritib. ubi & equorum hinni-

nitus, gallorum cantus, aliorumq. animalium uoces, audiri, apertè affirmat Aitonius, apud Armenios, historicus haud ignobilis. Sed, ut nunc cœptam historiam pertexam. Vix nempè decem paßibus, quò in id uitæ discrimen, inciderat uir ille, digressus aberat, cùm subitaneo hoc perculsus terrore, circumspiciens, mulam, insignis magnitudinis, in loco angustiori, obuiam uenire, uidit, qua conspecta, uehementius perterrefactus, non tamen penitus animũ abijciens, ac desperans, nec ab itinere cœpto desistens; quin potius uires & spiritus resumendo, ter inter pergendum, signo crucis se muniuit, crebrioribus uotis dulcissimum Iesu nomen, implorando. his, ex omnibus quasi, periculis emersus, animo præsenti ac alacri iter prosecutus est, ut opinione sua dicto citius currendo, perrexerit: nec tamen id spectrum prorsus, disparuit, quinimmò, nunc maioris, nũc uerò minoris magnitudinis, uisum est, uariasq. in formas mutari, tandem prægrandis cuiusdam moloßi similitudinem referens, quam ad finem usque retinens, nunquàm, modò hac, modò illac, oculis sese obijciẽdo, molestũ esse destitit, qui propterea strictum ensem, concitato cursu, ei obuertit. plus itaque satis, his furijs exagitatus, tandem ad ingẽtem rupem peruenit, ubi B. Virginis sacellum, extructum, conspiciebatur, qua & ei per callem prætereundum erat. eo loci, cùm se huic numini ex animo commendasset, confestim id horribile spectrum, tanto cum strepitu & fragore, vt nihil supra, euanuit, quib. adeò redditus est attoni-

tus,

tus, terroreq. percitus, ut ex eo in febrim, denique in trimestrem tertianam, inciderit. Quòd autem eiusmodi spectra, ensem, & cætera arma, equum etiam & canem, metuere, dicuntur, non eò fit, quòd ictib. aliquibus, ut corporea, expositi sint, nec quòd Metallum hoc sit sub Martis dominio, quemadmodum non nulli Platonici, finxerunt, qui in rebus omnibus, & sympathiam & antipathiam quandam, eße volũt, atque etiam Psellus, qui stricto gladio, per Anaphalangem, dæmonem, a quodã obsesso, expulsum asserit. Spiritus enim sunt, omnis corporis expertes, nec inde, quòd ijs, quas aßumpserunt, imaginib. quodam excellunt dominio, neque etiam ex superioris huius speciei intelligentiæ opposita, uirtute, cùm si hoc foret, haud plerique eiusmodi omnes occurrentes, ramis euanescerent, sed ij tantũ, (cum diuersa sint dæmonum genera,) qui quodammodo Marti subsunt; verùm id accidere, inquam, ob maiorem, quem propterea hæc, qui habent, animi uigorem, unde haudquaquàm dæmones, terrorem incussuri duobus apparent comitibus. hoc enim uigore, quod cupiunt efficere, prohibentur, præsertim, cùm non semper, quantos quidem optarẽt, nobis terrores incutere, permittantur, diuina pietate, repulsi. Præterea, ij malitiosi spiritus, sæpe operationes suas perficiunt, per eos, quos diuexant, energumenos, tum maximè, cùm terrei sunt, aut supplicij afficiendi causa supernè, mißi, aut Maleficorum opera intrusi, hos ægerrimè deserunt, ac uix ab eis discedunt, uel etiam exorcismis,

qui-

quibus Sancta Ecclesia, iam ex Apostolorum tempore usquè uti a Salomonis ætate, Hebræorum Synagoga, uti, solita est, neque sanctorum quorundam reliquijs, qui, quod, de ijs triumphum reportarunt, maximè, formidant, adeò, ut has, quasi Dei opera, multis in locis, fugere cogantur, compulsi, sic nec ob Eucharistiæ præsentiam, ubi tamẽ, non sine maximo cruciatu, persistunt, & si primæ nascentis Ecclesiæ initio, uel a quibuslibet, in nomine Iesu, aut crucis signo, ab obsessis, eijciebantur. quod non sine causa factum est: quo enim gentes idolatræ ac incredulæ, eo facilius, ad fidem Christianam adducerentur, miraculis crebriorib. opus tum erat: cùm hoc non pertentandi causa, curiositateue quadam impulsi facerent, ut nuper perhibent Neapoli factum quadam in domo his uexata spiritibus nonnullis, in quos matulam ac scaphium proprios ob oculos insperserunt, ac effuderunt, atq. olim Sceuæ filijs, circa quendam dæmoniacum, qui nudi ac uulnerati, non sine summa turpitudine ac dedecore, uel proprijs domib. exire, coacti sunt, metu trepidantes: sed ut, quod Sancta Ecclesia Catholica ageret, potius animi pietate, quàm curiositate aliqua, imitarentur. Nostra uero ætate, ex quo, iam tot tantisq. miraculis Ecclesia floruit, ac cõfirmata est, non mirum cuiquàm uideri debet, si non ita crebrò, ut olim, dæmones eijciuntur; præsertim, cùm nunc, sæpius ut pios in fide exerceant, pœnisq. castigent propter admissa delicta, quodammodo relinquantur. Hi, præterea, spiritus, sæpenumero homi-

mi-

minum deliquentium, exorcizando interuentu, sic vires acquirunt, ut energumenos deserere, minimè uelint; proinde exorcistis summopere cauendum, ne exorcizantibus, temerè quilibet adsint, qui etiã, pro ea, qua pleni sunt, calliditate, frequenter, & sanctæ Eclesiæ exorcismis aggressi, adeò reluctantur, quò, exorcistas, tædio affectos, deterreant; cùm tamẽ, magico ritu, quibusdam scilicet superstitionibus, figuris ac characteribus, atque (proh nefas) nimia pastorum negligentia, a nonnullis, Græcis præsertim, quos nostris in regionibus ac Hydrunti, Caloieros, vocant, impetiti, quandoque parumper, ac nonnunquàm multum repugnare uideantur, non sine maxima fraude, quo, nempe pacto, paulatim, fidem è mundo auferre, moliuntur: alioqui, dæmonem, vbi maius malum non subest, ab alio dæmone, quantumuis superiori, ac interdum dispari, expelli, non contingit: hoc enim modo, quo Græcis exploduntur, a corporibus tantùm, maximis interea animabus tenebris immersis, excedunt, cum id, quod forsan antea pœnæ tãtummodo erat, proculdubio, aßentientibus, in culpã cedit: qua de re, nec iure aliquo cogi hoc pacto, quin grande eo committatur peccatum energumenos, vt relinquant, poßunt, hocq. magis, quòd nobis omni commercio, omniq. familiaritati dæmonum, seuerè interdictum sit, nec eorũ ministerio, ob quod nos polluimur, peccatum, vti fas est; licet id sanctis ac iustis quandoque concessum fuisse, legitur, vti Diuo Iacobo, qui ut Hermogenem, ei afferrent, ijs iniunxit,
ac

ac Simoni Iudæ, qui vt dæmones, proprias ſtatuas ſuas deſtruerent, confringerentque, eis præcepit. Sanctis etenim, vtpote membris Deo ipſi inſertis, obediunt, velint, nolint, propter eorum merita, & ſi eis, natura ſuperiores ſint; nihilominus tamen, diuino arbitrio & uoluntate, iuſtis cauſis & rationibus hoc exigentibus, ſæpe, à pugna, victores receſſere. idcirco diuerſis angelis etiam, ne amplius, vel per tempora, de eo tamen, quo tẽtando, vitio, ſuperati fuerunt, per tentatum uempiam accedant, vinciri ferũtur. Nec dum corpora occupant, eo ipſo tentare, dicuntur, cùm in hunc modum obſeſſi, ratione impediãtur, vnde, nec in merendi, neque in peccandi ſtatu, eſſe poſſunt, tum præſertim, cum imaginandi poteſtatem conturbant: non enim hanc continenter vexant; ſed interdũ tres quatuorue dies, & amplius ab eorũ deſiſtũt uexatione: interdum ſic animæ concentrant potentias, vt vel proprium motum impedire uideantur, vti ſatis ritè perſpexit Ioannes Baptiſta Attendolus, vir, pius in linguarũ cognitione verſatiſſimus, omni ſcientiarũ genere peritiſſimus, Dux Capuæ cũ quendam exorcizaret enargumenum. præterea non omnes dæmones, ex æquo ſic poſſeſſos, deſerere, coguntur, cum ob varia occupatorum crimina, tum etiam, non minus diuerſa, ſpirituum occupantium genera: adde, quod exorcizantiũ omnium non ſit par virtus & valor, perinde, vt cum circunſtantium non ſunt tantæ virtutes, quæ è diametro quaſi penituſque, dæmonum vitijs opponi poßint: ex quo cõſequitur, (vt & dictum antehac)

antehac) quod non tantopere exorcizantium præsen tiam, vim, & authoritatem, reformident; immò, quod inter exorcizandum, alij eis, quasi auxilio veniunt, ac occurrunt Spiritus; quorum aduentu, maio res uires recipiunt, horum uerò spirituum, omnium pestilentissimi sunt, muti, qui exorcizando, haud exire adiguntur vnquàm, nisi, vt eo, quo cæteri, loquantur, modo, nisiq. loco moueantur. qui quidem Spiritus, & si varia ac diuersa morborum genera, nostris corporibus, infligant, animabusque, miras imaginationes, excitent, quibus sic noster afficitur intellectus vt oculus, non clausus, rerum symulachris; in rectam tamen volũtatem, non est his vllum imperium; cùm hoc Dei, tantummodo sit: ea itaque sola in homine, verè immunis ac libera remansit, non tamen a miseria, postquam Adam præuaricando, Mundo tantùm attraxit malum, nec à peccato, nisi per filij gratiam, sed a necessitate, a qua & ante, & post, hæc animæ facultas, semper fuit libera. Nec tamen propterea, dæmones, quòd nequeunt peccandi, sic etiam non pos sint, peccati necessitatem, afferre, cùm in Phreneticis, imaginatricem virtutem impedire, ac in lethargicis, memoriam conturbare, sæpe cernere liceat. adhæc, hi rebelles ac tenebrarum Spiritus, haud semper tantas nobis tenebras offundunt, quàmuis ipsimet, nil nisi tenebræ sint, nec tanta nos caligine inuol uunt, vt omnem lucis conspectum, è medio tollant, cùm multa, quæ hominis commodum, nõ tamen æter num, spectant, propitium dæmonem, Socrati reuelasse,

ſe, compertum ſit; neque hoc mirum, cùm & hæc, & alia præterea, quæ æternam concernunt ſalutem & ueritatem, eaque quæ tacere, quam propalare mallent, qua laborant inſigni perfidia, manifeſtare tamen, compelluntur. ſic & cum deceptum veniunt, quo optatis, facilius potiantur, res eiuſmodi, quas tectas ſepultaſq. uellent potius, oſtendunt: alioquin intellectum illuminarent, quod tamē minimè, cùm omnino charitate uacent, efficere queunt; non enim, quod natura poſterius, niſi quod prius eſt, obtineant, poſſidere, valent. quocirca, omnia, quæ, ſecundū quietem, in ſomnijs, infidelibus præſertim, & alijs peccato pollutis, obuerſantur, & monſtrantur, publica, ſi excipias; ad quæ mittantur ipſi Angeli, vt cernere eſt apud Pharaonem, nunquàm non, per hos manifeſtantur Spiritus, vt etiam Socrati factum legimus, cùm, quod de cygno ſomniarat, eius in ſomno quoque accepit interpretationem; ac etiam Galeno, qui, vt infirmo cuidam uenam ſecaret, dormiendo, edoctus eſt. quod etiam uidere licet, ex Aeſculapij templo, apud Pergamum, ac Polidarij æde, qua, utrobique, dormientibus ægris, morborum remedia oſtēſa ſunt. Sic & ex columnis Herculis, ad quas, quæcūque antiqui ſcire deſiderabant, reuelabantur. ita etiam ex Amphierai fano Serapidis, ad Canopum, delubro, Heliopoli, Solis templo, vbi ſacerdotes, literarum obſignatarum ſenſum, uel ad unguem, Adriano Imperatori, retulerunt. atque Paſiphes Ardaliq. ara, apud Hircanos, & Iſidis quoque Bumaſte; quibus

(inquam)

(inquam) interdum, cùm crebro & ab Angelis, at tum altius ea nuntiantur, quæ vulgo fortunæ munera, appellant, oſtendi contingit, quibuſdam præſertim inſipientibus, ceruicoſis, ac prauis, quibus fortuna, Philoſophorum more, amica eſſe ſolet, quo, his acqui ſitis, amplius, & alia ex dæmonum voto, peruersè agere, pergant. quod tamen non ſic accipiendũ, quaſi hi Spiritus, diuitijs aliquem, pro arbitrio, cumulare, & ſpoliare, queant, & ſi interdum nonnihil aliquid pecuniarum, adieciſſe, reperti ſunt; ſed quod ijs, quo homines fallant ac tentent, oppugnatum veniãt, cùm ijs affluentes, facili momento, libidinis ac ſuperbiæ, vitijs, ſeſe dedant. hinc non abſque cauſa, Saluator noſter, toties in diuites inuehitur: his, enim, nil eſt, quod nos ſegniores ad amplectendum veritatis ac iuſtitiæ, via, (quibus ingreſſi, dæmonum laqueos euitabimus) reddere queat. Inde etiam earum copiam, nonnulli Theologi, ſpernere, conſulũt, vti ſalutis animæ maximè noxiam, ac peſtiferam luem, cum non infrequenter, vbi theſaurus, ibi & cor hominis, eſſe ſoleat. vel ipſa teſte veritate, atteſtante. Ab his porrò ſpiritibus admonitum & Alexandrum, vt ſuis a ſerpentibus morſis militibus hiperbaton ederetur, ac Lyſandrum quoque fuiße, narrãt, vt Aphutim vrbem, obſidione, qua eam cingebat, ſolueret, licet & a bonis Angelis, quoniam reges id proficiſci, potuit. Nec tamen dæmones unquàm aliquos in bonum finem, ſiue bona naturalia, ſiue moralia ſpectes, peregre, quantumuis ſæpenumero, pluuias, im-

bresque, terræ siccitate maxime id expostulante, sicut & ventos nonnullos secũdos, concitasse, visi sunt, atque etiam assiduè, contemptores religionum, increpauerint, obiurgarint, castigauerintque, vti Dionysium Syracusanum, Phlegiam totq. alios, quanquàm præterea, haud pauca, quæ bona viderentur, in somnijs, prædixerint, vti & per statuas, contra aliquos, quos tandem pœnis multarunt, locuti sint, quarum rerum exempla, gentilium suppeditant historiæ quæ omnia, & singula, non quod hominibus, benè cupere, vel etiam facere velint, voluntate eorum huic maximè repugnãte: sed quòd superstitionibus suis illusionibusq. maiorem fidem & authoritatem ijs concilient. hinc & propria eorum templa, ob neglectam, vel parum cultam religionis superstitionem, ijs ipsis authoribus, igne perire, vti Apollinis templũ Delphicum, ter, Dianæ, Ephesi, bis, Cereris quoque Mileti, Argis, Iunonis, & Romæ, Apollinis, vti nimirum his rebus suam potentiam uindictamque, ostentarent, suosq. cultores magis allicerent. Tota etiam Potitiorum familia, spretis Herculis sacrificijs, vel vnius mensis spatio, extincta est. Adhæc non cuncti, æqualiter, quibusuis malis infligendis gaudent: certis enim classibus quasi distincti, his, in quibus præualent, vitijs, homines oppugnant, mira astutia, acie hac instructa, de quibus ducem suum, Luciferũ, certiorem faciunt, varijs nẽpe hominibus, quos hinc inde, per orbem, tentationibus aggressi sunt, hoc & frequenter, corporis adscita similitudine fecisse, visi sunt.

ſunt. Horum, quilibet, ea, quæ inhabitat elementa, concutere, vel cõturbare, magis poteſt, alio. vnde fit, vt æthera incolentes, quos Siliurion, nuncupant, & ſi, reliquis minus noxij, varia emicantia ſigna prodant, hilares ſemper, mortalium damnis, gaudentes, ruinis calamitatibuſq. omnis generis, præ lætitia, exultantes quaſi, veluti qui aerem inhabitant, quos, nonnulli, falſo tamen errorum, vti nos, pœnitere, imaginantur, cùm ex quo ſemel ſe a Deo auerterunt, nunc minimè in viam redire, nec velint, nec poſſint, hos heroas, dixit antiquitas. atque ex eo, quod quibuſdam incantationibus, aerem, in nubem ac pluuiam cogerent, Neophidectas, Græci, vocauere, hos, nimbos, ventos, grandines, ac fulmina iaculari, ac etiam, lana, cera, argilla, lapidibus, ferroq. pluiſſe, ferunt. Verùm, ex his, qui in aquis degunt, marinos fluctus, nauigantibus ſubmergendis, intenti, concitant, qui olim, quoties res, ex ſententia in perdendis hominibus, minimè ſucceſſerat, quaſi tempeſtates compeſcendi gratia adeſſent, nautis ſeſe oſtendere, vti Nymphæ ac Tritones, & ſi frequentius, ſub quadam luce, Caſtorem ac Pollucem, antiqui dixere. hanc & angelorum miniſterio, conſpici, non negauerim, præſertim nauigantibus bonis ac fidelibus. qua quidem in re, Philoſophos, huius lucis cauſam a natura aut caſu, petentes, errare, alibi diximus. Terreſtres uerò qui ſunt, ſolùm, varijs malis, terram diuexant, horrendis terræmotibus ſæpè imminentium malorum ſignis adeo conquaſſantes, vt & flu-

mina, relictis alueis, cursum aliò, dirigere, visa sunt, montes quoque non minus concussi apparuere. Ex his, nonnulli, cæteris, nocentiores, subterranei sunt, in specubus latitantes, vti olim in antro Trophonio reſpōsa dabant, ac in puteis abſcōſi, lucifugum genus, assiduè ad tartara tendentes, vnde Stygiam aquam haustam, ad nos perferunt, qua vsqueadeo elementa ipsa, inficere ac corrumpere solent, vt quasi ex Babylonica arca horrendam hanc nostri temporis luem excitent, sua virulentia ac contagio, longè lateq. omnia uastātem, ignotā Græcis, Latinis, ac Arabibus, quos nequam ac diros, feralesq. Spiritus, Alastores, ac Palameos antiqui dixere, hosq. duntaxat, aquam & aerem corrumpendo, corporibus, vt dictum est, frigidis passionibus officere, ac incommodare, sicut cæteros, animis, insidias parare, plerique ex Platonicis, asserunt, horum quendam sub vetulæ forma ostēdit Ephesi Apollonius Thyaneus, in quem grandi lapidum aceruo immisso, cessauit epidemia omnis horum spirituū, in nos potestas, a nostris commissis delictis, profecta, iusto Dei iudicio. nec gentes aliquam ignorantiæ causam allegare possunt, lumine illo æterno cœlitus demisso, in ipso medio orbis terræ, satis diu iam fulgente. hos tenebrarum Spiritus, si uoluissent, nullo negocio, cognouissent; vel ex hac re sola, quod, & si horum plerique sese cœlestes esse, mirū in modum, iactitarint; numquàm tamen aliquid signi in cœlo, producere, aut ostendere, potuere, sicut apud Hebræos Iosuah, veri Dei cultor, cuius iussu Sol

ipse,

ipse,immobilis constitit,& Ezechias, in cuius gratiam,contra naturæ cursum,aliquot gradibus retrocessit,id quod & Iudæi, dum signa, ueritatem eminus,subolfaciendo,à Iesu, Saluatore nostro,quæsiuere:quod tamen,ne hac etiam in parte, eis deesse uideretur, sed potius ad se conuerteret,in ipsa cruce pendens, in mortis articulo ostendit, quo horum scribæ. hoc miraculo admoniti, certum,de eo, ut ab increata ueritate,factum,arrhabonem nossent, haberentq. Solis scilicet uniuersali Eclipsi, per totum mũdum, in ipso tamen plenilunio,tam admiranda, ac præter omnem naturæ ordinem,ut, uel ex hac ipsa, uerum Deum,de Deo uero,deq.lumine lumen,modo ipsi tenebras non plus amassent,satis perspicuè,oculis cernere potuißent. cùm Dionysius Areopagita, summus Philosophus uel Heliopoli,id conspicatus,dixisse feratur: aut Deus naturæ patitur, aut tota mundi machina dissoluetur. Porrò,quantumuis dæmonum potestas sit satis ampla,non tamen omnia, quæ eueniunt mala,ipsis authoribus,referenda sunt. Nam, cùm quatuor sint pœnarum genera, quibus cũcti, ob peccatum,obnoxij sumus; naturæ,nempe,ministerij, noxæ,ac maleficij;ex natura, tum mala prouenire, dicimus;cũ hæc à motu cœli,certoq. syderum influxu,promanant.à ministerio, quoties Deus per Angelos,iustitiam suam exequitur, sicut angelus pertransiens, Aegyptiorum primogenita, peremit; atque etiam cùm ex Senacharibi, Assyriorũ regis exercitu,centum & quinquaginta hominum millia,tru-

*cidauit, ac Balthesarem, Babilonis regem, domi, va-
sis abutētem, occidit: noxa vero, tunc, cùm, Deus pœ
nas exigens, aliquam plectendi tamen, ipsis nequam
Spiritibus, facit potestatem: qua nullo nimirùm mo-
dò nisi diuino iußu, vti possunt, nihilominus, cùm no
xæ adscribuntur, non tam Dei mandatum, exequun
tur, quàm suum explent desiderium, sponte sua mali
tia, adducti. quapropter, haud vmquàm ab his ali-
quid effectum, siue sub boni, siue mali prętextu, vel,
quod naturæ referat, aut accidentis tantùm redo-
leat formam, quod tandem, malis, cedendo in pœnã,
bonis verò, æternum cedat in bonum, eis malo non
adscribatur. Hinc, tot, tantaq. portenta, prodigia.
ac mira, cuncta noxæ effectus, his olim fieri genti-
bus; vt & in præsentiarum cunctis infidelibus, qui-
bus magis eorum stabilirentur superstitiones, diui-
næ iustitiæ nutu, permissa sunt. quo factũ, dæmoni-
bus procurantibus, vt Anthei cineres eruti, imbres
cierent, ac Mineruæ penes ædes, sacra non putresce-
rent, & Pethiliæ in Philoctetis sepulchro, cinis, ve-
hementibus ventis expositus, non dissiparetur, atque
Paphi a Veneris templo, cùm vbique circumcirca
plueret, pluuia tamen arceretur, ac ut apud Pene-
leos idolum uisum, cunctis terrorem incuteret; qua
etiam de causa, & Troiæ, quondam Palladium, vt
nunc aurea poma Mauritaniæ fatalia extitere, &
quo protinus die, Miagro, apud Eleos, litaretur, mu
scæ omnes interirent, atque ut apud Aegyptios, Ibes
confestim serpentes uoraturæ, uocatæ, aduolarent, ac*

nauim filo tantùm ueſtales ab undis educerent. In qua, porro, pœna infligenda interdum maiora, quam pro eorum natura, par erat, quod ſolūmodo Dei miniſtri eſſent, miro, diuinæ iuſtitiæ ordine, his committi conſueuit, ſpiritib. uti apertè manifeſtatur, Auguſtini authoritate ex Lothi uxore, in ſalis ſtatuam, per eos, transformata, ac ex temporaria, animas puniendi, poteſtate, utrumque enim eis, ut a propria ipſorum natura fieri, haud eſt integrum: verumtamen, tum nuncupari a maleficio, effectus contingunt, cum a maleficis, omnium hominum profligatiſſimis, patrātur, quod ut ſuccedat, uarijs efficiunt potionib. herbis, lapillis, animalium ſanguine, mortuorum oßib. ſerpentu exuuijs, humanis unguibus ſuſpenſoru linguis, oculis eorum funibus, ac capillis, quibuſdā uerbis ſacris, quæ tamen ſingula, in extremum Dei contemptum, ut ſacrificia, uel ipſorum nutu, ne dicā uerbo, eis in omnium hominumq. ſummam perniciem, inuenta, offeruntur. quos quidem effectus, cum frequentius quibuſdam fiant imaginib. quo ueritas & de his, patefiat, pertractandum eſt. Sunt itaq. omnes hæ imagines, quib. hoc ſuperſtitioſum genus hominum, utitur, duplicis differentiæ, repertæ. quæ enim ex aſtrorum conficiuntur aſpectu, aſtrologicæ appellantur; at quæ ſine ſyderum aliqua obſeruatione, necromanticæ; illas a cœlo pendere, nec ad rē aliquid conferre; niſi ſculpantur in materia pretioſa, ut auro, argento, ac gemmis, atque etiam alijs congruētibus metallis, corporiq. diu adhæreant, cōper-

tum est; has verò, neglecta stellarum obseruatione, cudi, haud quicquàm interesse, aiũt, in nobiliori vel viliori subiecto incidantur, atque etiam sine corporeo contactu, effectum consequi. Vtrasque dæmonum fraude, & confici, & gestari, constat, diuerso tamẽ pacto, illas tacito, has verò aperto, harum rerum peritioribus, veritati innixis, validis respondendo argumentis nonnullis, horum opinionibus repugnantibus, id asserentibus, neutrum etiam, & qui eas conficit, iisque confectis vtitur, crimine carere, dicunt. quandoquidem, de Astrologicis nũc loquẽdo, in quibus aliqua videtur difficultas, cæteræ, vel ipso, nomine exosæ sunt, eum, inquam, vel ad Solem Meridianum, cæcutire, necesse est, qui his nil uirtutis cũ nec a se, ceu, nec, quibus nos signamus numeris, nec a cœlo, cùm figuræ cœlestis influxus, sint incapaces, quò inter primas qualitates, nequaquàm numerentur, esse apertè non videt; alioquin, secus si foret, ensis, qui ex se hominem perfoderet, syderum aspectu, cudi posset, & sic, quas narrant pueris, fabulæ, essent historiæ, nec Græcia, ullius mendacij, author fuißet. Vnde nam ergo hæc virtus, si his accidentibus hic non conuenit effectus, nec a se, vt dictum est, nec a cœlo? restat igitur, vt horum nequam Spirituum, technis, istæ imagines, charactereſq. repertæ sint. hominibus persuadendo, vim ac uirtutem aliquam, a cœlestibus in has defluxam ac deriuatam, imaginibus, quas dũ interdum Indos, ex altissimis montibus, in nono cælo, conspexisse, nonnulli fabulantes, fingunt, grauiter

er-

errant, ac delinquunt. Nec his obstat, quod de Moyse, in medium afferũt, qui, quòd artis Aegyptiorum esset peritißimus, duobus ex auro sculptis annulis, recordationis scilicet, & obliuionis, hanc suæ coniugi uirtutem tradidit, ut cum eum, absentem, uel memoriæ tenere, uel etiam obliuioni dare uellet, alterũ gerendo, efficeret: sic nec, quod Iosephus refert, de Eleazari annulo, quo quondam dæmoniacum curauit: nullæ enim, ueteri, in testamento, his, animalium probibitorum, quib. diabolus tunc subesset, imagines, in usu erant, nec etiam refert, quod Antiochus, sub quadam imagine, sibi ostensa, de hostibus, uictoria potitus est: non enim, ob eam, quam ex se, (ut gentes credebant,) uirtutem continebat; at, ut altioris erat erga se, quia Regem, uirtutis indicium, nec etiã, quod cum multis figuris, a cœlo, astriq. rectore, ortos, secretiores ferunt sapientes, eorum, quæ postea operarentur, uti iam haud multis ex hinc annis, uidere licuit, quodam in lapide, serpentem, affabre, cœli motu sculptum, apud Germanos, in Sueuia, magna anguiũ inuolutum multitudine, ac Salomonis quoq. in Saxo excisum sigillum, in agro Veronensi, quo forsan, euenit modo, cuidam, quem nos, homini probo, & in magna constituto dignitate, qui natus, cùm angue in numero, omnes a serpentibus demorsos, uel saliua tantùm, sanitati restituit. Quandoquidem pleriq. omnes, quotquot earum sunt, eiusmodi imagines, ut figuræ, nil uirtutis, (ut paulo ante etiam dictum est) habere queunt, uel sint a cœlo effictæ, uel

fur-

furtim dæmonum fraude impressæ, vt dicitur, de Seleuci anchora, quam eius mater, cubans cum Apolline, accepisse, in annulo, gentilium ferũt historiæ, vel etiam sub cælesti sint influxu, ab Astrologis, conflatæ, vt quæ narrantur de nouem Musis, in quibusdam lapillis, quibus gestandis, Pyrrhum, admirabilẽ memoriam nactum aiunt, ac, quæ sub septem Planetarum sculptæ annulis, Apollonio Thyaneo, ab Hyarchia, Brachmanum Principe, exhibitæ, quibus singulis, pro dierum numero, gerendis, tamdiu totum terrarum orbem peragrando, vt iuuenis aliquis, semper fortis ac robustus vixit, ac quæ inuenta est, in Nilo, Thaulomane, apud Maumethas, Pontifice, qua Crocodili, cicures redditi, morsu non nocebant, ac quib. serpentes fugati Byzantio legũtur: quibus etiã imaginibus olim Aegyptus, cui Græci cunctas sciẽtias acceptas referunt, eius vteretur, in necessitatibus, non quòd Aegypiij, cum multò tamen peritiores essent, has vsurparent figuras, quòd ab his vllam uirtutem, sibi acquirere, crederent: uerum, ut harum aspectu, quid earum materia, cui maior a cælo, propter frequentiorem eius, sub propria stella, infusionẽ imprimitur, quam herbis ac lapillis, contineret, recordarenter, his, quæ gestarent, animo magis excitati, facilius cælestes influxus, quasi somniũ, dormitaturi, ob iacẽtis, viridi in ripa, imaginẽ susciperẽt: cætera omnia dæmonum fraudes, doliq. sunt, quibus, præter hæc aliqua affingendo, aut credendo, ingens committitur crimen. horribilius in moribus portentum,

tum,

tũ, quàm in natura monstrum. Qua de re, & Theologi has, vtpote occultas dæmonum fraudes, detestantur maximopere, ac execrantur, nec profectò, temere, cùm, si uirtutis aliquid, his imaginibus a cælo influeret, non temporũ longitudine, harum virtutem, cum ipsę remaneant, nec viuunt, vt nonnulli imaginantur, certo aliquo tantùm tempore, exolescere, experti forent, neque multa, naturam rerum excedentia, facta fuissent, sicut patet, de Gygis, ac Paracelsi, annulis, quibus alter, inuisibilis pro arbitrio, reddebatur, alter verò, annulum digitis gestans, hostibus, magno terrori ac formidini, fiebat, atque etiam de Theraphim, quibus inspiciendis, Laban, multa colligebat futura, nemoq. eius potestatem, (vt Hebræi aiunt) euadere potuit. ac quibus Michas, idolorum sacerdos, vtebatur, quibusq. Hebræos, crebriùs in idolatriam cecidisse, eorũ affirmant Rabini, cũ multa ex his, eorum augerent diuitias. Cæterùm, eæ, quibus sydus non inspicitur, industria ac arte quadam, quo, malefici, male agendo strenuè pergant, à diabolo introductæ sunt, (vti meminimus) nullis nõ execrandæ, eo, quòd suis quibuslibet dæmonib. sua etiam signa, instrumenta, charactereſque adscripti sunt, quos sibi magnorum principum instar, de industria, vendicauere, grauiorum longè malorũ causa sunt, cùm aperta, quasi horum pignora sint, crebrius à maleficis, vel proprio sanguine exarati: aliæ ad lasciuiam, discordiam, timorem, ac dementationẽ, aliæ ad ægritudines, occultaq. homicidia fiunt. Rursus

ali-

aliquæ, contra uenena, morbos, fulgura, procellas, latrones, hostes, feras, odia, serpentumq. morsus, usurpatæ. ijs itaq. uaria morborum inferunt genera, ergastula frangũt, elementa ligant, & nulla, non mala, perpetrant, ut ex parte uidere licet, uel ex Nectenabi quibusdam simulachris, ex quibus, quot cereæ imagunculæ, aqua, proprijs manibus, submergebantur; tot hostium nauigia, in mare perirent, deq. Bathi, Tartarorum Principis uexillo, cui character X, Græcorum literæ, haud absimile, pictus erat, terra percussa, ex templo, tali, tantaq. caligine, Polonorũ acies, quæ penè Tartaros profligarat, obducta est, ut eius causa uicti & in fuga uersi sint. Atque de Duffi, Scotorum regis, ægritudine, qui, dum eius imago, a malefico, igni admoueretur, in sudorem soluebatur, carminibusq. quibusdam mussitatis, perpetua detinebatur uigilia, sicut etiam, cera liquescente, ad extremam reducebatur maciem. Quibus etiam horribilibus ac nefandis imaginibus, ac characteribus, sæpenumero adiungunt hi sceleratißimi homines, ut maiorem Dei contemptum, dæmonum instinctu, uel Chrismatis oleum, & alia id genus, pleraque Sacramenta, interq. has tetras diaboli imagines, ac diras laruas, sanctissimam Crucem, antea tamen suo ore abnegatam, ac ter, quaterq. (horresco dicens) pedibus conculcatam, interponunt, cum quibusdam granis ligulis, uestiumq. lacinijs, at eorum, in quos ueneficia eiusmodi struũt; quibus dæmones, quicquid ex eis remansit, sic operantur, ut uirtutis

con-

contactu, multa, pro eorum, qui hæc parant, desiderio, efficiant. Præterea, occultis cum dæmonum nominibus, mortuorum vngues, capillos, ac ossa, addũt, præsertim eorum, qui, vt dæmonum propria mancipia, desperatione quadam, laqueo, sibi mortem consciuere, quibus diabolus, non ob materiam tantopere delectatur, sed, quòd quæ Deus ei pœna adscripsit, sibi honoris ergò, ab homine exhiberi, videt. quamobrem & serpentum exuuias addi uult, quæ tandem omnia, membranæ inuoluta, in triuijs sepeliunt, & abscondunt; aut, quod frequenter ibi, diuersi dæmones, ex diuersis sibi obuiam fiunt locis, vbi & Satanas olim Mercurij nomine colebatur, aut furtim sub ianuarum liminibus, occulunt, eorum scilicet, quibus hæc venena præparant; tum quòd facilius, quos uolunt, transeuntes, inficiant; cum, quod limina quondam sacra, veteribus, habebantur, propterea, quòd in ijs, Dagon, Syrorum Idolũ, ob Domini arcam, cecidit. Mira profectò res, dæmonem clam, eo loci, diuinos honores, sibi vendicare, vbi olim aut palam colebatur, aut certè ignominia aliqua affectus fuerat. Quibus diris, supra dictis, & interdũ in ollam iniectis, nefanda mala, ijs, perpetrasse, reperti sunt, vt & oppida, sicut paucis ab hinc annis Schilstadiũ apud Germanos, combusserint, nõnulla autem ex his mala, propria pharmacorum uirtute, fiunt, quædam uerò eis addunt, non quòd sine his, maleficorum uota, non sortiantur effectum, cùm hoc ipsi dæmones præstare possint; vel scilicet particularem impediendo influ-

influxum. Verùm id agunt, vt malefici, vel suis manibus hæc conficiendo, criminis socij magis fiant, Deumq. contumelia simul cum ipsis, afficiant atrociori, quo dehinc pœnas quoque grauiores sibi attrahant accelerentque. Eius itaque generis, malorum, longè maximorum, ut diluuiorum, incendiorum, authores sunt dæmones, per maleficos, sua instrumenta operantes, sic ex aqua interdum, ingentem excitant imbrem; at non à contrarijs, ut ab Helia factum legimus, qui & aqua ipsa, ignem suscitauit maximũ: neque id mirum, cum dæmoni necesse sit prius, naturam, dies ac tempora obseruare, uti nuper a quodam mago, animaduersum est, qui sub Martis horã, schedula, ranæ cuiusdam ori indita, ac in lacum, unde erepta fuerat, immissa, horrenda procurauit tonitrua, atque eiusmodi interdum mala hisce, damnatorum figuris, uel etiam absque ullo contactu corporeo, operari, ut dictũ est, in quos structa sunt: cum tamẽ per Astrologicas id nequaquam efficiant, nec sine fraude solita, ne scilicet, detecta fraude, Astrologi in posterum astra colere, desisterent; quod & forsan magis, in causa est, ut dæmon, in leonis forma apparendo, coràm gallo, euanescat, quàm quod sit, (ut Platonici uolunt) plus solaris. cùm propterea, & astris, numen quoddam adscribant, & his necessitatem addant; quibus omnibus, hæc scelera committentibus, crebrò dæmon multa, quæ in hoc uitæ curriculo, pollicetur, præstare posse, nihil obsistit, nulla, in altera, potestate, ei relicta. quandoquidem, his cunctis,

quas

quas ÿ promittunt, rebus, abuti poſſumus, ipſis nobis perſuadere hoc ſatagentibus: hinc quod ob crimina damnamur, noſtra voluntate, accidit, diabolo non nulla poteſtate, iure diuino in nos facta, quo nos exerceat, vti milites Chriſtianos, ne ignauia quadã, ſalutis æternæ iacturam faciamus. Inde, huius vniuerſitatis auctor & dominus, auro & argento, Mammona præeſſe, innuit, cuius, vſum, verum, amplectentes, honore & præmio, abuſum verò, ſectantes, pœna & ignominia, perpetuum, afficiendi ſunt, vt qui ſummo & æterno bono, hæc creata, & caduca, prætulere, neque id iniuria, cùm, ſi æternum viuerent hic, vtique a peccando, & abuſu rerum creatarum, haud deſiſterent. Neque cuiquam mirum videri debet, quòd malefici, tot tantaque mala, etiam, quæ dæmones per ſe, nequeunt, procurant, hominibuſq. accerſant, cùm, qui in via reperiuntur, (vt Theologi dicunt) amplius, quàm, qui in termino exiſtunt, delinquere, ne arbitrÿ libertate priuentur, optimo iure, permittantur. Præterea, quòd dæmones, & malos, pœna multarint, vt, Mariam, ſororem Moyſis, aduerſus eum ſuſurrantem, & bonos, multis ſupplicÿs, vt Iob & Tobiam, afflixerint, haud alienum, cenſendum; cùm interdum & in ſanctis, propter originis peccatum, quo ad pœnas has corporeas, plectendis, iuſtitiam ſuam immutabilem oſtendere, conſueuit, vtendo, horum ſpirituum in ÿs, opera: quam prouinciam ideo eis demandat, vt bonis futuro bono ac prĕmio ampliori, ipſis uerò diris miniſtris,

ſtris,acerbiori malo,ac cruciatui,cedat.quod dæmones etiam, ſubolfaciendo,non ita frequenter,tantaq. furiarum ardoris impetu,ipſos Sanctos, ac prauos, aggrediuntur,quos tædio,vt vincant, crebro pertentant . mirum enim in modũ,& ſupra quam credi poteſt,beatorũ merita, timent , hæcq. tantopere exhorreſcunt, vt maxima afficiantur triſtitia , cùm eorum nonnulla, Eccleſiæ theſauris,recondi, non ignorent. Nec tamen quaslibet corporeas pœnas, ſanctis, probiſq. hominibus,ita vt prauis ac malis,inferre, in eorum eſt arbitrio;quando quibus,ab horum poteſtate, eos,eripi, aiunt , ne ſibi præſtringi ſenſus , nec exterius,nec interius,aliquo,queant,pacto:quod ideo fit, ne eis, ob haſce illuſiones, merendi via, intercludatur;eoque magis,quòd maiora,hæc in alijs, quàm in ſeipſis , pro Chriſti amore,ferendo, præmia merent, vti per Diuum patuit Macharium , veriſſimè , cui, quædam oblata puella,quam in mulam,vulgus, conuerſam eſſe,exiſtimabat,haud alia ac mutata,quàm re ipſa erat,effigie,apparuit . Verùm,vt, quid interſit , inter hunc uel illum morbum , qui ex alicuius, vel exceßu,vel defectu,humoris peccantis,qualitate,proueniunt,ac quando à Dæmonibus proficiſcuntur , clarius innoteſcat , quod & doctorum plerique animaduertere potuere, hoc eſt , quod qui a natura, vel potius præter naturam diſpoſitionem , ob humorum intemperiem , vel continui ſolutionem , in hoc naturæ imperfectionis ſtatu,oriuntur,ij ſenſim vires acquirunt,donec ad ſtatum perueniant,adeò vt inci-

pientes,

piẽtes, uix ſenſu percipiatur dolor aliquis: huius tamen contrarium, a dæmonibus accerſitis, morbis, uſuenit, ubi uel ſtatim initio, nullis peccantib. humoribus in cauſa exiſtẽtibus, eiuſmodi morbi, grauißimis ſymptomatibus ac doloribus, ſeſe produnt, omnia, remediorum genera reſpuentes, ex quibus uix unquam aliquis, reſtituitur medicorum opera, confiſus, uti nec *Aſa Rex*, quantumuis eis fidem haberet, è pedum dolore, conualuit, nec Cuthei, peſte afflicti, ob alieno Deo, à proprij loci conſuetudine, cultum exhibitum, liberari potuerunt, quod tum uel maximè fit, cum dæmonũ nocendi poteſtas, ab angelis non imminuitur, peccatis noſtris, pœnas, diuturniores, commerentibus, ubi mala, cunctas remediorum uires, exuperantia, morboſq. infligunt immedicabiles. Et hoc quidem, uel interioribus noſtris humoribus corrumpendo, uel exterius, occulto tamen, & qui ſenſus effugiat, modo, pharmaca adhibendo, quorum uires uel ſingulorum, ſingulas & minimas, applicandiq. modum ac tempus, ad unguem callent, ac perſpicaciſſimas habent, longè in his naturalibus cognoſcendis, omnem humanum captum & intellectum, excedentes, nec in ijs etiam conquirendis, & ſingulis ex ſuis locis petendis, aliquo longo, ut nos, indigent tempore, cùm uel in momento, ad manum ſint omnia, non tamẽ hoc ita accipiendum, quaſi per inſtans, quod Dei ſolius eſt, operari poßint, mira tamen celeritate, cuncta eiuſmodi conficiunt, operanturq. tempore ſolummodo continuo, a diſcreto, quo

eorum mensuratur, vti angelorum natura, internæq. actiones, oppido, quàm diuerso. Neque & hæc res, tanta admiratione digna est, quòd dæmones, cũ sint incorporei, loco persistant, vbi non mole, ac virtutis quantitate, obuersantur, quo fit, vt loca, haud secus, ac voces emissæ, audientium corda, contingant, quibus dolorem, tristitiamq. afferunt, aut etiam, veluti Lunæ vigor, cerebrum morbum comitialem patientis, afficit, hoc etenim modo ipsi locum continent, ac non à loco, vt cætera corpora, quæ, ob quantitatem circumscribi, necesse est, continentur. Nec tamen hos Spiritus loco inesse, ob eorum operationem, vt aliqui volunt, dicimus; cum, loco, vt sint, vel ob substantiam indigent, quàmuis alicubi consistere, ex actione eorum externa, percipitur; nec eis, quod hoc motu, opus habent, quicquàm ex eo, imperfectionis, contingit, cùm non, vt propriam perficiant naturam, quam perfectissimam habent, loco moueantur; sed, aut, vt quod ipsos latet, addiscant, (cum facultate noua vtique discendi, minimè careant) vel, quodpiam, cui potissimum rei intenti sunt, malum, procurent, remq. ex sententia conficiant. Neque enim omnes, medium prætereundo, ex æquo, ut ad certum ac destinatum locum appellent, suam ipsorum virtutem applicare, valent. nam vt quantitas corporea, diuersum, pro eius magnitudinis diuersitate, locum occupat: ita spiritalis etiam, quæ nihil aliud est, quam ipsa uirtus ac perfectio, maius spatium, vbi nobilitate ac excelleutia, præstat, sua virtute, continere potest.

test. *Hinc fit, ut horum spirituum superiores, citius ad locum propositum, quàm inferiores, perueniant; neque ex eo, quòd corporibus carent, tres, vel duo, vno in loco, esse possunt, cum omnes, eundem, quo accedũt, modum, sibi præscriptum habeant, nec obstat, quod crebrius, plures dæmones, vno in homine inesse, reperti sint. quoniam tunc, neque quem occupant, locus, vnus est, nec ob quod opus accedunt vnum, at varia, vt corporum fecerunt varia loca, eorumq. diuersa crimina, ob quæ, septem eiectos a Magdalena, dæmones, in Euangelica historia legimus. Præterea, hi Spiritus, non omnes, per maleficos, æqualia mala infligunt, cum magis per hos, ac per alios noceant, damnumq. dent; quandoquidem his, qui diutius ac cæteris arctiori ipsorum perfidiæ astricti sunt iuramento, maiora quoque damna noxasq. inferre, datum est. Ex quo consequitur, quòd eorum aliqui, vel solo oculorum obtutu, ne dicam, vt reliqui Sagi, officiant carminibus, nudis verbis, sonis, suffitibus, ac odore, per quæ, non tantùm varia morborũ genera, ut dixi, hominibus accersunt, verùm & ipsos spiritus in corpora immittant, atque sic interiores sensus dementant, ut res, alia ac diuersa, quàm re uera sunt, figura, colore, ac quantitate, ipsis uideantur, & ex eiusmodi stultis iam factis sic tãdem insanos, quos opprimunt, efficiunt, ut sese, metamorphosi quadam, quam tamen rerum naturæ ordo, non admittit, uel in lupos se transformatos esse, somnient; antiquum profecto ueneficium, in Arcadia primũ, Ioui Lycæo sa-*

crificio peracto, quodamq. lacu transnatato factitatum, vbi quendam Demeratū, degustatis immolati pueri, extis, in lupum conuersum, veteres scribunt. Recētiores verò in Prussia, quod a testibus quasi oculatis etiam audiui, ex quibus vnus extitit Ioannes Faber Prutenus linguarum cognitione ac scientiarum varietate maximè perspicuus, vti & in Cypro, Veneri olim dicata insula, actitatum, aiunt; nec ferè est mensis in anno aliquis, quò non eiusmodi, ad ignis rapiantur supplicium in Liuonia, ac in Moscouia, vbi multos in animalia versos, propinatis poculis quibusdā, apud classicos authores, legitur. sic & in Congo crebro, quod in lynces transformentur, quosdam castigari perhibent. sic & olim Caietæ a Circe, Vlyssis socios, mutatos, scribunt, idemq. in aliquos miseros patratum, quibus, tanquàm iumentis vti, cōtigisse, meminit diuus Augustinus. quod Appuleius quoque se, a quibusdam veneficis, passum, affirmare non erubuit. Quæ quidem omnia, nil nisi dæmonum illusiones, ac præstigia esse, nemo est, vel leuiter saltē in Canonum ac Theologiæ studijs, versatus, qui ignoret, aut de hac re ambigere queat. Quoniam, quamuis materia, (vt & dictum est) nullo pacto Satanæ, quòd ad rerum mutationem, nec quòd ad augmentū obediat, cùm formæ eius potestati haud subsint, at Dei tantùm Optimi Maximi, cuius quidem infinita virtus, tam ad materiam, quàm omnium rerum formas, sese dilatat, ac extendit; tamen, non est, quòd haud ei pareat, vt mobilis, quemadmodum diximus

quò fieri potest, ut corpora aliter, quã sint, præstigio videantur, iudicenturq. quod non subdola manuum agilitate perficiunt, qua multa multum præualuere antiqui, & adhuc excellunt Hyberni, nouiq. orbis incolæ, vnde hanc artem, denuò nobis aduectam tradunt, nec naturalium rerum, quadam applicatione, & si possint, ac interdum agant, uti olim agebant Aethiopes, apud quos hæ res, in vsu sunt frequentissimo, copiaq. maxima: at multo magis propria, quam habent, phantasmata, conuertendi, potestate. Quo quidem modo, hi perfidi spiritus, sub aurea maßa, Diuo Antonio, apparuere, ac sub lactuca, cuidã moniali, qua etiam præstigiatrice ac Pythonica arte, Cracam, Noruagicam magam, in uaccam conuersam, Frõtonem cornibus, cùm ferro occidi nequiret, peremisse, septentrionales perhibent historiæ: in quã etiam uaccæ formam, similem in modum, transfiguratam, quandam Augustinam Cordubensem lenam ac veneficam, non ita pridem, multa mala patrasse, Guatimalæ, in quãdam Beatricem Cueuam, eius regionis præsidem, noui orbis scriptores, referunt. Et, quamquàm hæc, & his similia poßint, hi profligatissimi hominũ, dæmonum nomine, non tamen omnib. ea inferre queunt, cum haud paucos mortalium reperias, in quos his spiritibus, nullum est imperium, eos nempè, qui in eiusmodi dæmonum mancipia. Deum prę oculis habentes, publica animaduertunt pœna, sacrosanctæ Iustitiæ diuinæ. quod si potius curiositate aliqua aducti faciant, crebrò a dæmonibus

ſic excipiuntur ac impetuntur, vt & mortem interdum inferant, quemadmodũ nõnullis accidiſſe aiunt. Quòd verò probis iudicib. & rectè munere ſuo utentibus, nocere non ita poſſint, ea de cauſa fit; quòd, ſi & in hos aliquid iuris haberent, in ipſum Deum, cuius officium funguntur, (quo nihil abſurdius) id et habere viderentur. qui etiam mane luſtrali ſe aqua, cùm animi deuotione, conſperſerint, quiq. ab angelis aliquid beneficij conſecuti ſunt, & orti, vt nonnulli produnt, ſub certa quadam cæli facie, ſicuti qui Martem in propria domo, aut in noua habuerint, nec Iupiter in eorũ horoſcopo fuerit, horum enim aſpectum Dæmones refugere volunt, vt ſerpentes, ob aliqua muſsitata carmina incantantium, aut, ut rectius dicam, præſtantiſſimi cuiuſquam exorciſtæ, efficaciſſima prolata uerba. quod equidem dicerem, cùm dæmones planetarum configurationibus, vtpote, incorporei, minimè ſubſint, sũma id aſtutia effingere, quò cæli inſpectores, aſtris, numẽ adſcribendo, uel ex hac re, maioris erroris cauſa ſint, aut quòd eorum, quod percupiunt, maleficio, minimè, hoc irradiati ſidere, ſubdantur, aut potius inquam, quòd hi illum, diuino numine, ſortiti ſunt terrorẽ, quẽ Hebrei pahat פחד *appellant, ut forte, qui ueram Cabalam cum Aſtrologia coniungere, ſciuerint, bene norunt; de quo Iacob, ad Laban inquit; Niſi terror Iſahac patris mei mihi præſtò affuiſſet, forſitan nudum me dimiſiſſes. Cæterum, ut ad inſtitutum nos reuocemus, hactenus itaq. hac de re, atq. præſtigioſa rerum trãsformatione;*

ne; reliquum nunc est, ut de existenti ac uera transmutatione, quamuis cursim, moreq. solito. In qua quidem, & si dæmones multum ad constructionem materiæ possint; non tamen formas imprimere, sed occultis motibus, occulta semina sub cælo addendo, magis naturam adiuuare dicuntur, ut, quæ uolũt, succedant, quàm quòd uerè proprioq. modo, hanc rerum mutationem ipsimet peragant. Neq. id in omnibus animantib. agere queunt; cùm horum potestas, duntaxat in his, quæ ex putri nascuntur materia, ac ex imperfecta quadam mistione proueniunt, sese extendit, ac dilatat. Quò fit, ut quæcumq. Pharaonis magi, Mambre ac Iambre fecerunt, nullo præstigio, nullaq. delusione effecta, ut aliqui asserunt; at uera fuerunt; neq. hæc res adeò peregrina est, ut credi non poßit, his spiritibus tantam cælitus fieri potestatẽ; cùm Deus & maiora, qua est prouidentia, magicis artibus perfici sinat, quò pericula fraudes amantiũ, in eis decipiantur, & nisi resipiscant, prorsus pereant; simplices uerò, ac fideles, cautiores fiant, taliaq. uenena fugiant, potius quàm admirentur; præsertim cùm magi eiusmodi prodigia, non omni tempore, ex æquo, producere queant, vbi sæpius, diuina pietate, angelorum ministerio impediantur: qua etiã de causa, nihil eiusmodi malorum, in locis sacris operari possunt. In eiusmodi autem producendis, mira uelocitate utũtur, mille artifices, materiam iam pro cęli influxu sic dispositam, non ignorantes, adeò, ut non tantùm in procreandis muscis, ramis, ac cimici-

bus ſint promptiſſimi ex tempore: verùm & quæ longiori tempore naturæ modo, circa materiæ diſpoſitionem requirunt, eadem facilitate peragant, vt in anguibus, muribus, multiſq. alijs animantibus, quæ producunt, uidere eſt, tam terreſtriũ, quàm in aquis degẽtiũ, quorũ haud pauca fieri ad Nili ripas, aſſerũt. Hoc genus è limo, ſolis calore, effingi, atq. animari, ut etiam in Hybidrib. inſulis, nonnullas aues, anſeribus non diſſimiles, in Oceano, ex ligno putri, produci ferunt; quòd, cùm Philoſophorum optimi, non inficias eant, non dubitandum, quin hæc, & alia maiora, dæmones, poſſint, cùm rebus vires addere, eaſq. pro cuiuſq. naturæ indigentia fouere, optimè calleãt; tum præſertim, cùm horũ formæ, è materiæ quaſi gremio educendæ ſunt, ſi quidem ſingularũ elemẽtorum uirium, quæq. harum portio, ad compoſitionẽ reliquorum, maximè faciat, conſtellationumq. ſunt peritiſſimi, ac quaſi, ut dicitur, articulos ſuos ſciant. Proinde equidem crediderim, eos, non modo metalla, in aurum conuertere, Mercuriumq. fixum reddere poſſe, in quo tantopere, continuis æſtibus deſudant noſtri alchimiſtæ: ſed & alia monſtra horrenda, Chimeræ ſimilia, quæ cùm nullius propriæ ſpeciei ſint, Philoſophi naturæ errore perduci aſſeruerunt, nonnunquam his auctoribus, fieri, velut non ita pridem in Braſilia factum ſcribunt, vbi quoddam monſtrum, horrẽdum ac terribile uiſum eſt, altitudinis, palmorum ſeptendecim, tectum corio, lacertæ haud diſſimili, mammis prætumidis, ac dependentibus, brãcis leo-

num,

num, oculis rigentib. flammisq. scintillantibus, sicut & lingua, peremptum maximo cum stridore, Sathanæ dominium, à Iesuitis, per quos Deus hoc ultimo sæculo, ceu alteros Apostolos, sibi gentes colligit, inde expelli ostendit. ac alterum in Saxonia, ad nemus Hasbergense, antequàm Lutheri hæresis, euulgaretur, admodum prodigiosum ac horrendum non minus, conspectum, accolarumq. manibus elapsum, Catholicæ fidei præsetulit mutationem. Proinde, non ab re, philosophus, monstra non putat alenda, cùm raro apparere soleant, quin ingentia mala, non portendant: ideoq. antiqui augures, ac Romanorum aruspices, eiusmodi visis, supplicationes publicas decernebant, vt mala impendentia Imperio Romano Iupiter placatus, auerteret, non ignari, & si à natura prouenirent, nihilominus tamen, altioris numinis signa esse, scilicet ab antiquis patribus, qui eiusmodi, ira commotorum numinum, indicia credebãt a summo Iano, sic Noha, qui religionis cultum ijs præscripsit, præcepitq. ob uineam, quam plantauerat, Aramea lingua nuncupari, cæptũ est: quẽ cultũ postea, dæmonum, cũ hominib. societate (vnde & Ilias malorum reliquorum) corruptum; ac exinde diabolo, qui summo Deo, ac vero Ioui dicatus erat, consecratum affirmant. Hæc autem gentium portenta, non miracula, vt aliqui volũt, sed prodigia potius, ac etiã mira, dicenda sunt, eo, quòd miracula, totius naturæ vires exuperent, Ecclesiæq. propria ac peculiaria sint, quæ dęmonib. vt quæ certis circumscripta sunt

limi-

limitibus, sunt ἀδύνατα, καὶ ἀμύματα, impossibilia, & inimitabilia (quamuis non unquã diuino iussu, pœnas sumpturi insigni præsertim de facinore maiora etiam his, facere, non negauerim, ut in Loth patet uxore, quam in statuam salis eorum præter naturam conuertendi, quod in naturam, ut Glosa inquit, peccasset, datum sit) hinc haud Prophetiæ dono, dotati sunt, cùm ea rerum cognitionem complectatur, quæ ad Ecclesiæ ædificationem spectant, quæ prædicta, quò minus sortiantur suum effectũ, fieri nullo potest pacto. Dei enim spiritu hoc proficisdi, cuius ipsi sunt prorsus incapaces, sole meridiano, clarius est. Nec facit ad rem, quòd quidã infideles ac praui, angelico ministerio, de nostra salute, uaticinati sunt, Vt Sibyllæ Balam, Hydaspis, ac Cayphas: hoc enim eis cõtigit ob publicæ iustitiæ signa, quemadmodum neq. hoc ab aliquibus, oppositum, ualet, Dæmones fidem habere, Christoq. credidisse dicentes. Iesu, cur uenisti ante tempus, nos torquere. Etsi enim Christum, dum prædicaret, uerum Messiam, in lege promissum, cognoscerent, minimè tamen de eius uera diuinitate simul, certi esse, unquã potuere. Cùm in rebus super naturalibus, non secus, ac noctuæ, ad radios solis, in dies, magis magisq. cæcutire soleant, ob eorum obstinatam, confirmatamq. malitiam, qua, ceu callum ex tanti temporis diuturnitate, obduxere, ideò coniectura quadam, non sua sponte, Christum, propria uirtute, eiusmodi signorum auctorem, Deum fatebantur. Quo circa hæc eorum confessio, laudis attribu-

tio, nullo bono ipsis cedere potuit, sicut nec, quòd in posterum, interdum Iesum, uerum, legitimumq. eorũ iudicem esse. cõfessi sunt. immo sæpè sanctos, ut apud Deum, pro eis intercederent, precibus solicitasse, scribunt, ut diuum Antonium, Paulum, primum heremitam uisentem, diabolus ei apparens, quo Deum sibi conciliaret, rogauit, id Dæmones agentes, ut salutem tantopere expetentes, simulando, fallerent, uelu ti & Origenẽ fefellerunt, qui Christum pro eis, in aere patiendũ, temere, effutijt; aut profecto serio id & dixiße & egisse, credere par est, ob metũ futurarum pœnarum, longe atrociorum, aut etiam, ironicè, uel, vt naturæ principium, quod non tãto prosequuntur odio, exoratum uoluerunt, etsi Christum, quem principio reiecere, nunquam, rogasse, legantur, nec mirũ, cùm nunquã non omnis boni ac gratiæ auctorẽ, ipsi peßimi, iamq. deplorati, spernant. Adhæc, non pauci sunt, ex his rebellibus spiritibus, forsan nõ adeò ut cæteri enormibus criminibus polluti, qui frequenter se domesticos quasi exhibẽt, uulgus propterea, familiares spiritus, uocat; quorum aliqui, nonnullibi locorum, & gentium, cùm hominibus, familiarem quandam consuetudinem contrahunt, ob quam sæpe, eos externis bonis, commodisq. afficere, uidentur. quæ enim hinc inde, uarijs ac dißitis longe, locis fiunt, ac uaria imminentia pericula, prædicunt, & quasi præmouent, alijs insuper modis, hominibus, auxilia præstantes. hostium namq. pro ea, qua pollent, facultate, arma ita hebetant ac retundunt, ut ter aut plu-

ries,

res, letiferos ictus, in irritum cadere faciant, vt non nulli septẽtrionalium historici insignes, exempla referunt. Heterum quendam nomine, vestem, ab his spiritibus dono accepisse, quæ omnes ictus, siue punctim, seu cæsim illatos, sine omni noxa ac læsione, exceperit, Zonamq. auream victoriæ, qua cinctus, maximè concitatum, in hostes impetum fecit, admiratione omniũ, nunquam deuinci potuit. Ii etiam sæpe fædus, cum hominibus inire solent, ita tamen, vt in neceßitatibus urgentibus, uocati, ipsis præsto sint, auxilioq. ueniant, ventos, scilicet nauigantibus, quibusdam magicis nodis, vendentes, quorum opera, nauigia, velis remisq. agitata, sic remorantur, ut nisi transtris, virginum excrementis, illitis minimè, loco moueri queant; nec mirum, cùm hoc fætore, se ignominia affici, intelligant. hi etiam, instar famulorum, operas suas pecunia locare solent, in quadam Noruegiæ regione, vti passim fide digni scriptores asserunt, frequentius tamen, apud Bircarelos, eiusdem prouinciæ populos, magis tamen Boreales: cũ enim eius loci incolæ, rura sua fodere, in animo habent, in quandam profecti spatiosam vallem, magno clamore, sintne aliqui operas suas locaturi, quærunt, e vestigio plures reperiri uoce quadam, quasi Echo, resonare, audiunt, quibuscum sic paciscũtur, ut relicta supra lapidem constitutam mercedem, actutum, nemine vidente, surripiant. quos in vsus eas conferant, mirum certè, cùm nulla indigeãt pecunia dæmones, nisi vt eam AntiChristo, iniquitatis filio, eiusq. mẽ-

bris,

bris, oportunam ſuggerant, id quod cuidam ariolo theſauros abditos inquirenti a ſpiritu quodam reſpõſum eſt, ſicuti pro certo ſcio, ac rem noui. In quorum, præterea regione, & alios reperiri ſpiritus dicuntur, quos Cobalos nuncupãt, qui nunquam apertè maleſeciſſe, niſi prius cachinnis, alijſq. iniurijs laceſſiti; iter facientibus occurrẽtes ſalutant, prætereũt hos, quandoq. & gradum ſiſtentes, colloquũtur, ſemper tamẽ, quoaduſq. recedant, incogniti. Sunt & alij, quos non ſine diſcrimine periculoq. vitæ, cernere licet, hos vulgus noſtrarum muliercularum, Vmbras appellat, Latini verò ſcriptores, Genios malos, qui etiam morituris, per aliqua ſigna apparẽt, vti magnis terroribus, horrendis ſtrepitibus, ac vocibus, nocturnis, auium, ſpecie infauſtarum, formarum terrorem incutientiũ, ac noctu antambulonum ignium, vt & ego in mea patria, cum alijs plurimis, vidiſſe ſatis memini, inter quos extitit Retilius Poberius, tam nataliũ, quàm doctoratus, inſignibus clariſſimus, vir prudentiæ ac iudicij eximij, vt qui non cuiuslibet inſtabili famæ, vento, ni res ſubſit, rapitur. In eminentia verò ſumma conſtitutis principibus, etiam per maiora ſigna, ſeſe dæmones oſtentare ſolent, vti per fulgura, Cæſari Auguſto, à cuius ſtatua, flamma decidens, cùm primam abſtuliſset literam, hac voce, æſar, relicta, ſic Deum antiqui Hetruſci nominabãt, eius obitum intra centum dies, ſubſecuturum, aruſpices ſignificarunt: idemq. Iuliano apoſtatæ accidit, demiſſo cœlitus igne, dum ſuis ſacrificaret idolis, & ſi interdum

ingra-

ingratis ac ſæuis principibus, ſub humana ſpecie, uiſi ſint, quibus, ut in ſuos benefactores ingratorum nota inuſtis ceu ipſi in culpa aduerſus ſuum creatorem, applaudentibus horrida locuti ſunt. ex his unus repertus eſt Dion, in Dionyſium admodum ingrato animo, alter Sylla in Marium, tertius, Brutus in C. Cæſarem, atq. idem Iulianus in Conſtantinum, quinimmo, ut alter Iudas, cõtra Ieſum noſtrum Saluatorem, cuius beneficio ſacro baptiſmate ablutus erat, omnium longè ingratiſſimus, qui edicto publico in uniuerſum cauit, ut omnes Chriſtum, uerum lumem, in quo cuncti uiuimus, mouemur, & ſumus, horribiliter tamen contemnerent, contumeliaq. afficerent, atq. huic, quem cernimus, ſoli, quò nobis ſeruiret, effecto hymnos, quos ipſe impius condiderat, pſallerent, ac canerent. Cæterum, reſtant & alij dæmones, qui ſæpenumero in argentifodinis conſpiciuntur, quemadmodum paucis ab hinc annis Annæbergæ in Germania factum, ubi horum quidam crebrius, opus ibi faciẽtibus uiſus, tandem eorũ duodecim uenenato halitu interemit, perinde ut Eneborgij, in cuius fodinis, pluribus alijs occiſis, habitu cuiuſdam cucullati arreptũ hominem, in mineræ profundũ præcipitauit. Neq. ſilentio prætereundum duxi, diuerſa dæmonum genera, paſſim in his fodinis reperiri, quorũ aliqui ſaxa confringũt, cauantq. urnis, ac titulis ingerunt, rotulas, & cochleas, quibus tractoriæ machinæ ſurſum eleuantur, ſæpe mouent, ac ceu ſolares radij è moto reflectũtur ſpeculo, micantes, quolibet fodina-

rum

rum loco, ſeſe oſtendunt. ſunt & qui riſu, cachinnisq. operas ſolummodo inſiliunt: quidam horum præſentia ſolummodo perterrent: alij autem tantùm videri cupiũt, cætera omnino exterius otioſi. Verùm enimuerò non poſſum ſatis non mirari, dæmones adeò frequẽter in his fodinis verſari, ubi hiſce in rebus, haud quaſi Ophanim, vt Hebræi aiunt, conſiſtere poßunt, cùm nullum bonum eſt, quod hi, malitia, quæ ſunt, potiſſimum ſtudeant, niſi quod Deus Opt. Max. ubi dæmones, plus mortales auro & argento, fallere ſoleant, infinita prouidentia ſua uult, ut uel hac in ſenſus incurrenti imagine, frequentius in terræ abditis theſauris, quàm alibi compareant, & ſi omnibus in rebus, quæ gratiam continent, tantum exceptis, ſiue ſint colores, ſiue ſoni, ſeu diuerſa tam odorum, quàm ſaporum genera, ſiue ſermones, mira eorum aſtutia, clam ſubeſſe conſueuerunt. quò nos relicto & contempto rerum abuſu, uerũ amplectamur uſum. Quo circa, res non ſuſpicione caret, quod omnes theſauri, aut humo, aut aqua, temporum iniuria, obruti, AntiChriſto à dæmonibus cuſtodiantur, Telchines, dæmones, in theſauris cuſtodiendis occupatos nominant, quos occiſorum quorundam animas incantationibus uinctas, uulgus eſſe, ſibi ſomniat, cùm animæ, uti & dictum iam eſt, nullo pacto ligari queant, niſi à ſolo Deo, Creatore. Namq. ſi animæ ibi uinculis conſtrictæ, potius, quam dæmones eſſent, quidam malefici, haud tot uiſiones, quæ non niſi dæmonum eſſe poſſunt, apud theſauros, experirentur,

tur, nonnullis hanc ſtultitiam ſectantibus, quorum numerus eſt non exiguus, dæmonum dolis ſic circũ vẽti, quibuſdam uſi uirgis magicis, nonnullis diabolo oblatis ſacrificijs, terram tremere, montes ruinam minari, aliaſq. illuſiones, ſentiunt, quiq. ut plurimũ, ſpe lactati inani, uitam in extrema paupertate degunt, feliciores tamẽ, quàm ſi his infelicibus diuitijs potiti fuiſſent, cum à malis ſpiritibus, nihil niſi malum, proficiſci poſſit. Quæ uerò execranda ſcelera, hoc, diabolicis cupiditatibus allectum, genus hominum, intentata relinquit, diuitiarum potiundarum ergò, cùm uel Sacramenta ipſa, occluſa in delubris, uiolare non dubitat? dæmonibus, his, an hanc rem opus eſſe, ſecundum quietem, uel in uigilia ipſis perſuadentibus, infeliciſſimi, omnium, animæ ſalutem, tam turpiter, ob uanam ſpem exigui lucelli, proſtituẽtes, ut haud ita pridem ſacerdoti cuidam Norimbergenſi, uſuuenit, qui ſolicito ſtudio huic rei incumbens, à diabolo, ſub canis forma, in arca, interemptus eſt. ſimile quiddam & nuper Neapoli auditum. nonnulli enim, inhiantes eiuſmodi falſis diuitijs, ut canis ille Aeſopicus, umbræ, a necromante allecti, qui dæmonem, mortui cranio, ut theſaurum demonſtraret, ſe inuitaſſe, fabulatus eſt, ubi tandem ad locum deſtinatum uentum eſt, omnes, cùm quatuor eorum eſſent numero, uitam cum morte commutare coacti ſunt. egregiam uerò laudem, ſpoliaq. ampla reportãtes. Quod & alij cuidam, diuerſis tamen de cauſis, accidit. hic enim cum ſerpentes pleroſq. in quandã fo-

neam, edoctus à quodam Marso, quò ex horum animalium pulmento, ut alter Melampus ac Apollonius Thyaneus, uoces calleret, magico initiatus Carmine, perreptare adigeret, à quodam omnium maximo, ingredi reluctante, angue cauda implicita ad foueam raptus, occisus est. deniq. nullum nō mouent lapidem, peruersissimi dæmones, ut aliqua noceant. libera tamen uoluntas, quò horum fraudibus, non assentiri possunt, hominibus haud ablata est. Cumq. in omnes nocendi occasiones, ut & ante dictum est, sint intentissimi, & inclinationes cuiusq. habeant perspectißimas, Deo permittēte, nostrisq. peccatis id efflagitantibus, nunc hos mutos, eos surdos, cæcos illos, debiles ac membris mutilatis, mancos reddunt alios, nec aliquod, ex omnibus, ægritudinum generibus, reperias, quod non confestim, ni ab angelis prohibeantur, inferre possint, ut patet ex Iobe, quem tot flagellis percusserunt. Ex quo fit, ut multi patiantur morbum Herculeum, capitum dolores, paralysin, tormina, podagram, icterum, febrium diuersa horum genera, lepram, animiq. quod maxime exitiale, furorē, & quod nonnunquam uarias res, extrinsecus corporibus immittunt, sæpe fit, ut exorcizando, ijs affecti, acus, capillos, clauos, aliaq. similia reijciant, quæ non semper apparentia, ut aliqui uoluere, existunt, ubi sæpenumero, uera fuisse, repertum est; uti cernere licet, in Piceno apud Sanctum Brandanum, in beati Iacobi æde, in qua hæc, atq. maiora, è laquearibus pendentia, omnium conspectui sunt exposita. Nec

mira res eſt, & ſi hæc euomere, quæ antea in puluerem contrita, iiſdem ingeſta ſunt, intusq́. vt rurſus coaleſcant, ob imperium, quod in materiam habent, vt dictum eſt, nullo negocio, efficiunt. Nec minorem meretur admirationem, quòd ab iis occupati energumeni, diuerſis linguis, nunquã antea edoctis, garriãt, etſi, quid dicant, ipſi miſeri haud intelligant, hinc à veritate alienum, apparet, quod nonnulli commenti ſunt, dæmones, raró alienæ ab obſeſſis lingua, verba facere, ob barbariſmos ac ſolæciſmos, quos loquendo incurrerent, quaſi verò, quas occupant linguas non, pro arbitrio mouere, vocesq. reddere, queant, cùm Diuus etiam Hieronimus teſtetur, quendam dæmoniacum locutum admodum elegãter, lingua Græca, Arabica, Hebræa, ac Chaldæa, omnibus iis, à ſua vernacula, diuerſiſſimis. ac Hieronymus Cardanus, rerum naturalium, haud indiligens, indagator, expreſsè affirmat, ſe audiuiſſe, quendam Phliarium, Vmbrũ, Germanica, quã nunquam didicerat, locutũ fuiſſe. & Pſellus, quampiam Græcam mulierem, Armonicè reſpondiße, inquit. Græca eandem & vſum fuiſſe, alium quendam Gallum morbo laborantem regio Fernerius aßeuerat. quàmuis me non latet, hoc, pro more vſitato dæmones ſemper feciße, vt aliena, à vernacula obſeſſi lingua, vterentur, quo potius incertum aliquid blaterare, quàm eloqui, appareret: quẽadmodum non ita pridem accidit Panormi, mihi ipſi Latinè ac Græce loquenti cum puella ruſtica, idq. de induſtria, quam à dæmone obſeſſam, parentes eius,

ad

ad Diuæ Christinæ templũ, vinctam, magno labore, nec minore vitæ discrimine, quò hoc malo liberaretur, adduxerunt. quæ, & si nonnullis de rebus interrogata, non vana responderet, non tamen id fecit, sine magna vocabulorum stribiligine. quod equidem factum crediderim, vt hi mendaces spiritus, astantibus interfectorum animæ, esse videantur, sæpè alias has mentientes; aut quòd dei spiritũ, quod utique student, superbia quadam, in hoc æmulentur, qui ita Prophetarum linguas in futuris populo prædicendis, vt præsens ferebat conditio, & flexit, & rexit, ut uideri potest in Amos ac Esaiæ prophetijs, quorũ ille simpliciter absque ullo ornatu, hic uerò, admodũ concinnè diserteq. locutus est. diuinũ enim illud numen sensim, ac paulatim, naturam quam inhabitat, perficit, non uerò ita repente immutat, ut destruere uideatur, non quod energumenorum linguam, ad libitum, quocũque modo, flectere, nequeat, ut nonnulli finxerũt, in hoc decepti, qui neque dæmones, id posse, sibi persuaserunt. Hæc autem, cuius modo facta est mentio, puella, tandem huiusce sanctæ intercessione, (quam, ut & reliqua, incaßum tamen hæretici, allatrant) libera ac superstes, reddita, uiribus at eneruata, ut antea dicta omnia, obliuioni tradiderit, misera tota attonita, nec pedibus consistere potens, usque adeò, cùm a spiritu corriperetur, exagitata, ut ægrè à duobus hominibus, cathenis cõstringeretur. deplorandum profecto malum, tantam his nequam spiritibus. in hominibus miseris, excarnificandis, potestatem,

tem, relictam ob nostra peccata. Ad hoc uerò meum, cum energumena hæc habitum colloquium, qui mecum aderant, professione Peripatetici, ita quidem obstupuerunt, ut palàm professi sint, se haud Aristotelem post hac, hos negantem spiritus, reipsa, posse defendere in eo, cum nullo pacto, quæ suis perceperant auribus, humori alicui peccanti; sicut nec cuipiam extasi, cœliq. influxui, cum à particula procederet intellectili substantia, ut horum moris est, adscribere posse. Omitto nunc, quod interdum, inter expellēdum, diuersa possessorū membra tumefacere, expulsi, faces exstinguere, ac tegulas, fenestrasq. uitreas, vbi eorum usus est, frangere: sicut de tegulis uidere est, in Sicilia, apud Sāctum Philippum, ubi & aliquæ uisæ sunt arreptitiæ cum lyra excellenter sonuisse, dū rudes ac inexpertes essent, ut Sappho ac Corynna harum quælibet uideretur. Qui Dæmones etsi maximæ sint potentiæ, haud tamen, uno & eodem tempore unus, & idem diuersos obsidere potest, quàmuis, quod & in sua Panoplia, Vilelmus Lindanus, asserit, ut unum scilicet, propria exerceat ac defatiget, essentia, alterum uerò quia sua spiritus, uicerant, malitia, affectu, de eodem tamen uitio, dū tentant, quod uel magno distantes interuallo, euenire posse nihil discrepant, in hoc, Theologi. Adhæc, hic spiritus malignus, uidens Salomoni, arte quadam reperta thymiamata, uincula aquamq. adhibendo, ab Hebræis, in יהוה *nomine, ut quos obsiderent dæmones, expellerentur,*

cogi.

cogi. ipse fraudis suæ non immemor, statim, quò superstitiones magis cumularentur, ut Aegyptijs uicinis, ut hoc imitarentur, persuasit. quo factum, ut non modo taurum ostendendo, ac Barim (sic enim nauiculam, in qua Osiridis reliquias asseruabant, uocantes) fugere dæmones, simulauere; uerùm & nonnullis minis uerborum, & inanitatibus, ut cœlum scindere, Serapis sacra diuulgare, eiusq. occultum nomen, Τουῶν patefacere, quod sibi, proh scelus ac nefas, arrogauit, execrando, omniumq. maximo piaculo: ex quo Deus, suũ, quod idem sonat יְהוָה Moysi, ostenderat. Quod etiam in alijs rebus naturalibus plurimis, ab ijs, olim factitatum est, ut serico, Aristrologia, uerbena, squilla, ruta, rhamno, ac sulphure; quæ omnia Platonici, in hos nequam spiritus, aut proprijs, quas habent, qualitatibus, aut abstrusa eorum uirtute, quòd corpore tectos imaginati sunt; a quorum tamen opinione, quodammodo, dissentire uidetur Raimundus Lullius, dum, Dei, quem infinitum dæmones læserunt, iustitiæ conuenire, ait, ut quoquo queat pacto pœnas ab his sonticis spiritibus, exigat; & propterea, id diuinæ obedientiæ potestati, apertè adscribere, uidetur. Cæterũ, non pauci secretiores, sapientes haud ullis hisce uirtutibus, dæmones perpeti, aiunt, sed quadam, qua hæc inferiora, superioribus aduersantur, analogia, aut ex opposita Intelligentiarum propria uirtute, cunctis rerum generib. (ut secretiores uolunt) præsidentium, quam tantum referunt, ut non modò his in rebus, quæ sensu

percipiuntur, ſatis magna uideri, ex muſtela, inquiunt, quæ viſæ rubetæ, vel ſtridens, hianti ori, moribunda, ſeſe ingerit: verùm etiam, & in ijs, quæ ſenſu carent, ut ex ouillis chordis, quæ ex lupo, fidibus, in lyra, è regione, concinnè alias ſonoræ, quaſi obmuteſcũt, id quod ex his quoq. maximè elucere uolunt, quæ altius in brutis, quàm eorum fert natura, fieri inſpiciunt: cùm hoc, ni foret, quonam pacto, aiunt, canis, quadam herba, ſuis torminibus medetur? Quo etiam cancer, morſus ab angue, ſtatim calaminto, adhæret? Aut, quis irundini, cæcos pullorum oculos, ſanare, oſtendit? quis coruo, ut quodã, excocta oua, lapillo prolifica reddat, refrigerare, demonſtrauit? à quibus omnibus, maior Theologorũ pars, diſſentit, qui clarius referũt, dæmones, uerè his rebus expelli, non quòd ſenſu quicque in ſe, aliaq. uirtute, ſeu obedientiæ poteſtate, polleant: ſed propter ea, quæ, ex his animo percipiunt, ut agerent olim, ob circulum, apud Aegyptios, atque ob aquã, apud ferè omnes gẽtes. horum namq. alter, perfectiori ſua forma & nota, Deum ſignificabat, & alter, futurum, quo ab eorum poteſtate, eripi debebamus, baptiſmum, innuebat. Quanquàm non negauerim, hos interdum ſpiritus, cùm eos, Diuina ira plus affligere, non ſinit, horum, propria, rerum virtute, atro expulſo, quo uexabant, humore, ſponte, vbi non ſit, quò perturbent, non tamen quòd ipſi afficiantur, cùm hoc nequeant, obſeſſos relinquere, vt ſacra Scriptura perhibet, Saulo eueniſſe, his occupato ſpiritib. Dauid lyra, à Dei

edo-

edoctũ spiritu, dulcissimè canentem, ac Tobiam, Saræ coniugi, ijsdem admodum afflictæ, ab angelo instructum, ex piscis iecinoris suffitu, ut etiam ostendit Iosephus, historicorũ, ob ueritatẽ, omniũ laudatissimus, qui dæmonem expulsum a quodam energumeno, Barabæ, filio flãmæ non absimili narrat. Et Cardanus quoque, qui Panaceum medicum, efficaci medela, Philiariũ, quendam, dæmoniacum, sanasse testatur. id quod equidem affirmare, auserim. Cum enim frequentius, ab Ephialti noctu, opprimi solitus essem, quadã usus potione, quã mihi prõpto animo, cõmunicauit Ioannes Baptista Carpanzanus, uir haud unquã satis laudati ingenij, Iuriumq. doctor eximius, nunquã postea amplius illã nocturnã oppressionem expertus sum: quibus certè rebus, & nostri sacerdotes, frequenter exorcizando, uti possunt, non tamen nisi ijs, prius benedictis. addi. n. precibus, non exiguã, propriæ uirtuti, energiã ob Christi, sanctorũque merita certũ est: alioqui hi spiritus, inter exeundum, magis, quod sæpe faciunt, nocere possent. Dæmones porrò, rarò in locis consuetis, sese hominibus obijciunt, quin perniciẽ ac ruinam præseferant, quod uel hinc apertè demonstratur. Friburgi, apud Carelos, ubi aßidui horũ spectrorum cõspectus repentinum præsidis obitum portendit, ac Parmæ apud Cisalpinos, quadã in Torellorum turri, ubi rarò hæc phantasmata conspiciuntur, quin mors alicuius eiusdem familiæ, intra paucos menses, subsequatur. Paucis quoque annis ab hinc, in no-

ſtra uſuuenit patria, in qua is iniquus homo (ſic enim ſcriptura dæmonem, ob humanæ ſimilitudinis ſubreptionem, appellat, ſpecie perpulchræ cuidam puellæ, apparuit, perſuaſitq. ut ſuis parentibus denuntiaret, ingentem theſaurum à maioribus, in domus eorum angulo, reconditum, terraq. ſepultum, latere, quocirca læto at alacri animo, effodiendo eruerẽt, facturũ enim ſeſe recepit, ut eo quam primum potirentur. Puella hæc, pro ſexus ratione, plus ſatis credulo, lætaq. parentibus hæc gratulabunda, refert, qui rei nouitate & admiratione ducti obſtupeſcentes, fidem adhibent, ut rei non dubiæ (natura enim ſic comparatum eſt, ut, quod impenſè expetimus, facilius etiam credamus) præſertim cùm eſſent pauperculi, rumoreq. quodam, de theſauro illo, antea, ſparſo, confirmati. nulla itaq. interpoſita mora, hilari animo ſummis laboribus terram, uſque ad ima domus fundamenta, effodiunt, cùmq. ſigna nonnulla primùm offenderent, iam multo certius & ipſum theſaurũ, ſperant, qua de re indies magis magiſq. terram, effodiunt, ſic Thelchinum uerſutia, maiora indicia, oſtendentium, deludebantur, ut tantùm non, domus, non corrueret, eoſq. ad unũ omnes opprimeret. uti Floron, Dæmonis nomen eſt, quendã aureo nummo cuiuſdã parietis effoſſi fundamenti ruina oppreſſiße fertur. Verum cùm primum id ſpectrum, quod tentaret, hac uia ſibi non ſucceſſiſſe, uidit, alia aggreſſum eſt: tantis enim ac tam crebris horrendis ſtrepitibus ac terroribus, domum illã, in-

feſta-

festare cœpit, vt miseri incolæ, ea de causa, emigrare, eamq. deserere, coacti sint, iam adhuc in hunc vsque diem inhabitatoribus destituta, etiam transeuntibus formidabilem, minatur ruinam. Solet autem, quod dictum est de hac puella, diabolus frequentius iuuenilem sexum adoriri, non quòd inter hunc, & illum, aliqua sit cognatio, aut naturæ, aut voluntatum, similitudo, sed vt imbecillioris iudicij, promptius fallant, ac Deum, in veteri testamento, forma uenustos iuuenes, sibi sortiri, mandantem, & hoc, uti in alijs multis, æmuletur, contemnatq. Aliud porrò, ab hoc, non tamen multum dissimile, ibidem, alteri cuidam mulieri, paulo post, sese obiecit, cuius maritus, ea de re, multum mecum, ac cũ nonnullis Zenebotis, deuotisq. sacerdotibus, contulit, ratus id spectrum animam esse, cuiusdam suę materteræ, nuper uita functæ, cum huius formam habitumq. simularet, eoq. impensius hoc persuasus, quòd uxorem, quo pauperibus eleemosynas largiretur, preces assiduas funderet, missasq. celebrari curaret, ab hoc solicitè moneri, audiret, addens spectrum, mulierem hæc procurando, & sibi, suæq. familiæ uniuersæ, rem maximè utilem, facturam. Fraus tamen hæc latens, tandem, prodita est, illud nempe familiarem consuetudinem cum hac muliere, amplexibus eius fruendo, contraxisse, ea etiam inuita & repugnante, non abstinuisse, donec tandem, pluribus religiosorum intercessionibus apud Deũ, missarumq. beneficijs, ab hoc turpissimo con-

gressu, liberata fuit. quam tamen, magna calamitas familiæq. excidium statim subsecuta est. Annis non ita multis post, uel idem, uel æqualis spurcitiei impurusq. spiritus, nocte intempesta, in quodam uirginum Deo sacratarum, monasterio, apparuit, unam tantùm, etsi plures ibi commorabantur, assectans, absconditò nobis forsan Dei iudicio, ob parentum aliquem crimen commissum, ad quod & liberi solent esse proni. hinc maximi excitati sunt rumores, per bimestre temporis spatium, hac re perdurante. cumq. tandem misera, ac cæteris magis infelix, socias maximè fidas, hanc rem amplius non celaret, ego rogatus, haud inuitus eò me contuli, obsessam, uel ex primo aspectu, statim agnoscens, subtristem enim attonitamq. subindicabat. commiseratione itaq. motus, animo forti ac præsenti esset, hortabar, subijciens, ut omnino hoc spectrum, quod neminem, nisi uolentem, trahere posset, præ se contemneret. ad quæ subito & de improuiso, nihil tale opinanti, in præsentia trium uirorum, haud ita uulgarium, sanctimonialiumq. frequenti numero, è quodam cœnaculi foramine, quo funis campanæ propendebat, hic impurus spiritus, caput exerendo, truci aspectu mihi apparuit, capite nempè crispo, mento raso, uultuq. tam fœdo, ac horrendo, ut potius terribilem Cephum, quàm hominem referret, equidem, sedens, surrexi, quid agerem nescius, in maximos clamores, minasq. extemplo erupi, astantesq. hæc

stu-

stupentes, rei huius visæ, certiores reddidi, non desistens a clamoribus, donec spectrum, ijs, in fugam agerem. quod paulo post, abiuratum, signum aliquod, testimonij ueritatis ergo, ostendere, iussum est, sine mora, miseram illam per scalas, more consueto, descendere, postulat, quam ante imaginem sanctissimam crucifixi, miserum ac horrendum in modum aggressum est, defatigauitq. Nec, etiam, me latet, præter hoc & aliud, magis horrendum contigisse: spectrum enim quoddam, in domo apparens cuiusdam, tantas turbas, tamq. frequentes dedit, ut cuncti inhabitantes, metu ac terrore perculsi, eamq. relinquere, adigeremur. huius fama attractus, comitatus nonnullis ætate me prouectioribus, locum adij, huic unus cæteris audacior, in exponendo se periculis, in aulæ medio, in hæc uerba clamore prorupit magno: si uerè (inquit) spiritus es, nec res, uti credo, aliqua inanis ac friuola, me lapide petas, uelim, cernuum interea sese deflexit, extemplo, quod iubetur facit, coteq. duorum pondo, humerum eius tetigit, at ictu tam leui irritoq., vt nihil mali perciperet, etsi lapis tanto cum strepitu proiectus uidebatur, vt a pauimento resiliens in uasa quædam proxima, magno fragore, nullum tamen horum læserit, aut confregerit. summa astantium, admiratione, uariaq. de huius lapidis ictu, opinione, sanioris, mea sententia, iudicij, saxum illud per aerem, ut paleam a uento delatum fuisse, dixere: rumorem uerò il-

lum

lum auribus uehementer obstrepentem, aut in nostra tantùm phantasia resonuisse, aut ex aeris collisione, alio tamen modo, quàm ex saxi ictu, resilientem. nec mirum, dæmones in homines, peccatis præsertim, præ cæteris, magis pollutos, saxa iaculari posse, cum & à Sanctis non abstinuerint, vti Romæ, ad sanctam Sabinam, grande, cylindro non absimile, saxum, quo Diuum Dominicũ orantem, perimeret, a Dæmone proiectum, magna videntium admiratione ostenditur: hoc & perfecisset, nisi manus angelica, huius sancti capiti imminens, auertisset malum. Præterea, idem spiritus cuiusdam, qui ioco exorcistam ageret, legebat enim abiurandi gratia Ariostum poetam Hetruscum manus, ac librum sibi fœdari quasi spermate quodã licore sensit, in eius forsan, quem patrarat, errorem, tum enim hirquitallire, qui deniq. uafer spiritus, quò recederet, cuidam seni domus hero, apparuit in somno, atque, ut hanc diceret superstitionem, insinuauit, agedum frater Nichefuge, sanctus adest Benedictus, manum si pollicem abstulit reliquit. qua profecto dicta, erat enim ignarus, neque hac de re, doctiores consuluit, statim euanuit; at non absque domus excidio. Adhæc, dæmones ipsos sæpenumero fascinationum & causas & auctores esse, in confesso est; etsi omnes Philosopgi, has, uel quædam occulta fascinantis proprietate, prouenire, asserant, ob adiunctum cordis motum, quo corpus, immutatur, oculiq. inficiuntur,

uel

uel ex eorum vehementi, malitiosaq. in fascinandos, imaginatione, aut a quadam anuum natura, suppressam ob menstruam purgationem, corrupta, qua transmissas ex talium oculis, tenues, uirososq. spiritus, ita aerem inficere, aiunt, ut pertenella puerorum lumina introeuntes, totum corpus, tabe subitanea, alioq. morbo, commaculent, ac interdum ipsa specula frangunt ob oculos menstruis laborantium; quin aliquem uoce priuari, quòd prior a lupo, uisus sit, ac ab uirulenti Basilisci oculis, conspectos occidere ferunt. Quos enim, uerò omnes, naturæ tantùm hunc effectum adscribentes, & errare & decipi, uel hinc manifestum est, quòd nemo, quantumuis animi ac uoluntatis malignæ, reperiatur, ut suo solummodo aspectu, uel occulta ui, Camelum in foueam uisu præcipitet, ac uerbis, machinam, qua sericum colligitur, derepente frangat, in pelui, aquam in sanguineum colorem permutet, bouemq. robustissimum, quod in nostra accidit urbe, occidat. arbores, ut scribit Plinius, è uestigio aridas reddat. sicuti olim fecerunt Triballi, & nunc fit a biarmijs, qui quidem homines nonnullis iaculis, nodisq. magicis ita ligare, consueuere, ut neque sic uincti, corpore liberi, nec mentis compotes sint, at ad extremam maciem bis fascinij uinculis redacti, uitam tabescendo, miserè finiant. Neque hoc a superiori anima in inferiorem, utpote, ab intellectu, in sensum imprimi ullo potest modo, ut aliqui falsò imaginati sunt, quo-

rum

rum Auicenna caput, qui vel in absentem, ne dicam præsentem hominem hoc malum, ex forti imaginatione, malitiosaq. natura, inferri posse affirmat: nec, vt alijs placet, ex quadam genij proprietate proficiscitur, vt hinc Augustum, Marco Antonio formidabilem fuisse, ferunt; nec a certa cœli influentia, neque ab vlla intelligentiarum virtute; non ab aliqua animæ potestate: quoniam, si intelligentiæ cunctis animabus, longè superiores, sine alterius agentis adminiculo, id præualent, quo modo animæ omnium spiritalium substantiarum natura infimæ, id præualebunt absque medio, suis ipsarum tantùm prauis imaginationibus, occultisue, (vt volunt) proprietatibus? haud verè præualebunt, præsertim, cùm nihil in naturæ, vel in accidentis formas transmutari, nisi per medium, contingat: neque a syderum vi, cùm hæc sensim operentur, euenire, possibile est. Cæteroqui, naturæ si solummodo essent effectus, nec tam raò acciderent, neque etiam ab angelis, hæc mala patrari, credibile est, cùm his nihil cum prauis ac peccatoribus commercij existit, vt est hoc fascinantium genus. Reliquum igitur est, vt hæc dæmonum versutia fiant, qui frequenter malorum cupiditatibus, diuino tamen permissu, respondent, cùm diabolus eiusmòdi malis hominibus, vt seruis, mancipijs potius ac instrumentis suis vtatur, eosque huc atque illuc impellat. quod videre est, in exemplo, cuiusdam mulieris Vvestphaliæ, quæ imprecationibus dirisq. execrationibus effecit,

ne

ne filius ipsius loco moueri posset, immobilem, instar statuæ, reddens, quod & aliæ imprecatæ fecisse traduntur: ad hæc & alia facinora hi peruersi spiritus, per non minus instrumenta peruersa, homines, vetulas potissimum nonnullas, efficere consueuerunt, non per ea tantùm, quæ vim a natura, herbarum, radicum succis ac suffitu, gemmarumq. virtute habent, de quibus multa scripsit Zoroastres, Battrorum rex, Hermes Aegyptius, Gemma Babylonicus, Orpheus Græcus, Euax Arabs, ac noster Albertus Magnus: licet possint, ac interdum vtantur, verùm etiam, per quæ, nihil exteriori contactu, efficiunt, corporeo, atque hæc agendo, haud quicquam, per seipsos malefici, suis viribus innixi, peragunt, etsi suis manibus, varios infligant dolores, ac infirmitates, quibus lactantes puerulos crebrò afficiunt, vt in Acheruntinos factum perhibent infantes, quibus vtique vagientibus ac lactantibus vix quatuor sufficerent mulieres: hos nostrates sic famelicos in dies tamen macescentes puellos vagiones appellitant: vincula etiam rumpunt, pestem inferunt, auferuntq., vt Romæ egisse ferunt quendam Græculum Ioui, bouem litantem. At, dæmonibus tantùm, quod optant, verbo, aut aliquo signo, quibus cum pacti sunt, significant. Ex cunctis autem, quæ parantur ab ipsis veneficis, hoc pestilentißimum est, etsi frequentius, nexus illud genus, quo nonnullis nodis magicis, quos in ligulis, ter, in sanctissimæ Triadis contemptum nectunt, vel

in

in certis fabis lineis, quibus lemures, si nigræ erant, domo expelli sibi persuadebant antiqui, etiam in ferro, signis, omnium maximè detestandum ueneficium, quod dæmones, ex pacto, tamdiu eorum prauo desiderio, præsto sunt, ac respondent, quamdiu signa, ubi ueneficia his nodis mathematicis persistunt, durantq.. Atque hæc, etsi non sine maximo hominum cruciatu, diuersa in membra, & nonnunquàm totum in corpus, letifero, affligente dolore, inferantur: nihilominus frequenter eius, absque aliquo, quem maleficio affecerunt, dolore, uel tantillo cruciatu, in naturæ membrum, quod eò magis hi spiritus facere uidentur, quò hoc debilitato, propagatio hominum maximè impediatur, quod ij potissimum in uotis optatisq. habent, quò prædestinatorum numerus tardius expleatur, ob quem, & intelligentiæ cælos, potius mouent, quàm ut, Deo, uti Philosophi inquiunt, aßimilentur, quorum causa, cuncta alia facta apparent, cùm hoc creandi modo actum, qui ad summam Dei charitatem spectat, multum interturbant ac impediunt: aut quòd, cum hoc membrum nostri ortus causa aliqua sit, qui in peccatis & nascimur & concipimur, Deus quoque, ordine iustitiæ suæ, id magis alijs, affici a malis, concedit. Vnde plures in cubili Asmodeum, luxuriæ principem, quàm in cõuiuio Mammoniam, interfecisse, ferunt. Maribus porrò & fœminis, hæc ueneficia, struuntur, quorum illi dupliciter ligantur, ad erectionem eius impotentes redditi, abomina-

minatione coniugij; at etsi erigatur aliquando, ad rem tamen Veneream, prolemq. suscitandam, ineptum est. vtroque modo nonnullos ligatos fuisse, non me latet: has vero, diuersis impediri præstigijs, quos tamen omnes diabolicis illis tricis, cum philtra eiusmodi non semper perpetua sint, constat solui. aut a Deo, aut angelo, propria, qua præualet, virtute, modo dæmone vincente, superiore; sin enim fuerit inferior, nihil contra eum, vt propria vi præualeat, quoniam, & intelligendo, & mouendo, haud parum, naturæ excellentia, nobilitasq. præstat. atque etiam ab homine, vel hæc cælitus sibi facta potestate, vel precibus impetrata, aut & eorundem dæmonum astutia ac fraudibus, ab ipsis maleficis, magico ritu ad hoc inuitatorum, qui hoc genus, nunc vincula, aliaq. cætera, quæ ipsis infliguntur mala, quo quidem pacto, Ischiaticos, carmine conualescere, Theophrastus memoriæ prodidit, ac etiam nonnullis verbis luxatis membris, Cato auxiliari, tradidit, & sanguinem sisti Homerus, inquit, quædam verba, in schedula, collo appensa, febrim fugare, Serenus Sammonicus ait, ac Fernelius, chartula quadam, vna nocte, icterum a toto icterici cuiusdam corpore, abstersum, narrat, nosq., quadam aquæ phiala, solaribus radijs exposita, in ægroti cuiuspiam capite, submussitantis carmina nonnulla, a periculoso morbo, ereptum, vidimus, vt & alios plerosq. crucis signo aliquibus verbis sæpius mussitatis sanari, conspeximus, ac

etiam tela, lanaq. quibuſdam vulneribus vel periculoſis nonnullas fœminas mederi perhibent, nec propterea hos maleficos, quò eiuſmodi tollant mala, adire, permiſſum, vnquam fuit, quantumuis id interdum licitum eſſe, nonnulli aſſerant. quod vel ex hoc, quod ſequitur, clarè patet, cùm nuſpiam ab his magis, ſeu maleficis, huiuſmodi quicquam peti, tutum ac ſecurum ſit, nec, quin eo ipſo, magno nos polluamus peccati errore, fieri poſſit: nec ſunt facienda mala, vt eueniant bona. Fernelius tamen auctor fide dignus aſſerit ſe vidiße, eiuſmodi modo dæmonum ope a morbis liberatos, paulo poſt, in eoſdem, ac etiam ſæuiores multo, recidiſſe. Nulla etenim, nobis cum dæmonibus intercedere debet, aut familiaritas, aut conſuetudo, cùm in ſacro baptiſmate, Deo nomen dantes, & obſtringentes fidem noſtram, diabolo, eiuſq. inſtrumentis, apertè renunciauerimus. manifeſta enim, ac animæ corporiq. pernicioſiſſima fraus eſt, quicquid dæmones agunt, quamuis prima fronte aliquid boni promittant, in ipſo tamen receßu, nihil niſi extremum hominum excidium, æternumq. exitium, & habent, & quærunt. ipſa veritate, atteſtante, quòd diabolus non ſit, niſi mendax & homicida. hæc eius nota, propria. hinc & Saul, Pythoniſſam conſulens, morte ob id, mulctatus eſt a Deo. Quæ impia facinora, enormiaq. ſcelera, haud cum pluribus vno actu fieri vlli ſuccedit malefico, non quòd Diabolus id minimè efficere poſſet.

Verùm,

Verùm, hoc accidit, aut quòd nisi in unum inuitantur, aut quòd Deus id in plures, ut Dæmonum uideatur impotentia, nequaquam sinit. Atque hæc dixisse de his spiritibus nequam, ac immundis, eorumq. malitia, quàm breuissimè potuimus, satis est. Deoq. Opt. Max. siquid laude dignum uidetur, laus & honor in sæcula, a quo & nostrum esse, & scire dependet: cùm nos nihil proprium a nobis præter peccatum. Θεῷ δόξα. ἀμήν.

F I N I S.

æru.

te, q.
b

10